

Broj:

Datum:

ZAHTJEV ZA AKREDITACIJU STUDIJSKOG PROGRAMA**I OPŠTI PODACI O PODNOSIOCU ZAHTJEVA****1. Naziv ustanove visokog obrazovanja**

UNIVERZITET CRNE GORE

Vrsta ustanove

a)

☒	Univerzitet	☐	Fakultet	☐	Umjetnička akademija	☐	Visoka škola
-------------------------------------	-------------	--------------------------	----------	--------------------------	----------------------	--------------------------	--------------

b)

☒	Javna	☐	Privatna	☐	Javno-privatno partnerstvo
-------------------------------------	-------	--------------------------	----------	--------------------------	----------------------------

Organizaciona jedinica na univerzitetu

☒	Fakultet	☐	Umjetnička akademija	☐	Institut	☐	Visoka škola
-------------------------------------	----------	--------------------------	----------------------	--------------------------	----------	--------------------------	--------------

Sjedište i adresa ustanove

Cetinjski put 2

Kontakt ustanove:

Telefon:

+382 20 414 255

E-mail:

rektorat@ucg.ac.me

Web stranica:

www.ucg.ac.me

1.1. Naziv organizacione jedinice koja planira da realizuje studijski program

Ekonomski fakultet Podgorica

Sjedište i adresa organizacione jedinice

Jovana Tomaševića 37

Vlasnička struktura organizacione jedinice

☒	Javna	☐	Privatna
-------------------------------------	-------	--------------------------	----------

Kontakt organizacione jedinice:

Telefon:

+382 20 241 138, +382 20 241 575

Email :

ekonomija@ucg.ac.me

Web stranica:

www.ucg.ac.me/ef

2. Osnivanje ustanove

Naziv osnivača ustanove:

Vlada Crne Gore

Akt o osnivanju ustanove

Naziv akta:

Samoupravni sporazum o udruživanju u Univerzitet 1974. godine (broj 02-470 od 2.4.1974. godine); Samoupravni sporazum o udruživanju u Univerzitet Veljko Vlahović u Titogradu 1978. godine (broj 02-508 od 4.4.1978. godine); Statut Univerziteta Veljko Vlahović u Titogradu 1986. godine (broj 01-561 od 25.11.1986. godine); Statut Univerziteta Crne Gore 1993. godine (broj 01-540 od 6.7.1993. godine)

Broj akta:

02-470

Datum izdavanja akta:

2.4.1974. godine

Promjena u osnivačkim pravima ustanove

Naziv pravnog sljedbenika:

Naziv akta:

Broj:

Datum izdavanja:

3. Dosadašnji upis u registre:

a) Početna akreditacija ustanove¹:

Broj:

Shodno zakonu o visokom obrazovanju Sl. List RCG br. 60/03 Univerzitetu Crne Gore, članom 123 priznata je licenca i akreditacija u skladu sa ovim zakonom za studijske programe koji su važili na dan stupanja na snagu ovog zakona.

Datum izdatog sertifikata:

b) Važeći sertifikat o reakreditaciji ustanove:

Broj:

02-607/22-109/171

Datum izdatog sertifikata:

25.07.2022. godine

c) Licenca ustanove:

Broj:

060-98/2019

Datum izdatog sertifikata:

24.09.2019. godine

¹Početna akreditacija svih studijskih programa.

4. Organi i tijela ustanove**4.1. Organ upravljanja ustanovom**

Naziv organa:

Upravni odbor Univerziteta Crne Gore

Ime i prezime rukovodioca:

Prof. dr Milivoje Radović

Naziv akta o imenovanju rukovodioca

Odluka o izboru predsjednika Upravnog odbora

Datum imenovanja rukovodioca:

19.09.2024. godine

Kontakt rukovodioca:

Telefon:

020/414-207

Email:

uo@ucg.ac.me

4.2. Organ rukovođenja ustanovom

Naziv organa:

Rektor

Ime i prezime rukovodioca:

Prof. dr Vladimir Božović

Naziv akta o imenovanju rukovodioca:

Odluka o imenovanju rektora Univerziteta Crne Gore

Datum imenovanja rukovodioca:

30.01.2024.

Kontakt rukovodioca:

Telefon:

020/414-209

Email:

rektorat@ucg.ac.me

4.3. Organ rukovođenja organizacionom jedinicom

Naziv organa:

Dekan Ekonomskog fakulteta

Ime i prezime rukovodioca:

Prof. dr Mijat Jocović

Naziv akta o imenovanju rukovodioca:

Odluka o izboru Dekana Ekonomskog fakulteta

Datum imenovanja rukovodioca:

30.05.2025.

Kontakt rukovodioca:

Telefon:

 +382 20 241 138
 +382 20 241 575

Email:

mijatj@ucg.ac.me

4.4. Djelatnost ustanove

Naučne odnosno umjetničke oblasti

Prirodne nauke	☒
Tehničko-tehnološke nauke	☒
Medicinske nauke	☒
Društvene nauke	☒
Humanističke nauke	☒
Poljoprivredne nauke	☒
Umjetnost	☒
Interdisciplinarne nauke	☒

II OBUHVAT AKREDITACIJE

Studijski program:

Naziv

Academic program in Business and Economics

Naučna/umjetnička oblast

DRUŠTVENE NAUKE

Vrsta

Akademске	☒	Primijenjene	☐
-----------	-------------------------------------	--------------	--------------------------

Stepen

Osnovne	☒	Master	☐	Integrisane	☐	Doktorske	☐
---------	-------------------------------------	--------	--------------------------	-------------	--------------------------	-----------	--------------------------

Realizacija nastave

Klasična	☐	Na engleskom jeziku	☒	Udaljeno učenje (DL)	☐
----------	--------------------------	---------------------	-------------------------------------	----------------------	--------------------------

Broj semestara

6

Obim ECTS

180

Planirani broj studenata za upis u prvu godinu

120

Planirano izdavanje diploma

Ustanova	x	Zajednička		Dupla	
----------	---	------------	--	-------	--

A. AKTA I DOKUMENTA USTANOVE

Broj dokumenta	Naziv	Ustanova*	Jedinica*
C.1.	Akt o osnivanju (zakon, uredba, ugovor, odluka, rješenje) o prvom osnivanju, kao i naredna akta o osnivačkim pravima sledbenika	Samoupravni sporazum o udruživanju u Univerzitet 1794. godine; Samoupravni sporazum o udruživanju u Univerzitet Veljko Vlahović u Titogradu 1978. godine; Statut Univerziteta Veljko Vlahović u Titogradu 1986. godine; Statut Univerziteta Crne Gore 1993. godine	01-2209/60 21. maj 1960
C.2.	Akt o upisu u Centralni registar privrednih subjekata	Uprava prihoda i carina, registarski broj 8-0000728/129, PIB: 02016702	Uprava prihoda i carina, registarski broj 8-000728/134 26.07.2002
C.3.	Akt o imenovanju organa upravljanja	Odluka Upravnog odbora br. 02-32, od 27.01.2021. godine 02- 3914/3 19.9.2024.	Odluka Upravnog odbora br. 02-32 27.01.2021 19.09.2024. godine
C.4.	Akt o imenovanju organa rukovođenja	Odluka Upravnog odbora 02-116/4 30.01.2024.	Odluka Upravnog odbora br. 02-116/4 30.01.2024.
C.5.	Akt o akreditaciji	Savjet za visoko obrazovanje, odluke o akreditaciji 05-1-37/2017; 05-1-33/2017; 05-1-39/2017; 05-1-35/2017; 05-1-36/2017; 05-1-32/2017; 05-1-38/2017; 05-1-34/2017 sve od 12.05.2017	05-1-33/2017 12.05.2017
C.6.	Akt o reakreditaciji	Agencija za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja	02-607/22-109/171 od 25.07.2022

		02-607/22-109/171 od 25.07.2022	
C.7.	Akt o licenci	Rješenje Ministarstva prosvjete iz 2015. godine, 2017. godine i 2019. godine	060-98/2019 24.09.2019
C.8.	Akt o licenci za obavljanje naučno-istraživačke djelatnosti	Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja, broj 01-082/22-725/3 od 24.10.2022. godine	01-082/22-725/3 24.10.2022.
C.9.	Statut	07-304 04.02.2015	07-304 04.02.2015
C.10.	Pravila studiranja na osnovnim studijama	Bilten Univerziteta Crne Gore broj 454/19, 03-865/1 21.03.2019 Bilten Univerziteta Crne Gore broj 588/23, 03-3262 od 12.6.2023. i Bilten broj 601/24, 03-1409 od 23.2.2024.	Bilten Univerziteta Crne Gore broj 454/19, 03-865/1 21.03.2019 Bilten Univerziteta Crne Gore broj 588/23, 03-3262 od 12.6.2023. i Bilten broj 601/24, 03-1409 od 23.2.2024.
C.11.	Pravila studiranja na master studijama	Bilten Univerziteta Crne Gore broj 493 03-1707 03.04.2020 Bilten UCG br. 641, 03- 2515 od 19.05.2025. godine	03-1707 03.04.2020 Bilten UCG br. 641, 03- 2515 od 19.05.2025. godine
C.12.	Pravila doktorskih studija	Bilten Univerziteta Crne Gore broj 513 03-4127/2 20.11.2020 Bilten UCG, br. 513/20 od 20.11.2020. i br. 561/22 od 04.07.2022. i br. 622 od 01.11.2024. godine	03-4127/2 20.11.2020 Bilten UCG, br. 513/20 od 20.11.2020. i br. 561/22 od 04.07.2022. i br. 622 od 01.11.2024. godine
C.13.	Pravila o organizaciji i radu sistema za obezbjeđenje kvaliteta	Bilten Univerziteta Crne Gore 343/15 od 30.04.2015. i br. 412/17 od 19.10.2017. godine	Bilten Univerziteta Crne Gore 343/15 od 30.04.2015. i br. 412/17 od 19.10.2017. godine

*Upisati djelovodni broj dokumenta

B. IZJAVA PODNOSIOCA ZAHTJEVA

Potpisom ovog zahtjeva kao ovlašteno lice ustanove izjavljujem:

1. Da smo upoznati sa Pravilnikom o akreditaciji studijskog programa i Standardima i smjernicama za akreditaciju studijskog programa i da ih prihvatamo;
2. Da smo dostavili popunjen Zahtjev za akreditaciju koji sadrži:
  - Obrazac zahtjeva za akreditaciju studijskog programa,
  - Priložena dokumenta,
  - Potvrdu Savjeta za kvalifikacije i
  - Potvrdu o uplati za zahtjev za akreditaciju studijskog programa.
3. Da ćemo, na zahtjev Agencije, dostaviti i ostalu potrebnu dokumentaciju, primiti Komisiju za akreditaciju u posjetu ustanovi i pružiti sve ostale podatke neophodne za ocjenjivanje studijskog programa;
4. Da garantujemo tačnost svih podataka navedenih u predmetnom zahtjevu.

C. VERIFIKACIJA DOSTAVLJENIH MATERIJALA

1. AKTA USTANOVE	Papirna	C.1	C.2.	C.3.	C.4.	C.5.	C.6.	C.7.	C.8.
	Elektronska								

2. DOKUMENTA USTANOVE	Papirna	C.9	C.10.	C.11.	C.12.	C.13.
	Elektronska					

3. DOKUMENTA ZA STUDIJSKI PROGRAM	Papirna	Zahtjev za akreditaciju
	Elektronska	

Ovlašćeno lice ustanove
Ime, prezime i funkcija

M.P. _____

(potpis)

Mjesto i datum:

_____

STANDARDI ZA AKREDITACIJU STUDIJSKOG PROGRAMA SA KRITERIJUMIMA

Napomena: Standardi za akreditaciju studijskog programa 1-6 su opšti standardi i obavezan su dio zahtjeva za akreditaciju svakog studijskog programa. Ukoliko je predmet zahtjeva akreditacija studija na daljinu, na engleskom jeziku ili doktorskih studija, dodatno se prilažu popunjeni standardi 7, 8 ili 9 (u zavisnosti od tipa studija).

STANDARD 1.

USTANOVA VISOKOG OBRAZOVANJA

Ustanova koja planira da realizuje studijski program treba da ima status regulisan u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju.

Prilog:

- Dokument o registraciji ustanove usklađen sa članom 24 Zakona o visokom obrazovanju.
- Statut ustanove

KRITERIJUMI:

1.1. Osnovni podaci o osnivanju i razvoju ustanove (datumi i odluke, promjene u organizaciji i radu).

Univerzitet Crne Gore

Univerzitet Crne Gore je osnovan 1974. godine i predstavlja najstariju ustanovu visokog obrazovanja u Crnoj Gori. Kao nacionalni univerzitet i najobuhvatnija visokoškolska institucija u zemlji, Univerzitet u svom sastavu ima **19 fakulteta i četiri instituta**, sa ukupno oko **17.000 aktivnih studenata** i više od **1.000 nastavnog, istraživačkog i administrativnog osoblja**.

Univerzitet obezbjeđuje visoko obrazovanje u svim ključnim poljima znanja: društvenim, humanističkim, tehničko-tehnološkim, prirodnim i medicinskim naukama. Od 2004. godine nastava se izvodi u skladu sa principima **Bolonjske deklaracije** i strukturirana je kroz tri ciklusa studija po modelu **3+2+3**: osnovne (180 ECTS), master (120 ECTS) i doktorske studije (180 ECTS). Izuzetak predstavljaju regulisane profesije i obrazovanje učitelja, gdje studije traju pet, odnosno šest godina.

Univerzitet Crne Gore je istovremeno i **vodeća naučnoistraživačka institucija** u zemlji. U svom sastavu ima tri naučna instituta: **Istorijski institut, Institut za biologiju mora i Institut za napredne studije**, koji značajno doprinose razvoju naučnoistraživačkog rada. Univerzitet kontinuirano jača svoju međunarodnu prepoznatljivost kroz saradnju sa renomiranim univerzitetima, učešće u međunarodnim projektima, kao i saradnju sa privrednim i javnim sektorom.

Ekonomski fakultet

Ekonomski fakultet u Titogradu (današnjoj Podgorici) osnovan je aktom br. 01-2209/60 od 31. maja 1960. godine. Od 1974. godine Fakultet je bio član Univerziteta »Veljko Vlahović«, a od 2004. godine djeluje kao organizaciona jedinica **Univerziteta Crne Gore**. Kao najstarija visokoobrazovna institucija u Crnoj Gori u oblasti ekonomskih nauka, Fakultet ima ključnu ulogu u razvoju ekonomskog obrazovanja i istraživanja u zemlji.

Posljednja akreditacija studijskih programa na crnogorskom jeziku izvršena je **2017. godine**, dok je **reakreditacija sprovedena 2022. godine**. Poseban značaj ima činjenica da je **29. juna 2023. godine izdat sertifikat o akreditaciji osnovnih akademskih studija Business and Economics na engleskom jeziku (180 ECTS)**, čime je napravljen važan korak u pravcu internacionalizacije i jačanja konkurentnosti Ekonomskog fakulteta i Univerziteta Crne Gore.

Akreditovani programi (2017):**A) Akademski programi**

- Osnovne akademske studije (3 godine, 180 ECTS)
- Master akademske studije (2 godine, 120 ECTS)
- Doktorske studije (3 godine, 180 ECTS)

B) Primijenjeni programi

- Osnovne primijenjene studije (Podgorica, 3 godine, 180 ECTS)
- Osnovne primijenjene studije (Bijelo Polje, 3 godine, 180 ECTS)
- Master primijenjene studije (2 godine, 120 ECTS)

Akreditacija iz 2023. godine:

- Osnovne akademske studije *Business and Economics* (na engleskom jeziku, 3 godine, 180 ECTS).

Organizacija studija na Ekonomskom fakultetu

- **Osnovne akademske studije (BSc)** – traju tri godine (180 ECTS). U prvih pet semestara program obuhvata zajedničke predmete, dok u šestom semestru studenti biraju jedan od dva modula (*Mikroekonomija* ili *Makroekonomija*). Po završetku programa stiže se diploma **Bachelor (BSc) – Ekonomija**.
- **Master akademske studije (MSc)** – traju dvije godine (120 ECTS). Studenti biraju program *Ekonomija* (sa modulima *Ekonomska politika* i *Kvantitativna ekonomija*) ili *Poslovna ekonomija* (sa modulima *Finansije i računovodstvo*, *Menadžment i marketing* i *Poslovna informatika*). Posljednji semestar namijenjen je izradi i odbrani master rada.
- **Doktorske studije (PhD)** – traju tri godine (180 ECTS). Nakon završetka i odbrane doktorskog rada, stiže se diploma **Doktor nauka – Ekonomija (PhD)**.
- **Osnovne primijenjene studije (BApp)** – model 3+2. U trećoj godini studenti biraju modul *Marketing i menadžment* ili *Računovodstvo i finansije*. Po završetku stiču diplomu **Bachelor (BApp) – Menadžment**.
- **Master primijenjene studije (MApp)** – traju dvije godine (120 ECTS). Studenti biraju modul *Marketing i menadžment* ili *Računovodstvo i finansije*. Posljednji semestar je predviđen za izradu i odbranu master rada.
- **Osnovne akademske studije Business and Economics** – traju tri godine (180 ECTS). Nastava se izvodi na engleskom jeziku, a po završetku programa stiže se diploma **Bachelor (BSc) – Business and Economics**.

Izvori i dodatne informacije:

- Univerzitet Crne Gore – osnovne informacije: [link](#)
- Istorijat Ekonomskog fakulteta: [link](#)
- Nastavni plan – akademske studije Ekonomija 3+2+3: [link](#)
- Nastavni plan – primijenjene studije Menadžment 3+2: [link](#)
- Nastavni plan **akademske studije Business and Economics** 3: [link](#)

1.2. Interna organizaciona struktura (jedinice i drugi oblici organizacionih cjelina i djelatnosti ustanove sa kratkim opisom sastava i funkcija), uključenost eksternih članova (studenti, poslodavci i ostali) u upravljačkim strukturama i njihova uloga i doprinos.

Univerzitet Crne Gore čini 19 fakultetskih jedinica i 4 instituta, sa infrastrukturom koja je zastupljena u centralnoj, južnoj i sjevernoj regiji države. Sjedište Univerziteta je u Podgorici, gdje se nalazi nova zgrada Rektorata, otvorena 2009. godine. Glavni grad Crne Gore je dom najvećeg broja fakulteta, a nastava se odvija i u Nikšiću, Cetinju, Kotoru, Baru, Igalu, Beranama i Bijelom Polju.

U Podgorici se organizuje nastava i realizuju istraživanja iz oblasti poljoprivrede, tehničkih, prirodnih i medicinskih nauka, dok se u oblasti društveno-humanističkih nauka istražuju ekonomski koncepti i organizuju predavanja, debate i diskusije iz prava i političkih nauka. Studenski život je posebno obogaćen otvaranjem Univerzitetskog sportsko-kulturnog centra 2015. godine, koji predstavlja centralno mjesto sportskih, kulturnih i akademskih događaja. U univerzitetskom kampusu smještene su zgrade Elektrotehničkog, Građevinskog, Prirodno-matematičkog i Mašinskog fakulteta, dok se u neposrednoj blizini nalaze Biotehnički i Arhitektonski fakultet. Na drugoj lokaciji u središtu Podgorice istu zgradu dijele Ekonomski, Pravni fakultet i Fakultet političkih nauka. U Podgorici se nalazi i Istorijski institut Crne Gore, jedna od najstarijih naučnoistraživačkih institucija, sa bogatom bibliotekom koja posjeduje vrijedne fondove starih i rijetkih knjiga. Takođe, na teritoriji podgoričke opštine smješteno je i Ogljedno imanje u Lješkopolju, koje služi kao istraživački resurs za razvoj poljoprivrede.

U Cetinju su smješteni Fakultet likovnih umjetnosti, Fakultet dramskih umjetnosti i Muzička akademija. Oni su dijelom smješteni u zgradama nekadašnjih diplomatskih predstavništava iz 19. vijeka, a dijelom u savremenim objektima. Cetinje, kao kulturni i istorijski centar Crne Gore, daje poseban umjetnički karakter Univerzitetu. Posebno mjesto zauzima Centar za umjetnička istraživanja „Umjetnost 42“, osnovan 2010. godine, koji povezuje studente i nastavnike sa međunarodnom i domaćom umjetničkom scenom.

Nikšić je sjedište Filozofskog i Filološkog fakulteta, koji dijele zajedničku zgradu, dok Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja ima zasebnu. Na primorju, u Kotoru, djeluju Fakultet za turizam i hotelijerstvo i Fakultet za pomorstvo, a u okviru istog grada funkcioniše i Institut za biologiju mora, jedna od najstarijih naučnoistraživačkih ustanova u zemlji, sa Centrom za zaštitu biodiverziteta Jadrana – Akvarijum Boka. U Igalu, u okviru Instituta za fizikalnu medicinu, obučavaju se studenti Primijenjene fizioterapije, dok se u Bijelom Polju, pored Centra za kontinentalnu pomikulturu, odvija nastava Ekonomskog i Pravnog fakulteta u zgradi lokalne opštine. U Baru studenti pohađaju program Mediteranskog voćarstva, uz podršku Centra za subtropske kulture sa oglednim parcelama i plastenicima.

Na nivou Univerziteta funkcionišu organi i centri čije su odluke obavezujuće za sve fakultete i institute. Organ upravljanja je Upravni odbor, dok je organ rukovođenja Rektor. Osim njih, u sastavu Univerziteta djeluju i Senat, Naučni odbor, Etički odbor i Izdavački savjet. Takođe, posebnu ulogu imaju centri i odbori kao što su Centar za unapređenje kvaliteta, Centar za doktorske studije, Odbor za strateško planiranje, Centar za međunarodnu saradnju i razvoj karijere, Centar informacionog sistema i Komunikacijski i PR centar.

Organizaciona struktura Ekonomskog fakulteta, u okviru kojeg se akredituje program Akademske studije biznisa i ekonomije na engleskom jeziku, sastoji se od uprave i stručnih službi. Upravu Fakulteta čine dekan, tri prodekana, rukovodilac akademskih i primijenjenih studija i rukovodilac programa na engleskom jeziku. Dekan se bira na period od tri godine iz redova profesora, a u radu mu pomažu prodekan za nastavu i studentska pitanja, prodekan za akreditaciju i kvalitet i prodekan za naučnoistraživački rad i razvoj. Dekan predlaže akademsko osoblje, bira administrativno, sklapa ugovore sa poslovnim partnerima, imenuje rukovodioce istraživačkih projekata i odgovoran je za finansijsko poslovanje fakulteta.

Stručno tijelo fakulteta je Vijeće fakulteta, koje čine dekan, prodekani, akademsko i naučno osoblje, predstavnici saradnika i predstavnici studenata, koji čine 20% članstva i biraju se preko studentskih organizacija.

Posebne službe Ekonomskog fakulteta obavljaju svakodnevne administrativne i tehničke poslove. Pravna služba, na čijem čelu je sekretar fakulteta, odgovorna je za sprovođenje zakona i koordinaciju rada stručnih službi. Studentska služba održava komunikaciju sa studentima i nastavnim osobljem, vodi evidencije i baze podataka i pruža podršku nastavnom procesu. IT-centar brine o računarskim sistemima, mrežnoj bezbjednosti i implementaciji novih tehnologija. Služba računovodstva obavlja finansijske i računovodstvene poslove, dok biblioteka, osnovana 1960. godine, danas raspolaže fondom od preko 50.000 knjiga i omogućava studentima i osoblju pristup raznovrsnim bazama podataka. Biblioteka posjeduje čitaonicu i depoe knjiga i časopisa. Tehnička služba zadužena je za nesmetano funkcionisanje objekata, uključujući poslove održavanja, portirsku i kurirsku službu, stražarsku službu i održavanje higijene.

Eksterni članovi su takođe uključeni u rad fakulteta. Studenti učestvuju u radu Vijeća i komisija fakulteta, dok se poslodavci uključuju kroz saradnju sa fakultetom, naročito kroz gostujuća predavanja i praktičnu nastavu. Alumni klub doprinosi mentorskim aktivnostima i prikupljanju podataka o karijernim putevima svršenih studenata, čime se jača veza između fakulteta i tržišta rada.

Zaključujemo da je interna organizaciona struktura Univerziteta Crne Gore, a posebno Ekonomskog fakulteta, jasno uređena i funkcionalno raspoređena tako da obezbjeđuje efikasno izvođenje nastavnog, istraživačkog i administrativnog procesa, uz značajno učešće studenata i saradnju sa eksternim partnerima, što omogućava stabilan razvoj i unapređenje kvaliteta.

Detaljnije informacije su dostupne na:

- Organizacija Ekonomskog fakulteta: [link](#)
- Fakultet danas: [link](#)

1.3. Organi upravljanja i rukovođenja ustanovom i organizacionim cjelinama: tijela, njihova uloga i postupak izbora

1) Sistem upravljanja i rukovođenja na nivou Univerziteta Crne Gore

U okviru Univerziteta Crne Gore (UCG) funkcioniše jedinstven sistem upravljanja i rukovođenja, zasnovan na Statutu UCG i važećim propisima. Organ upravljanja je **Upravni odbor**, organ rukovođenja je **Rektor**, a stručni organ Univerziteta je **Senat**. Pored ova tri organa, funkcionisanje Univerziteta oslanja se i na **vijeća Senata** (Vijeće za društvene nauke, Vijeće za prirodne i tehničke nauke i Vijeće za umjetnost), kao i na posebna stručna i savjetodavna tijela: **Naučni odbor**, **Etički odbor** i **Izdavački savjet**. U sastavu Rektorata djeluje i **Centar za unapređenje kvaliteta**, sa dva odbora – Odborom za monitoring master studija i Odborom za upravljanje sistemom kvaliteta.

1.1) Rektor – uloga i odgovornosti

Rektor rukovodi, zastupa i predstavlja Univerzitet; odgovoran je za cjelokupni rad UCG i sprovođenje poslovne politike koju utvrđuje Upravni odbor, u granicama nadležnosti propisanih Statutom. Rektor koordinira rad univerzitetskih organa i stručnih tijela, inicira strateške procese, obezbjeđuje zakonitost rada i predstavlja Univerzitet u domaćem i međunarodnom okruženju.

1.2) Upravni odbor – sastav, izbor i nadležnosti

Sastav i izbor. Upravni odbor broji 15 članova: pet predstavnika osnivača; šest predstavnika akademskog osoblja (pet sa akademskim zvanjem i jedan saradnik), izabranih iz reda zaposlenih na Univerzitetu; jednog predstavnika administrativnog osoblja; tri predstavnika studenata uz obaveznu zastupljenost svih nivoa studija (osnovne, master i doktorske). Postupci predlaganja i izbora uređeni su Statutom.

Nadležnosti. Upravni odbor, u skladu sa zakonom i Statutom UCG, naročito: utvrđuje naučno-istraživačku, obrazovnu, umjetničku i razvojno-investicionu politiku Univerziteta na predlog Senata i Rektora; donosi Statut i druge opšte akte; razmatra i utvrđuje budžet; donosi finansijski plan i vrši

nadzor nad njegovom realizacijom; usvaja godišnji finansijski izvještaj; donosi pravilnik o raspodjeli sredstava; planira sredstva iz budžeta Crne Gore i obezbjeđuje druge izvore finansiranja; odlučuje o osnivanju pravnih lica u obrazovne i istraživačke svrhe i o posebnim profitabilnim organizacionim oblicima (uz saglasnost Vlade); odlučuje o raspolaganju imovinskim pravima; donosi odluke o investiranju u obrazovne/istraživačke svrhe (uz saglasnost Vlade); daje prethodnu saglasnost rektoru i rukovodiocima organizacionih jedinica za raspolaganje sredstvima; daje uputstva i smjernice za finansijsko poslovanje i omogućava finansijsku kontrolu; utvrđuje visine školarina i drugih naknada; utvrđuje upisnu politiku i raspisuje konkurs za upis; rješava po žalbi na odluku Senata o isključenju studenta; utvrđuje organizacionu strukturu i sistematizaciju na predlog rektora; bira i razrješava rektora i generalnog sekretara, dekane i direktore organizacionih jedinica, te imenuje i razrješava prorektore; imenuje organe upravljanja u organizacijama čiji je osnivač UCG; odlučuje o uvođenju i ukidanju studijskih programa (uz prethodno mišljenje Senata i Rektora); uređuje obilježja Univerziteta (pečat, zastava); utvrđuje naknade za rad organa i radnih tijela; stara se o zaštiti životnog standarda zaposlenih i studenata; odlučuje i o drugim pitanjima iz svoje nadležnosti.

1.3) Senat – sastav, izbor i nadležnosti

Sastav i izbor. Senat čine: rektor, prorektori, po jedan predstavnik svake organizacione jedinice izabran od Vijeća jedinice iz reda akademskog osoblja sa akademskim/naučnim zvanjem, predstavnici studenata u obimu 20% ukupnog sastava (uz zastupljenost svih nivoa studija), te jedan predstavnik saradnika iz reda zaposlenih saradnika. Najmanje 50% članova Senata mora biti iz reda redovnih profesora. Vijeća organizacionih jedinica člana Senata biraju, po pravilu, iz reda lica sa najvišim zvanjem; predstavnike studenata bira Studentski parlament.

Nadležnosti. Senat: odlučuje o pitanjima nastavne, naučne, umjetničke i stručne djelatnosti; razmatra strategiju razvoja akademskih aktivnosti, uključujući osnivanje, dijeljenje, spajanje ili ukidanje studijskih programa i organizacionih jedinica, te daje mišljenje rektoru i Upravnom odboru; utvrđuje studijske programe (strukturu, sadržinu, predmete/kurseve) i vrši njihovu periodičnu evaluaciju; donosi Akademski kalendar, utvrđuje dodatne ispitne rokove i broj semestara za realizaciju nastave; usvaja organizaciju nastave na svim nivoima, uključujući učenje na daljinu; vrši izbor u akademska i naučna zvanja i imenuje odgovarajuće komisije; donosi odluku o univerzitetskom registru referentnih časopisa i zbornika; određuje matičnost organizacionih jedinica; predlaže Upravnom odboru organizovanje zajedničkih i dvojnih diploma sa domaćim/stranim ustanovama; donosi odluke u proceduri sticanja naziva doktora nauka; daje mišljenje u postupku izbora rektora; stara se o realizaciji programa cjeloživotnog učenja; predlaže broj studenata za upis; obezbjeđuje primjenu akademskih standarda i donosi opšti akt o pravilima studiranja; utvrđuje i sprovodi postupke ocjene kvaliteta nastave, analizira prolaznost i utvrđuje mjere unapređenja; utvrđuje kriterijume izjednačavanja ranijih obrazovnih programa; uređuje postupak i uslove dodjeljivanja zvanja profesor emeritus i dodjeljuje zvanje; sprovodi postupke dodjele počasnih titula i priznanja; donosi Etički kodeks; odlučuje o isključenju studenta; uređuje postupak utvrđivanja plagijata; razmatra strategiju zaštite i korišćenja intelektualne svojine; daje mišljenja na zahtjev rektora ili Upravnog odbora; donosi Poslovnik i druga akta iz svoje nadležnosti.

Vijeća Senata. Senat djeluje kroz tri stručna vijeća (za društvene nauke, za prirodne i tehničke nauke, za umjetnost). Vijećem, po odluci rektora, predsjedava jedan od prorektora (upravlja i član je Vijeća). U sastavu su po jedan predstavnik organizacionih jedinica iz odgovarajuće oblasti (matičnost se utvrđuje posebnim aktom). Član vijeća Senata ne može biti član Senata. Vijeća razmatraju predloge u postupcima izbora u zvanja i sticanja doktorata i daju mišljenja Senatu te obrađuju druga pitanja iz njegovih nadležnosti.

1.4) Stručna i savjetodavna tijela Senata

Naučni odbor. Stalno stručno tijelo Senata sa sedam članova koje imenuje Senat iz reda lica sa istaknutim naučno-istraživačkim i/ili umjetničkim dostignućima i akademskim/naučnim zvanjem, uz ravnomjernu zastupljenost oblasti. Odbor utvrđuje blagovremenost, potpunost i usklađenost konkursne dokumentacije sa Mjerilima i Uputstvom za izbor u zvanja, vrši pregled materijala i daje mišljenja za svakog kandidata; mišljenja su sastavni dio konkursne dokumentacije.

Etički odbor. Nadležan za postupke povrede akademskog integriteta i Etičkog kodeksa; utvrđuje odgovornost i izriče mjere. Ima devet članova: sedam iz akademskog osoblja, jednog iz administrativnog, jednog predstavnika studenata. Članove bira Senat.

Izdavački savjet. Stručno tijelo u funkciji Senata koje uređuje uslove i postupak izdavanja univerzitetskih publikacija u okviru izdavačke djelatnosti UCG. Osnovni cilj je razvoj nastavnih, naučnih, umjetničkih i drugih djelatnosti i afirmacija Univerziteta. Savjet ima sedam članova, predsjednik se bira iz reda članova; Savjet bira Senat na predlog rektora iz redova akademskog i neakademskog osoblja.

Centar za unapređenje kvaliteta. Organizacijska jedinica Rektorata odgovorna za funkcionisanje sistema obezbjeđenja i unapređenja kvaliteta UCG. Sistem kvaliteta obuhvata stalne procese praćenja, ocjenjivanja, održavanja i poboljšanja, te koordinaciju programa i inicijativa radi primjene visokih standarda naučnog, umjetničkog, stručnog i obrazovnog rada. U okviru Centra funkcionišu Odbor za monitoring master studija i Odbor za upravljanje sistemom kvaliteta.

2) Organizaciona struktura i tijela Ekonomskog fakulteta

Rukovođenje. Ekonomskim fakultetom rukovodi **Dekan**, biran na period od tri godine iz redova profesora. Dekan vodi poslove Fakulteta, predstavlja i zastupa Fakultet, finansijski je nalogodavac, stara se o realizaciji finansijskog plana, sklapa ugovore sa partnerima i imenuje rukovodioce projekata. U radu mu pomažu tri prodekana iz redova profesora: prodekan za nastavu i studentska pitanja; prodekan za akreditaciju i upravljanje kvalitetom; prodekan za naučno-istraživački rad i strateški razvoj. Vijeće fakulteta predlaže akademsko osoblje Senatu UCG, dok Dekan putem javnog konkursa bira administrativno osoblje.

Vijeće fakulteta – sastav, odlučivanje i nadležnosti. Vijeće je stručno tijelo Fakulteta. Čine ga 34 člana akademskog osoblja sa zvanjem profesora (docent, vanredni, redovni), dva predstavnika saradnika u nastavi izabrana od svih saradnika angažovanih na Fakultetu, te osam predstavnika studenata koji ujedno čine Vijeće studenata Ekonomskog fakulteta (birani glasanjem od strane studenata). Sjednicama rukovodi Dekan, u skladu sa Poslovníkom o radu Vijeća. Odluke se donose većinom glasova uz kvorum (prisustvo većine članova). Rukovodioci pojedinačnih organizacionih jedinica Fakulteta imenuju se od strane Dekana.

Stalne komisije. Kao stručna tijela organizacione jedinice djeluju komisije koje predlaže Dekan, a imenuje Vijeće: Komisija za doktorske studije; Komisija za master studije; Komisija za obezbjeđenje i unapređenje sistema kvaliteta Ekonomskog fakulteta; Komisija za nastavna pitanja i mobilnost; Komisija za razmatranje i ocjenjivanje podnijetih zahtjeva o postupku, uslovima vrednovanja i načinu nagrađivanja zaposlenih za poseban doprinos razvoju i međunarodnom pozicioniranju UCG; Uređivačka komisija. Ove komisije pripremaju stručne podloge, sprovode interne procedure kvaliteta, daju inicijative i predloge Vijeću i Upravi, te prate realizaciju studijskih programa i akreditacionih obaveza.

3) Normativna osnova i upućivanja

Cjelokupan opisani sistem zasniva se na Statutu UCG i pratećim opštim aktima i pravilnicima. Relevantne javno dostupne reference:

- Statut UCG: [link](#)
- Informacije o organima i aktima UCG: [link](#)
- Poslovník o radu Vijeća Ekonomskog fakulteta: [link](#)
- Organizacija Ekonomskog fakulteta (napomena: ažurirati link nakon korekcije sadržaja na sajtu): [link](#)
- Pravilnik o postupku izbora u akademska i naučna zvanja: [link](#)

1.4. Pregled djelatnosti ustanove

Univerzitet Crne Gore je danas intelektualno jezgro razvoja Crne Gore - središte naučnoistraživačkog, kulturno-umjetničkog i inovativnog stvaralaštva. Predstavlja najstariji, a ujedno i jedini državni Univerzitet u Crnoj Gori. Najsveobuhvatnija je visokoškolska institucija koja pruža obrazovanje na poljima kako društvenih, humanističkih nauka, tako i tehnoloških, prirodnih i medicinskih nauka. Univerzitet Crne Gore je i vodeća naučno-istraživačka institucija u zemlji, koja svoju poziciju jača kroz međunarodnu saradnju i projektne aktivnosti usmjerene na podršku naučnoistraživačkim kapacitetima. Pored vrlo izrazite istraživačke aktivnosti na organizacionim jedinicama, Univerzitet u svom sastavu ima i tri naučna instituta, Istorijski institut, Institut za biologiju mora i Institut za napredne studije. Kao centralna institucija nauke, kulture i umjetnosti, kontinuirano jača veze sa privrednim, društvenim i međunarodnim okruženjem, kroz produktivnu saradnju sa biznis i javnim sektorom.

Ekonomski fakultet, kao organizaciona jedinica pod okriljem UCG, predstavlja jednu od najznačajnijih obrazovnih i naučno-istraživačkih ustanova koja obezbjeđuje visokostručne kadrove ekonomske struke na prostoru Crne Gore. Tokom 65 godina postojanja, ova visokoškolska ustanova se pozicionirala kao jedan od ključnih subjekata u kreiranju adekvatne kadrovske podrške u procesu izgradnje savremenog ekonomskog i privrednog ambijenta. Pored obrazovne djelatnosti, kao važne oblasti djelovanja Fakulteta prepoznate su i naučno-istraživačka djelatnost, kao i stručna djelatnost koja se obavlja kroz saradnju sa privredom i biznis zajednicom, kao i ostalim akterima ekonomske politike. Na taj način, osim obrazovnog elementa, Ekonomski fakultet je prepoznat kao jedan od važnih partnera u sprovođenju ključnih ekonomskih reformi u Crnoj Gori. Detaljnije informacije o načinu realizacije svake od navedenih djelatnosti fakulteta date su u segmentu 1.5.

Detaljnije informacije su dostupne na:

- Osnovne informacije o Univerzitetu Crne Gore: [link](#)
- Ekonomski fakultet: [link](#)

1.5. Pregled integrisanih funkcija i djelatnosti na ustanovi

Univerzitet Crne Gore (UCG) je institucija zadužena za obavljanje **obrazovne, naučnoistraživačke, kulturno-umjetničke i stručne djelatnosti** u različitim oblastima prirodnih i društvenih nauka. Navedene djelatnosti Univerzitet realizuje dominantno kroz rad pojedinačnih fakultetskih jedinica.

U skladu s tim, **Ekonomski fakultet** kao organizaciona jedinica UCG obavlja obrazovnu, naučnoistraživačku i stručnu djelatnost.

Obrazovna djelatnost

Na osnovu važeće licence Ministarstva prosvjete Crne Gore, Fakultet upisuje:

- 240 studenata na osnovnim akademskim studijama Ekonomija (180 ECTS)
- 120 studenata na osnovnim akademskim studijama na engleskom jeziku (180 ECTS)
- 100 studenata na osnovnim primijenjenim studijama Menadžment Podgorica (180 ECTS)
- 50 studenata na osnovnim primijenjenim studijama Menadžment Bijelo Polje (180 ECTS)
- 90 studenata na master akademskim studijama Ekonomija (120 ECTS)
- 90 studenata na master akademskim studijama Poslovna ekonomija (120 ECTS)
- 50 studenata na master primijenjenim studijama Menadžment (120 ECTS)
- 15 studenata na doktorskim studijama Ekonomija (180 ECTS)

U studijskoj 2024/25. godini nastavu realizuje **34 stalno angažovanih nastavnika i 16 saradnika**, uz učešće desetak gostujućih i honorarnih predavača. Aktivno je upisano oko **2000 studenata** na svim nivoima studija. Nastava obuhvata teorijsku i praktičnu komponentu, pri čemu studenti stiču praktične kompetencije u okviru fakultetske infrastrukture i kroz stručnu praksu kod poslodavaca.

Do 2024. godine stručna praksa se realizovala kroz projekat u kojem su studenti, na dobrovoljnoj bazi, sticali praktično iskustvo kroz rad u kompanijama, uz mentorstvo profesora i mentora iz firmi. Od studijske 2024/25. godine uveden je **obavezni predmet Stručna praksa** u VI semestru osnovnih akademskih i primijenjenih studija, pri čemu studenti biraju oblast interesovanja, a Fakultet obezbjeđuje odgovarajuću kompaniju za realizaciju prakse. Baza partnerskih institucija obuhvata više od **70 saradnika iz javnog i privatnog sektora**.

Naučnoistraživačka djelatnost

Ekonomski fakultet je snažno orijentisan na unapređenje naučnoistraživačkog rada, a koncept **doživotnog učenja** predstavlja osnovu njegovog razvoja. Nastavno osoblje kontinuirano objavljuje naučne radove u domaćim i međunarodnim časopisima, uključujući i one indeksirane u prestižnim svjetskim bazama (SSCI/ESCI).

Tabela 1: Naučnoistraživački rezultati nastavnog osoblja EF (2021–2025)

Vrsta naučnoistraživačkog rada	Broj publikacija
Monografija ili dio monografije	8
Knjiga studijskog karaktera	1
Radovi u časopisima indeksiranim u međunarodnim bazama (SCI, SCI-E, SSCI)	38
Radovi u međunarodnim časopisima van baza, sa međunarodnom distribucijom	15
Radovi u domaćim časopisima	5
Radovi sa kongresa, simpozijuma i seminara	19

Naučnoistraživački rad nastavnog osoblja ujedno predstavlja jedan od ključnih kriterijuma za napredovanje u viša akademska zvanja, čime se podstiče kontinuirana naučna produktivnost. Paralelno, Fakultet razvija i istraživačke kapacitete studenata, omogućavajući im razmjenu i mobilnost, prezentacije radova na konferencijama, kao i učešće na takmičenjima sa značajnim rezultatima.

Naučnoistraživački rad nastavnog osoblja ujedno predstavlja jedan od ključnih kriterijuma za napredovanje u viša akademska zvanja, čime se podstiče kontinuirana naučna produktivnost. Paralelno, Fakultet razvija i istraživačke kapacitete studenata, omogućavajući im razmjenu i mobilnost, prezentacije radova na konferencijama, kao i učešće na takmičenjima sa značajnim rezultatima.

Stručna aktivnost Ekonomskog fakulteta ogleda se kroz realizaciju brojnih međunarodnih, bilateralnih i strukturnih projekata, u kojima Fakultet često preuzima ulogu koordinatora, čime dodatno potvrđuje svoju prepoznatljivost i kapacitete. Poseban značaj imaju projekti koji se realizuju u okviru programa Erasmus+, Horizon Europe, EUREKA i kroz regionalne grant programe, jer oni istovremeno doprinose jačanju obrazovne i istraživačke funkcije, kao i međunarodnoj vidljivosti Fakulteta i Univerziteta Crne Gore.

Erasmus+ projekat „Web3 Innovation HUB“, čija je ukupna vrijednost 890.000 eura, dodijeljen je Ekonomskom fakultetu drugu godinu zaredom u okviru CBHE programa. Projekat je započet u februaru 2025. godine i realizovaće se u periodu od tri godine, pod rukovodstvom docenta dr Jovana Đuraškovića. Njegov cilj je razvoj Web3 i Deep-Tech vještina, unapređenje preduzetničkih kapaciteta u regionu, kao i osnivanje startup inkubatora sa fokusom na blockchain rješenja. Projekat podrazumijeva i uvođenje novih kurseva o Web3 tehnologijama, uspostavljanje decentralizovane naučne mreže (DeSci) i jačanje istraživačkih zajednica kroz radionice, konferencije i laboratorije. Partneri u projektu su univerziteti u Splitu, Sarajevu, Mostaru i Beogradu, te industrijski subjekti iz Hrvatske, Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine. Poseban akcenat stavljen je na inkluziju žena kroz inicijativu Women in Web3, koja se fokusira na edukaciju, mentorstvo i profesionalno umrežavanje.

U okviru Erasmus+ projekta „ME-Study in English“, koji koordiniše Ekonomski fakultet, tokom 2024. i 2025. godine realizovan je niz aktivnosti usmjerenih na internacionalizaciju crnogorskog visokog obrazovanja i unapređenje regulative u oblasti akreditacije programa na engleskom jeziku. U martu 2025. godine organizovana je radionica na temu „Unapređenje regulative za akreditaciju studijskih programa na engleskom jeziku i komparativna iskustva u Francuskoj i Hrvatskoj“, na kojoj su učestvovali eksperti iz zemlje i inostranstva, uključujući i predstavnike regulatornih tijela. Istovremeno, u okviru projekta razvijen je i podcast serijal „Café International“, koji studentima i nastavnicima nudi prostor za razmjenu iskustava u oblasti međunarodnog obrazovanja. Projekat je doprinio i jačanju saradnje sa Univerzitetom za biznis iz Hamburga (HSBA), čiji su studenti i profesori tokom 2025. godine boravili u Podgorici i učestvovali u akademskim i kulturnim aktivnostima.

Značajna komponenta stručnog rada Fakulteta jeste i program „Biću preduzetnik/ca“, koji se sprovodi u saradnji sa Inovaciono-preduzetničkim centrom Tehnopolis. Tokom 2024. i 2025. godine u okviru ovog programa organizovana su dva startup kampa na Vučju, na kojima su studenti razvijali preduzetničke vještine, učili kroz rad sa mentorima i predstavljali svoje ideje pred stručnim žirijima. Nagrađeni timovi su predstavili inovativna rješenja u oblasti digitalnog dizajna, medicinske opreme i cirkularne ekonomije, dok je čitav program usklađen sa međunarodnim standardima (AACSB) u oblasti društvenog uticaja i preduzetničkog obrazovanja.

Učešćem u projektu „CROSS-REIS“, finansiranom iz programa Horizon Europe, Ekonomski fakultet se profilisao kao ključni akter u oblasti regenerativne ekonomije i inovacionih ekosistema. Projekat, koji traje do 2028. godine, okuplja institucije iz osam evropskih zemalja. Tokom 2024. godine Fakultet je bio domaćin međunarodne konferencije MICEB – CROSS-REIS edition, posvećene zelenom preduzetništvu i inovacijama, koja je okupila međunarodne eksperte i istraživače.

Erasmus+ projekat DUALMON, koji je završen 2023. godine, doprinio je implementaciji dualnog obrazovanja u crnogorski visokoškolski sistem. Završna konferencija potvrdila je da dualno obrazovanje postaje dio nacionalnog obrazovnog sistema, uz podršku relevantnih ministarstava i regulatornih institucija.

U februaru 2025. godine započet je i međunarodni projekat SMARTMEN u okviru programa EUREKA za Zapadni Balkan, u kojem Ekonomski fakultet ima ulogu nacionalnog koordinatora. Projekat je usmjeren na razvoj pametnog sistema za podršku odlučivanju u rudarskoj industriji, a Fakultet je zadužen za razvoj modula FINMAN, koji povezuje menadžerske stavove sa finansijskim pokazateljima kompanija.

Svi navedeni projekti svjedoče o strateškoj opredijeljenosti Ekonomskog fakulteta da kontinuirano razvija stručne kapacitete, unapređuje kvalitet obrazovanja i povezuje istraživačke rezultate sa praksom. Time Fakultet ne samo da doprinosi jačanju Univerziteta Crne Gore, već se i pozicionira kao relevantan partner na međunarodnoj akademskoj i istraživačkoj sceni.

Detaljnije informacije su dostupne na:

- Licenca studijskih programa: [link](#)
- Godišnji izvještaj EF 2021/22: [link](#)
- Godišnji izvještaj EF 2022/23: [link](#)
- Godišnji izvještaj EF 2023/24: [link](#)
- Erasmus+ ME-Study in English: [link](#)
- Platforma Biću preduzetnik: [link](#)
- CROSS-REIS: [link](#)

1.6. Misija, vizija i glavni strateški ciljevi ustanove koje ustanova nastoji da ostvari preko svojih studijskih programa, mogućnosti zapošljavanja svršenih studenata, međunarodne saradnje, naučno-istraživačke djelatnosti, odnosno umjetnosti i kulture, brige o studentima, obezbjeđenja kvaliteta, poslovanja itd.

Univerzitet Crne Gore ima ključnu odgovornost da stvara i širi znanje kroz izvrsnost u obrazovanju, nauci i stvaralaštvu, da unapređuje međunarodnu saradnju, da obrazuje društveno odgovorne akademske građane i da doprinosi demokratskom i održivom razvoju države.

Ekonomski fakultet ovu misiju ostvaruje kroz širenje i unapređivanje znanja i stručnih vještina studenata, akademskog i stručnog kadra, kao i kroz jačanje svoje međunarodne prepoznatljivosti. Posebno mjesto zauzima njegovanje inovativnog i proaktivnog pristupa rješavanju ekonomskih problema, čime se doprinosi razvoju konkurentne i fleksibilne ekonomije Crne Gore, kao i jačanju veza između naučno-istraživačke zajednice i privrede.

Vizija Fakulteta usmjerena je ka daljem pozicioniranju među savremene međunarodne naučno-obrazovne institucije. To podrazumijeva stalno unapređenje nastavnih planova i metoda, jačanje naučno-istraživačkog rada i podizanje kvaliteta akademske baze, intenzivniju međunarodnu orijentaciju i kontinuiranu saradnju sa privredom. Posebna pažnja posvećena je uključivanju eksternih aktera u razvoj Fakulteta – kroz Poslovni savjet, Alumni klub, Vijeće studenata i Savjet najboljih studenata – čime se osigurava stalna povratna informacija i zajedničko djelovanje u unapređenju studijskih programa i nastavnog procesa.

U skladu sa zahtjevima tržišta rada, Fakultet je uveo **stručnu praksu** kao obavezan dio studija. Tokom 2024/25. godine u program je bilo uključeno 130 studenata sa tri studijska programa i 50 poslodavaca, a značajan broj studenata je nastavio radni angažman upravo kod tih poslodavaca. Posebno vrijedi istaći saradnju sa revizorskim kućama *Ernst & Young* i *BDCS* kroz organizovanje **Škole revizije**, što je dodatno povezalolo teorijsko znanje i praksu.

Međunarodna dimenzija Fakulteta osnažena je pokretanjem programa *Academic Program in Business and Economics in English (MONTEB)*, koji je već privukao dvije generacije studenata. Uveden je i predmet *Professional Development I–VI*, koji razvija praktične i profesionalne vještine tokom cijelog ciklusa studija. Članstvo u **AACSB-u** i realizacija brojnih međunarodnih projekata (Erasmus+, Horizon, Jean Monnet, CROSS-REIS, Web3 Innovation HUB, DUALMON) potvrđuju međunarodnu prepoznatljivost. Fakultet organizuje i prestižne konferencije poput **MICEB 2023** i **MICEB 2025**, na kojima su učestvovali eminentni naučnici, uključujući i dobitnika Nobelove nagrade za ekonomiju.

Studenti su aktivno uključeni u kreiranje politika Fakulteta kroz Savjet najboljih studenata, godišnje ankete i mentorski rad. Njihove inicijative već su dovele do unaprjeđenja nastave, vannastavnih aktivnosti i studentske prakse.

Dodatni iskorak napravljen je kroz **reaktivaciju četiri centra Fakulteta**:

- **Centar za biznis** povezuje akademsku zajednicu i privredu, organizuje stručne rasprave, case study radionice i inicijative u oblasti startup preduzetništva;
- **Centar za razvoj karijere** koordinira stručne prakse, nudi radionice za zapošljavanje, saradnju sa poslodavcima i aktivno doprinosi smanjenju jaza između studija i tržišta rada;
- **Centar za međunarodnu saradnju** jača ulogu Fakulteta u evropskom obrazovnom prostoru, organizuje *Mobility Day* i obezbjeđuje mobilnost studenata i nastavnika;
- **Centar za statističku analizu** razvija i širi metodološke i analitičke alate za istraživanja, a kroz **Decembarsku školu statistike** osnažuje studente, istraživače i predstavnike privrede u savladavanju savremenih kvantitativnih metoda.

U oblasti saradnje sa privredom, institucijama i društvom, Fakultet je u kontinuitetu razvijao mrežu partnerstava sa vodećim bankama, revizorskim kućama, međunarodnim kompanijama, lokalnim samoupravama i državnim agencijama, kroz projekte, debate i praktične programe. Još od

2021/22. godine organizovane su radionice u saradnji sa Addiko bankom, CKB bankom, INA Crna Gora i Agencijom za zaštitu konkurencije, kao i paneli sa privrednicima o digitalizaciji poslovanja i održivom razvoju. Godina 2022/23. obilježena je programima „The Right Start“, „Brand Day“, „Business Intelligence Day“ i specijalizovanim događajima poput Dana bankarstva, Dana osiguranja i Dana revizije, dok su studenti kroz prvu realizaciju **Škole revizije** stekli dragocjena praktična iskustva. Paralelno, **Decembarska škola statistike** nastavila je da razvija napredne statističke vještine studenata i istraživača. Tokom 2023/24. godine akcenat je bio na preduzetničkim inicijativama – organizovani su **startup kampovi sa IPC Tehnopolisom**, takmičenja „Biznis izazov“, „Održivost u praksi“, „Biću preduzetnik/ca“ i „EKOF Challenge“, dok su **Decembarska škola statistike** i **Škola revizije** proširene dodatnim modulima i privukle još veći broj učesnika. U 2024/25. godini dodatno je osnažena internacionalna dimenzija kroz **Mobilitz Day**, kojim su studentima predstavljene mogućnosti međunarodne mobilnosti i praksi, uz nastavak organizacije obuka za korporativno upravljanje i modeliranje kreditnog rizika, kao i angažman na projektu restrukturiranja Instituta „Dr Simo Milošević“ Igalo.

Sve ove aktivnosti, kontinuirano razvijane tokom prethodnih godina, potvrđuju stratešku orijentaciju Ekonomskog fakulteta da unaprijedi zapošljivost svojih studenata, doprinese razvoju privrede i društva i ojača svoju lidersku poziciju u visokom obrazovanju.

Detaljnije informacije su dostupne na:

- Osnovne informacije o Univerzitetu Crne Gore: [link](#)
- Godišnji izvještaj Ekonomskog fakulteta za 2021/22 godinu: [link](#)
- Godišnji izvještaj EF 2022/23: [link](#)
- Godišnji izvještaj EF 2023/24: [link](#)
- Saradnja sa privrednim subjektima i okruženjem: [link](#)
- Fakultet danas: [link](#)
- Savjet najboljih studenata Ekonomskog fakulteta: [link](#)
- Centri na Ekonomskom fakultetu u Podgorici: [link](#)

1.7. Poseban značaj i specifičnosti ustanove u obrazovnom, istraživačkom i umjetničkom radu.

Poseban značaj Univerziteta Crne Gore u domenu obrazovnog, naučno-istraživačkog i umjetničkog rada proizilazi iz činjenice da kroz realizaciju djelatnosti svojih fakultetskih jedinica istovremeno obuhvata sva tri navedena područja. U tom okviru, Ekonomski fakultet ima izuzetnu ulogu, budući da predstavlja najstariju visokoobrazovnu ustanovu u Crnoj Gori u oblasti ekonomskih nauka i istovremeno najvažnije mjesto obrazovanja i naučno-istraživačkog rada u ovoj disciplini.

Kroz programe akademskih i primijenjenih studija, Fakultet studentima nudi cjelovit spektar teorijskih i praktičnih znanja iz različitih oblasti ekonomije. Studenti se osposobljavaju kako za razumijevanje i rješavanje pitanja sa mikroekonomskog aspekta – finansije, računovodstvo, menadžment, marketing i slično – tako i za analize sa makroekonomskog stanovišta, koje uključuju statističke i ekonometrijske metode, kao i praćenje i analizu makroekonomskih trendova. Na taj način, Fakultet doprinosi stvaranju stručnjaka sposobnih da odgovore na složene izazove savremenog društveno-ekonomskog razvoja.

U oblasti naučno-istraživačkog rada, mjere za unapređenje aktivnosti nastavnog osoblja definišane su na nivou Univerziteta Crne Gore, kroz Pravilnik o postupku, uslovima vrednovanja i načinu nagrađivanja zaposlenih za izuzetan doprinos razvoju i međunarodnom pozicioniranju Univerziteta (Bilten UCG, br. 550/22, 554/22, 570/22, 574/23 i 602/24). Njime su jasno propisani kriterijumi i postupci nagrađivanja, uključujući obavezu podnošenja zahtjeva za nagradu prodekanu za naučno-istraživački rad u roku od tri mjeseca od ispunjenja uslova. Primjena ovog pravilnika motiviše akademsko osoblje da ostvaruje vrhunske rezultate u istraživanju, a njihovi uspjesi doprinose međunarodnoj prepoznatljivosti i Fakulteta i Univerziteta u cjelini.

Pored toga, naučno-istraživački rezultati čine jedan od osnovnih kriterijuma za izbor nastavnika u viša akademska zvanja, što dodatno podstiče kontinuirani razvoj istraživačkog rada. Na taj način, Ekonomski fakultet, zajedno sa ostalim jedinicama Univerziteta, funkcioniše kao jezgro naučne i

stručne misli u Crnoj Gori, doprinosi kreiranju javnih politika i služi kao relevantan partner u pružanju konsultantskih i stručnih usluga.

Specifična vrijednost Fakulteta ogleda se i u snažnoj povezanosti sa privredom i društvom. Kroz realizaciju brojnih međunarodnih, bilateralnih i nacionalnih projekata, kao i kroz izradu elaborata i studija za različite institucije i kompanije, Fakultet ne samo da unapređuje vlastite istraživačke kapacitete, već i direktno doprinosi razvoju crnogorske ekonomije i jačanju konkurentnosti zemlje.

Detaljnije informacije su dostupne na:

- Zvanični sajt UCG: [link](#)
- Pravilnik o postupku, uslovima vrednovanja i načinu nagrađivanja zaposlenih za izuzetan doprinos razvoju i međunarodnom pozicioniranju Univerziteta Crne Gore: [link](#)

1.8. Strategija i aktivnosti za obezbjeđenje kvaliteta obrazovanja, istraživanja, odnosno umjetničkog rada, stalna tijela koja se bave područjem obezbjeđenja kvaliteta, stepen implementacije dokumenta za obezbjeđenje kvaliteta (postojanje dokumenta i procjena efekata njihove primjene u prethodnih pet godina)

Strategija upravljanja kvalitetom i plan aktivnosti u ovoj oblasti definisani su na nivou Univerziteta Crne Gore kao krovne institucije, dok se funkcija obezbjeđenja kvaliteta na nivou fakultetskih jedinica, uključujući i Ekonomski fakultet, usklađuje sa pravilima i procedurama UCG. Vodeći se obavezama utvrđenim Zakonom o visokom obrazovanju, obezbjeđenje i unapređenje kvaliteta na Univerzitetu i Fakultetu sprovodi se kroz postupke akreditacije, samoevaluacije i reakreditacije. Postupak akreditacije i reakreditacije u nadležnosti je Agencije za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja, dok Savjet za visoko obrazovanje posebnim aktima definiše kriterijume samoevaluacije, uključujući kvalitet studijskih programa, nastavne opreme, kvalifikacije nastavnog kadra, način izvođenja nastave, upis i napredovanje studenata, prolaznost na ispitima i relevantne studentske ankete.

Za postupke samovrednovanja, kontinuirano praćenje i unapređenje kvaliteta nadležan je Centar za upravljanje kvalitetom, koji formira Senat Univerziteta. Na Ekonomskom fakultetu djeluje Komisija za obezbjeđenje i unapređenje kvaliteta, sastavljena od profesora i predstavnika studenata, uz princip da akademski članovi Komisije ne mogu biti istovremeno članovi organa upravljanja, čime se obezbjeđuje nezavisnost u radu. Predstavnik studenata predlaže Vijeće studenata Ekonomskog fakulteta.

Postupci osiguranja kvaliteta zasnivaju se na kriterijumima i standardima za samovrednovanje i eksterne evaluacije visokog obrazovanja. Univerzitet obezbjeđuje formalne mehanizme za odobravanje, monitoring i periodične preglede studijskih programa i nastavnih procesa, kao i uslova rada, što omogućava njihovu stalnu relevantnost. U cilju obezbjeđenja sveobuhvatne slike o kvalitetu, Univerzitet i Fakultet redovno konsultuju poslodavce, diplomirane studente, sindikate, predstavnike lokalne samouprave i državnih organa.

Na Ekonomskom fakultetu sprovodi se više vrsta anketa i evaluacija. Pored obavezne univerzitetske ankete koja se jednom godišnje organizuje na svim fakultetskim jedinicama, Fakultet realizuje dvije interne ankete vrednovanja nastave (nakon svakog semestra), anketu po završetku studija, kao i anketu nakon odustajanja od studija. Studenti kroz ove ankete ocjenjuju ne samo kvalitet nastave i rad nastavnika i saradnika, već i rad stručnih službi (studentska služba, biblioteka, administracija) i rad uprave Fakulteta. Rezultati anketa se razmatraju na Komisiji za kvalitet, kolegijumu Uprave i Vijeću Fakulteta, nakon čega se donose mjere unapređenja i planovi za naredni period.

Pored anketiranja, redovno se analiziraju podaci o prolaznosti na ispitima, napredovanju studenata kroz godine studija, procentu diplomiranih u odnosu na upisane, kao i rezultati evaluacije nastavnih metoda i znanja. Posebno značajan segment je analiza razloga odustajanja od studija, koja Fakultetu daje uvid u izazove i prepreke sa kojima se studenti suočavaju. Ovi nalazi, zajedno sa sugestijama studenata, poslodavaca i eksternih partnera, ugrađuju se u izmjene nastavnih planova

i kurikulumu. Na taj način se obezbjeđuje da ishodi učenja i kompetencije diplomiranih studenata odgovaraju zahtjevima tržišta rada i akademske zajednice.

Od juna 2025. godine, Ekonomski fakultet je dodatno ojačao sistem kvaliteta imenovanjem prodekana za akreditaciju i upravljanje kvalitetom. Na ovaj način uveden je još snažniji institucionalni mehanizam za praćenje i unapređenje svih procesa nastave, istraživanja i stručnog rada.

Svi prikupljeni podaci i izvještaji koriste se za izradu izvještaja o samovrednovanju organizacione jedinice, služe kao osnov u postupcima izbora u nastavna i saradnička zvanja, u planiranju korektivnih mjera u nastavnom procesu, kao i u drugim postupcima predviđenim zakonom i opštim aktima Univerziteta. Rezultati anketa i evaluacija dostupni su nastavnicima i saradnicima kroz Centar informacionog sistema, što omogućava transparentnost i brzu primjenu mjera unapređenja.

Na nivou Univerziteta, predsjednici komisija za kvalitet iz svih jedinica podnose izvještaje Centru za kvalitet, nakon čega se na zajedničkom sastanku vrši analiza i usvaja objedinjeni izvještaj, koji se dalje dostavlja Senatu. Ovaj proces potvrđuje da je sistem kvaliteta na Univerzitetu i Ekonomskom fakultetu u potpunosti integrisan, transparentan i usmjeren na kontinuirano unapređenje obrazovne, istraživačke i stručne djelatnosti.

Detaljnije informacije su dostupne na:

- Pravila o organizaciji i radu Sistema za obezbjeđenje kvaliteta: [link](#)
- Samoevaluacioni izvještaj Univerziteta Crne Gore 2018: [link](#)
- Izvještaj o samoevaluaciji Ekonomskog fakulteta 2020 (u prilogu)
- Izvještaj o studentskom vrednovanju nastave (u prilogu)

1.9. Opšti stav o međunarodnoj uporedivosti ustanove, njene organizacione strukture i djelatnosti (međunarodne ustanove).

Univerzitet Crne Gore (UCG) je najstarija i najveća visokoškolska, naučna i umjetnička institucija u Crnoj Gori, osnovana 2. aprila 1974. godine. Danas obuhvata 19 fakulteta i 4 naučna instituta, sa više od 20.000 studenata. Sjedište i glavni kampus su u Podgorici, dok se nastava i istraživačke aktivnosti odvijaju i u još osam gradova (Nikšiću, Cetinju, Kotoru, Herceg Novom, Baru, Bijelom Polju i Beranama).

Kao integrisani javni univerzitet, UCG je organizovan u skladu sa principima Bolonjske deklaracije, sa nastavnim planovima i programima usaglašenim sa najuglednijim evropskim univerzitetima. Članstvo u Evropskom prostoru visokog obrazovanja, bilateralni sporazumi (preko 80 potpisanih) i više od 150 međuinstitucionalnih sporazuma u okviru Erasmus+ programa omogućavaju nesmetanu mobilnost studenata, nastavnog i administrativnog osoblja.

Studijski programi na osnovnim, master i doktorskim studijama kontinuirano se modernizuju i prilagođavaju potrebama tržišta rada. Univerzitet Crne Gore decenijama učestvuje u međunarodnim projektima finansiranim od strane EU – uključujući više od 50 Tempus projekata, 15 Erasmus Mundus Action 2 projekata, projekte iz FP7, IPA i Erasmus+ programa – usmjerenih na reformu studijskih planova, uvođenje novih programa, razvoj instrumenata za cjeloživotno učenje i jačanje institucionalnih kapaciteta.

Međunarodna uporedivost – poređenje sa Univerzitetom u Ljubljani i University of Vienna

Univerzitet Crne Gore se može porediti sa vodećim univerzitetima u regionu i Evropi. U pogledu organizacione strukture, razlike između UCG i Univerziteta u Ljubljani su male: UCG ima 23 organizacione jedinice (19 fakulteta, uključujući tri akademije i četiri istraživačka instituta), dok Univerzitet u Ljubljani ima 26 (23 fakulteta i tri akademije).

Ponuda studijskih programa predstavlja ključnu tačku uporedivosti. UCG je 2017. godine akreditovao 160 programa na svim nivoima studija, a u 2022. izvršio reakreditaciju svih, uz uvođenje tri nova – uključujući prvi program osnovnih akademskih studija na engleskom jeziku „Business and Economics“ (Ekonomski fakultet, 2023/24), master program na engleskom jeziku na

Pomorskom fakultetu (2024/25) i interdisciplinarni doktorski program na engleskom jeziku. Danas UCG nudi 62 osnovna, 75 master i 26 doktorskih programa, od čega se tri izvode na engleskom jeziku. Za poređenje, Univerzitet u Ljubljani nudi 160 osnovnih, 182 master i 21 doktorski program, sa devet programa na engleskom jeziku.

Univerzitet u Beču, kao još jedna referentna institucija, pruža dalji okvir za upoređivanje. Sa 15 fakulteta i pet centara, on nudi 179 osnovnih, 106 master i 80 doktorskih programa. Time značajno nadmašuje UCG po obimu, ali organizaciona struktura i princip multidisciplinarnosti ostaju uporedivi.

Međunarodna rangiranja takođe pružaju uvid u globalnu poziciju Univerziteta Crne Gore u poređenju sa drugim evropskim univerzitetima. Prema najnovijem izdanju Times Higher Education World University Rankings 2025, Univerzitet Crne Gore zauzima poziciju 1501+, dok se na listi Webometrics nalazi na 1728. mjestu, što predstavlja napredak od preko 200 mjesta u odnosu na prethodnu godinu.

Za poređenje, Univerzitet u Ljubljani se nalazi u rasponu 801–1000 na THE rangiranju, dok se na Shanghai listi (Academic Ranking of World Universities) pozicionira između 501–600 mjesta, a na Webometrics zauzima 314. poziciju.

Univerzitet u Beču ostvaruje još značajnije rezultate: rangiran je u kategoriji 101–150 na Shanghai listi, na 110. mjestu na THE rangiranju, 152. mjestu na QS listi i 165. mjestu na Webometrics rangiranju.

Tabela 2: Međunarodno rangiranje Univerziteta Crne Gore, Univerziteta u Ljubljani i Univerziteta u Beču

Rang lista	Univerzitet Crne Gore	Univerzitet u Ljubljani	Univerzitet u Beču
Times Higher Education (THE) 2025	1501+	801–1000	110
Academic Ranking of World Universities (Shanghai)	/	501–600	101–150
QS World University Rankings 2025	/	~ 621–630	152
Webometrics (2024)	1728	314	165

Analiza prikazanih rangiranja potvrđuje da je Univerzitet Crne Gore uporediv sa srodnim institucijama u regionu po organizacionoj strukturi i diverzitetu studijskih programa, ali da u međunarodnim rangiranjima još uvijek zaostaje za univerzitetima poput Univerziteta u Ljubljani i Univerziteta u Beču. Najveći izazovi odnose se na nedostatak resursa i ljudskih kapaciteta posvećenih međunarodnoj saradnji, ograničenu ponudu studijskih programa na engleskom jeziku i manji obim međunarodnih istraživačkih rezultata u poređenju sa univerzitetima duže tradicije.

Međutim, kontinuirani napredak Univerziteta Crne Gore jasno je vidljiv. Posebno se ističe značajno unapređenje pozicije na Webometrics listi (skok za više od 200 mjesta), kao i uvođenje novih studijskih programa na engleskom jeziku, uključujući program „Business and Economics“ na Ekonomskom fakultetu i master program na Pomorskom fakultetu. Dodatno, intenzivno učešće u Erasmus+ i Horizon projektima, organizacija međunarodnih konferencija i jačanje bilateralnih partnerstava predstavljaju temelje za dalju internacionalizaciju i rast međunarodne vidljivosti UCG. Time Univerzitet pokazuje da, iako raspolaže skromnijim resursima u odnosu na uporedne institucije, strateški koristi dostupne instrumente za postepeno podizanje međunarodnog ugleda.

Posebno se može izdvojiti primjer Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore kao studije slučaja internacionalizacije i uporedivosti. Fakultet je pokrenuo MONTEB program – prve osnovne akademske studije na engleskom jeziku u oblasti ekonomije i biznisa, čime je otvoren prostor za privlačenje stranih studenata i širu međunarodnu prepoznatljivost. Pored toga, Fakultet učestvuje i koordinira više međunarodnih projekata, uključujući Erasmus+, Jean Monnet i Horizon inicijative, a od 2023. organizuje i Međunarodnu konferenciju MICEB, koja je već u prva dva izdanja okupila učesnike iz preko 20 zemalja. Ove aktivnosti potvrđuju da pojedine organizacione jedinice UCG,

poput Ekonomskog fakulteta, ne samo da prate evropske standarde, već i doprinose strateškom pozicioniranju Univerziteta kao relevantnog partnera u međunarodnoj akademskoj i istraživačkoj zajednici.

U narednom periodu, strateški cilj Ekonomskog fakulteta je sticanje AACSB akreditacije (Association to Advance Collegiate Schools of Business), jedne od najprestižnijih međunarodnih akreditacija u oblasti poslovnog obrazovanja. AACSB akreditacija se smatra „zlatnim standardom“ za poslovne škole u svijetu, jer potvrđuje visok kvalitet nastavnih programa, istraživačkog rada i saradnje sa poslovnom zajednicom, te omogućava studentima i nastavnicima integraciju u globalnu mrežu izvrsnosti. Fakulteti sa AACSB akreditacijom spadaju među 6% najprestižnijih poslovnih škola na globalnom nivou.

Prvi korak na ovom putu već je ostvaren – Univerzitet Crne Gore i Ekonomski fakultet postali su članovi AACSB organizacije, čime su otvorili mogućnost da se u narednim godinama započne proces formalne evaluacije i akreditacije. Time se potvrđuje dugoročna vizija Fakulteta da bude ravnopravan partner najboljim evropskim i svjetskim školama ekonomije i biznisa, kao i strateška opredijeljenost ka podizanju kvaliteta studijskih programa i naučno-istraživačke djelatnosti na najviši međunarodni nivo.

Za potrebe međunarodne uporedivosti u ovoj analizi, izabrana su dva referentna univerziteta – **Univerzitet u Ljubljani** i **Univerzitet u Beču**. Izbor ovih institucija zasniva se na nekoliko razloga. Kao najstarije i najprestižnije ustanove visokog obrazovanja u Sloveniji i Austriji, one predstavljaju prirodna porodišta za razvoj UCG, s obzirom na geografske, kulturne i istorijske povezanosti Crne Gore sa ovim zemljama. Istovremeno, riječ je o univerzitetima koji su dobro pozicionirani na međunarodnim rang-listama i prepoznati po izvrsnosti u istraživanju i nastavi, pa poređenje s njima omogućava realnu procjenu trenutne pozicije, ali i identifikaciju strateških pravaca unapređenja UCG u domenu internacionalizacije i kvaliteta studijskih programa.

Međunarodna uporedivost – struktura i ponuda studijskih programa

U poređenju sa Univerzitetom u Ljubljani i Univerzitetom u Beču, dvije referentne institucije u regionu i širem evropskom prostoru, jasno se uočava da je Univerzitet Crne Gore, iako znatno manjih resursa, organizaciono uporediv sa ovim institucijama. UCG ima 23 organizacione jedinice (19 fakulteta, uključujući tri umjetničke akademije, i četiri instituta), dok Univerzitet u Ljubljani ima 26 (23 fakulteta i tri akademije), a Univerzitet u Beču 15 fakulteta i pet centara.

Ponuda studijskih programa pokazuje da Univerzitet Crne Gore raspolaže sa 62 osnovna, 75 master i 26 doktorskih programa. Pored toga, osam programa ima interdisciplinarni karakter, a tri se izvode na engleskom jeziku: osnovni studijski program *Business and Economics* na Ekonomskom fakultetu (od 2023/24), master program na Pomorskom fakultetu (od 2024/25) i interdisciplinarni doktorski program. Poređenja radi, Univerzitet u Ljubljani ima 160 osnovnih, 182 master i 21 doktorski program, sa devet programa na engleskom jeziku, dok Univerzitet u Beču nudi 179 osnovnih, 106 master i 80 doktorskih programa, sa preko 80 doktorskih istraživačkih oblasti.

Tabela 3: Poređenje studijskih programa

Nivo studija	UCG	Univerzitet u Ljubljani	Univerzitet u Beču
Osnovne studije	62 (1 na engleskom)	160 (1 na engleskom)	179
Master studije	75 (1 na engleskom)	182 (9 na engleskom)	106
Doktorske studije	26 (1 na engleskom)	21	80 (8 istraživačkih oblasti)
Interdisciplinarni programi	8	5	/

Zajednički i dvojni programi	3	24	8+
------------------------------	---	----	----

Ovi podaci potvrđuju da je Univerzitet Crne Gore, iako resursno skromniji, po obimu i raznovrsnosti programa uporediv sa većim evropskim univerzitetima, a dodatni iskorak ostvaruje upravo kroz uvođenje programa na engleskom jeziku.

Međunarodna rangiranja

U pogledu međunarodne prepoznatljivosti, Univerzitet Crne Gore zauzima 1501+ poziciju na Times Higher Education listi i 1728. mjesto na Webometrics rangiranju (2024). Univerzitet u Ljubljani je znatno bolje pozicioniran – 501–600 na Shanghai rangiranju, 801–1000 na THE, 621–630 na QS i 314. na Webometricsu. Univerzitet u Beču zauzima 101–150 na Shanghai listi, 110. na THE, 152. na QS i 165. na Webometricsu.

Tabela 4: Međunarodna rangiranja (2024)

Rang lista	UCG	Univerzitet u Ljubljani	Univerzitet u Beču
Shanghai	/	501–600	101–150
THE	1501+	801–1000	110
QS	/	621–630	152
Webometrics	1728	314	165

Ova poređenja pokazuju da UCG još uvijek značajno zaostaje za srodnim evropskim univerzitetima po međunarodnim rangiranjima. Međutim, napredak je vidljiv – naročito kroz rast pozicije na Webometrics listi i međunarodne projekte koji doprinose povećanju citiranosti i istraživačkog outputa.

Institucionalni kapaciteti za međunarodnu saradnju

U oblasti međunarodne saradnje, razlike u resursima dodatno se naglašavaju. Univerzitet Crne Gore ima jednu centralnu kancelariju za međunarodnu saradnju sa četiri zaposlena, te po jednog predstavnika za međunarodnu saradnju na nivou svake organizacione jedinice (22 ukupno). Nasuprot tome, Univerzitet u Ljubljani ima 12 kancelarija i 49 zaposlenih na nivou rektorata, uz dodatnih 135 na fakultetima, dok Univerzitet u Beču ima 30 zaposlenih u centralnoj kancelariji i 45 na fakultetima.

Tabela 5: Poređenje kapaciteta za međunarodnu saradnju

Nivo	UCG	Univerzitet u Ljubljani	Univerzitet u Beču
Rektorat / centrala	1 kancelarija (4 zaposlena)	12 kancelarija (49 zaposlenih)	1 kancelarija (30 zaposlenih)
Fakulteti	22 predstavnika	30 kancelarija (135 zaposlenih)	45

Ovi podaci jasno ukazuju na izazove sa kojima se UCG suočava u pogledu institucionalnih kapaciteta za internacionalizaciju, ali i na prostor za unapređenje u narednom periodu.

Uloga Ekonomskog fakulteta u jačanju međunarodne uporedivosti

Unutar Univerziteta Crne Gore, Ekonomski fakultet prednjači kao primjer dobre prakse u internacionalizaciji i izgradnji međunarodnog ugleda. Pokretanjem MONTEB programa – prvih osnovnih studija na engleskom jeziku iz oblasti ekonomije i biznisa – Fakultet je značajno doprinio jačanju međunarodne vidljivosti Univerziteta. Organizacija međunarodne konferencije MICEB, čije je prvo izdanje održano 2023. godine u Budvi, a drugo 2025. u Podgorici, okupila je učesnike iz preko 20 zemalja i postala važna platforma za regionalni i evropski naučni dijalog o ekonomiji i održivom razvoju.

Dodatno, Fakultet aktivno učestvuje u međunarodnim istraživačkim projektima – od Erasmus+ i Jean Monnet inicijativa, do Horizon programa – i time doprinosi podizanju istraživačkih kapaciteta UCG. Ove aktivnosti potvrđuju da Ekonomski fakultet ima potencijal da bude nosilac internacionalizacije i ključna karika u pozicioniranju Univerziteta Crne Gore u evropskom akademskom prostoru.

Težnja ka AACSB akreditaciji

Strateški cilj Ekonomskog fakulteta u narednom periodu jeste sticanje **AACSB akreditacije** (Association to Advance Collegiate Schools of Business), najprestižnije globalne akreditacije u oblasti poslovnog obrazovanja. AACSB akreditacija se smatra „zlatnim standardom“ u svijetu biznis škola – posjeduje je svega 6% poslovnih škola globalno – a potvrđuje izvrsnost nastavnih programa, istraživačkog rada, saradnje sa privredom i međunarodne orijentacije.

Prvi korak na ovom putu već je ostvaren – Univerzitet Crne Gore i Ekonomski fakultet postali su članovi AACSB organizacije, čime je otvorena mogućnost za početak formalnog procesa akreditacije. Dobijanjem AACSB akreditacije, Ekonomski fakultet bi se svrstao među najprestižnije evropske i svjetske poslovne škole, što bi značajno unaprijedilo međunarodnu prepoznatljivost i konkurentnost čitavog Univerziteta Crne Gore.

Uporedna analiza pokazuje da je Univerzitet Crne Gore, iako raspolaže znatno skromnijim resursima od velikih evropskih univerziteta poput Ljubljane i Beča, organizaciono i strukturno uporediv sa njima, te da postepeno ostvaruje napredak u pogledu međunarodne prepoznatljivosti. Najveći izazovi odnose se na nedostatak ljudskih kapaciteta za međunarodnu saradnju, ograničen broj programa na engleskom jeziku i slabiju citiranost naučnih radova. Međutim, jasno je vidljiv trend unapređenja – kroz rast na Webometrics listi, jačanje učešća u međunarodnim projektima, organizaciju konferencija poput MICEB-a i uvođenje novih studijskih programa na engleskom jeziku.

U tom smislu, posebnu ulogu ima Ekonomski fakultet, koji kroz MONTEB program, međunarodne projekte i pripremu za AACSB akreditaciju prednjači u procesu internacionalizacije, potvrđujući da Univerzitet Crne Gore posjeduje kapacitete da u narednom periodu značajno unaprijedi svoju međunarodnu uporedivost i pozicionira se među respektabilne univerzitete evropskog prostora visokog obrazovanja.

Detaljnije informacije su dostupne na:

- Zvanični sajt Univerziteta u Ljubljani: [link](#)
- Zvanični sajt Univerziteta u Beču: [link](#)

**STANDARD 2.
STRUKTURA STUDIJSKOG PROGRAMA I
KONCEPCIJA ZA REALIZACIJU STUDIJA**

KRITERIJUMI:

2.1. Ciljevi studijskog programa

- Akademski klasifikacija (akademske ili primijenjene studije) i pripadnost nivou visokog obrazovanja u okviru Crnogorskog kvalifikacionog okvira (u daljem tekstu: CKO) i usklađenost sa Evropskim kvalifikacionim okvirom (u daljem tekstu: EKO);
- Ciljevi studijskog programa i njihova usklađenost sa osnovnim ciljevima ustanove;
- Ciljevi su formalno usklađeni sa njegovom klasifikacijom i nivoom u CKO-u.

Zahtjev za akreditaciju odnosi se na **akademske studije biznisa i ekonomije na engleskom jeziku** (*Academic Program in Business and Economics*), koje se realizuju na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore na **nivou osnovnih akademskih studija**, u trajanju od **tri studijske godine** i obimu od **180 ECTS**. U smislu Crnogorskog kvalifikacionog okvira (CKO) i Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija, program pripada **nivou VI** – kvalifikacijama visokog obrazovanja (180 kredita CSPK-a). U skladu sa **Izveštajem o referenciranju CKO sa Evropskim okvirom kvalifikacija (EQF)**, jasno je potvrđena međusobna usklađenost nivoa; shodno tome, predmetni program na nivou VI CKO ekvivalentan je **nivou 6 EQF**.

Ciljevi studijskog programa postavljeni su u potpunoj saglasnosti sa njegovom **akademsom klasifikacijom i nivoom kvalifikacije** te sa **osnovnim ciljevima Univerziteta i Ekonomskog fakulteta** (vidjeti Standard 1). Program je koncipiran da obezbijedi cjelovit skup znanja, vještina i kompetencija koje odgovaraju deskriptorima nivoa VI CKO/EQF, uz naglašenu međunarodnu orijentaciju kroz izvođenje nastave na engleskom jeziku.

Prvo, program omogućava **široko i sistematično znanje** iz oblasti ekonomije i biznisa, uključujući ključne mikro i makro domene (ekonomska teorija, menadžment, finansije, računovodstvo, marketing, kvantitativne metode). Drugo, razvija **analitičke i primjenjive vještine** za rješavanje realnih ekonomskih i poslovnih problema: studenti rade sa stvarnim podacima, savladavaju alate ekonomske analize, finansijskog izvještavanja i odlučivanja zasnovanog na dokazima, te usvajaju profesionalne standarde i komunikaciju na **poslovnom engleskom**. Treće, program podstiče **samostalnost, odgovornost i etičnost u radu**, kao i **spremnost za cjeloživotno učenje** i dalje akademsko napredovanje (vertikalno na master nivou i horizontalno kroz izborne module i mobilnost).

Na ovaj način ciljevi programa direktno doprinose misiji i viziji Ekonomskog fakulteta i UCG: **širenju i unapređivanju znanja i stručnih vještina**, jačanju **zapošljivosti** i međunarodne konkurentnosti svršenih studenata, te boljoj **pozicioniranosti UCG i Fakulteta u evropskom obrazovnom prostoru**. Istovremeno, ciljevi su **formalno usklađeni sa CKO/EQF**: nivo znanja odgovara deskriptorima nivoa VI (široko teorijsko i praktično znanje sa kritičkim razumijevanjem), vještine obuhvataju napredno rješavanje problema, interpretaciju podataka i upotrebu relevantnih metoda i alata, dok se kompetencije očituju kroz preuzimanje odgovornosti, timski i samostalni rad, stručnu komunikaciju i adaptabilnost u promjenljivom poslovnom okruženju.

Poseban akcenat stavljen je na **razvoj profesionalnih i jezičkih kompetencija na engleskom jeziku**, kako bi diplomci bili konkurentni na regionalnom i međunarodnom tržištu rada i spremni za akademsku i profesionalnu mobilnost. Time se dodatno ostvaruje usklađenost sa evropskim standardima i potrebama poslodavaca.

U vezi sa preporukama **Komisije za akreditaciju**, napominjemo da su se one odnosile isključivo na **ažuriranje javno dostupnih informacija na sajtu** i na **preciznije iskazivanje ishoda učenja u silabusima**. Ove preporuke su već uključene u **plan korektivnih mjera** i biće implementirane

dinamički—izmjenama i usaglašavanjem sadržaja sajta i revidiranjem silabusa predmeta tako da ishodi učenja budu eksplicitno povezani sa deskriptorima CKO/EQF i mjerljivim indikatorima postignuća.

Kako bi se osigurala puna usklađenost ciljeva i ishoda učenja sa Crnogorskim kvalifikacionim okvirom (CKO) i Evropskim kvalifikacionim okvirom (EQF), izrađena je matrica koja povezuje ciljeve studijskog programa, očekivane ishode učenja, relevantne deskriptore nivoa VI CKO/EQF i predmete kroz koje se ostvaruju. Ova matrica jasno pokazuje kako se program sistematski gradi na integraciji teorijskog znanja, praktičnih vještina i kompetencija neophodnih za tržište rada i dalji akademski razvoj studenata.

Tabela 6: Matrica usklađenosti ciljeva i ishoda učenja programa sa deskriptorima nivoa VI CKO/EQF

Ciljevi programa	Ishodi učenja (primjeri)	Deskriptori nivoa VI – CKO/EQF	Predmeti/moduli kroz koje se ostvaruje
Pružiti studentima širok spektar znanja i vještina iz oblasti ekonomije i biznisa	Student objašnjava osnovne i napredne pojmove mikro i makroekonomije; povezuje teoriju i praksu u poslovnim disciplinama	Široko teorijsko i praktično znanje, kritičko razumijevanje osnovnih koncepata	Principles of Economics, Business Management, Financial Accounting
Osposobiti studente da razumiju ekonomske trendove i mehanizme	Student analizira ekonomske pokazatelje i tumači globalne i lokalne trendove	Sposobnost rješavanja složenih problema, upotreba metoda i instrumenata	Macroeconomics, International Economics, Statistics
Razviti praktične vještine analize kroz rad sa stvarnim podacima	Student koristi softver (Excel, SPSS, STATA) za obradu i interpretaciju ekonomskih podataka	Napredne kognitivne i praktične vještine za primjenu alata i metoda	Quantitative Methods, Business Analytics, Econometrics
Podsticati cjeloživotno učenje i društvenu odgovornost	Student pokazuje inicijativu, timski radi i argumentuje stavove; prepoznaje etičke aspekte poslovanja	Kompetencije za samostalno i odgovorno djelovanje; adaptabilnost	Business Ethics, Project Management, Internship (Stručna praksa)
Razviti visok nivo poslovnog engleskog jezika	Student komunicira stručno na engleskom jeziku u pisanju i govoru; priprema poslovne izvještaje i prezentacije	Kompetencije za profesionalnu komunikaciju i međunarodnu mobilnost	Business English I–III, Professional Development I–VI

Matrica potvrđuje da su ciljevi i ishodi učenja programa u potpunosti usklađeni sa zahtjevima nivoa VI CKO/EQF. Time se obezbjeđuje transparentnost, međunarodna uporedivost i garancija da program priprema studente za uspješno uključivanje u savremeno tržište rada, kao i za nastavak obrazovanja na višim nivoima.

Za pravni i referentni okvir:

- Zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija: [link](#)
- Nacionalni kvalifikacioni okvir – Crna Gora / CKO (Eurydice/EACEA): [link](#)
- Izvještaj o referenciranju CKO–EQF (usvojen od strane Vlade Crne Gore): [link](#)

2.2. Ishodi učenja studijskog programa

- Ishodi učenja su dostupni zainteresovanim stranama, primarno nastavnicima i studentima;
- Planirani ishodi učenja su uporedivi sa Dablinskim deskriptorima;
- Postoji mogućnost za provjeru ishoda učenja u okviru internog sistema obezbjeđenja kvaliteta;
- Ishodi učenja će biti dostupni, realni i odražavati napredak u datoj oblasti;
- Ishodi učenja će omogućiti razvijanje saradnje sa relevantnim stranama

Ishodi učenja definisani su tako da obezbijede studentima znanja, vještine i kompetencije potrebne za samostalno i odgovorno djelovanje u profesionalnom i društvenom kontekstu. Oni su dostupni svim zainteresovanim stranama – nastavnicima, studentima i široj javnosti – putem zvaničnog sajta Ekonomskog fakulteta (sekcija *Studijski programi – Business and Economics (2024), Curriculum*), kao i kroz silabuse predmeta. Na ovaj način se obezbjeđuje transparentnost, mogućnost provjere i uporedivost sa međunarodnim standardima.

Po završetku programa, studenti će biti osposobljeni da:

- analiziraju i praktično primjenjuju osnovne principe ekonomske nauke;
- vrše kvalitativnu i kvantitativnu analizu ekonomskih i poslovnih problema korišćenjem statističkih metoda i matematičkih modela;
- primjenjuju informacione tehnologije u poslovnoj praksi;
- analiziraju efekte mjera makroekonomske politike na dohodak, zaposlenost i inflaciju;
- istražuju i pripremaju projekte za unapređenje poslovanja u preduzećima;
- procjenjuju finansijske odluke i planiraju buduća ulaganja primjenom tehnika kapitalnog budžetiranja;
- primjenjuju istraživačke tehnike organizacionog ponašanja u analizi stavova zaposlenih;
- razumiju principe javnih finansija, rashoda, prihoda i budžetskih procesa;
- tumače zakonitosti ponude i tražnje na tržištima roba i faktora proizvodnje;
- identifikuju uticaj poslovnog okruženja na menadžersko odlučivanje.

Usklađenost sa Dablinskim deskriptorima

Planirani ishodi učenja u potpunosti su usklađeni sa Dablinskim deskriptorima za nivo osnovnih akademskih studija (VI CKO/EQF).

Tabela 7: Usklađenost ishoda učenja sa Dablinskim deskriptorima

Dablinski deskriptor	Planirani ishodi učenja programa
Znanje i razumijevanje	Stiču teorijska i praktična znanja iz ekonomije i biznisa; razumiju principe ponude i tražnje, makroekonomske politike, javne finansije i poslovno odlučivanje; osposobljeni su da koriste i razumiju stručnu literaturu.
Primjena znanja i razumijevanja	Primjenjuju ekonomske i poslovne modele u rješavanju praktičnih problema; koriste statističke metode, matematičke modele i IT alate u poslovnoj praksi; izrađuju projekte za unapređenje poslovanja i donose investicione odluke kroz kapitalno budžetiranje.
Formiranje prosudbi	Analiziraju ekonomske podatke i donose zaključke o uticaju ekonomskih politika na dohodak, zaposlenost i inflaciju; razvijaju sposobnost donošenja odluka koje uključuju etičke, društvene i naučne aspekte; procjenjuju poslovne scenarije u složenim i neizvjesnim okruženjima.
Komunikacija	Jasno i argumentovano prezentuju stavove stručnim i širim zajednicama; izvještavaju kroz pisane i usmene forme; učestvuju u stručnim diskusijama; osposobljeni su za publikovanje stručnih i istraživačkih radova.
Učenje	Razvijaju kompetencije za cjeloživotno učenje; spremni su za nastavak studija na master nivou; osposobljeni su za uključivanje u međunarodne akademske i profesionalne tokove.

Usklađenost sa Crnogorskim kvalifikacionim okvirom (CKO – nivo VI)

Ishodi učenja programa u potpunosti su usklađeni sa zahtjevima nivoa VI Crnogorskog kvalifikacionog okvira (CKO), što je prikazano u narednoj tabeli.

Tabela 8: Usklađenost ishoda učenja sa Crnogorskim kvalifikacionim okvirom

Komponente kvalifikacije (CKO nivo VI)	Ishodi učenja programa
Znanje	Stiču teorijska i praktična znanja iz ekonomije i biznisa; razumiju principe ponude i tražnje, makroekonomske politike, javne finansije i poslovno odlučivanje.
Vještine	Primjenjuju statističke metode, ekonomske modele i IT alate za rješavanje praktičnih problema; izrađuju projekte i donose finansijske odluke kroz kapitalno budžetiranje; koriste istraživačke tehnike u analizi organizacionog ponašanja.
Kompetencije	Analiziraju uticaj ekonomskih politika na dohodak, zaposlenost i inflaciju; procjenjuju poslovne scenarije u složenim okruženjima; donose etičke i društveno odgovorne odluke.
Autonomija i odgovornost	Razvijaju sposobnosti za cjeloživotno učenje i nastavak obrazovanja na master nivou; spremni su za uključivanje u međunarodne akademske i profesionalne tokove; osposobljeni su za aktivno i odgovorno djelovanje u društvu.

Provjera i unapređenje ishoda učenja

Ostvarivanje ishoda učenja prati se kroz rad Komisije za obezbjeđenje i unapređenje kvaliteta, Vijeće Fakulteta i **Poslovni savjet** (osnovan 2023. godine). Poslovni savjet predstavlja platformu koja povezuje akademsku zajednicu sa poslovnim sektorom i institucijama javnog sektora, sa ciljem jačanja institucionalne saradnje i kontinuiranog unapređenja studijskih programa i vannastavnih sadržaja u skladu sa savremenim trendovima i potrebama tržišta rada. Njegova uloga obuhvata i davanje preporuka za unapređenje silabusa predmeta i kurikuluma, kako bi studenti imali priliku da razviju znanja i vještine koje odgovaraju zahtjevima savremenog poslovnog okruženja.

Pored toga, Savjet doprinosi unapređenju studentske prakse kroz jačanje saradnje sa privredom, razmjenu teorijskih i praktičnih znanja i kreiranje održivog modela stipendiranja studenata. Na ovaj način osigurava se da kurikulumi i ishodi učenja ostanu aktuelni, provjerljivi i transparentni, a da njihova primjena prati međunarodne standarde i potrebe tržišta rada.

Dodatni mehanizmi provjere uključuju studentske ankete, redovne sastanke sa povjerenicima godina i evaluacije nastavnog procesa. Ovi instrumenti omogućavaju stalnu povratnu informaciju i doprinose kontinuiranom unapređenju kvaliteta studijskih programa i nastavnog procesa.

2.3. Usaglašenost ishoda učenja sa ciljevima studijskog programa

- Ciljevi programa će se sistematski sprovesti u praksi. Postoje informacije o tome kako svaki predmet ili modul doprinosi ostvarenju ciljeva studijskog programa;
- Svi predmeti ili moduli opisani u "priručniku za predmete/module" studijskih programa sadrže informacione liste, koje su dostupne zainteresovanim stranama (prvenstveno studentima i nastavnicima);
- Postoji jasan opis znanja, vještina i kompetencija, koji se od studenata očekuje da steknu nakon odslušanijih pojedinih predmeta na studijskom programu;
- Ishodi učenja su jasni i razumljivi za nastavnike i studente.

Ciljevi programa sistematski se sprovode u praksi kroz jasno definisane ishode učenja na nivou svakog predmeta i modula. U okviru „priručnika za predmete/module“ svi predmeti studijskog programa posjeduju informacione liste, koje su dostupne zainteresovanim stranama – prvenstveno studentima i nastavnicima. Ove liste sadrže precizne opise znanja, vještina i kompetencija koje se očekuje da studenti usvoje nakon odslušanog predmeta, čime se osigurava potpuna transparentnost i razumljivost nastavnog procesa.

Ostvarivanje ciljeva studijskog programa **Akadske studije biznisa i ekonomije na engleskom jeziku** realizuje se upravo kroz ostvarivanje ovih ishoda učenja, koji su objavljeni na sajtu Ekonomskog fakulteta u dijelu *Studijski programi – Business and Economics (2024), Curriculum*. Na ovaj način, svi studenti i druge zainteresovane strane imaju jasan uvid u sadržaj i zahtjeve programa, kao i u vještine i znanja koja se stižu tokom studija.

Ishodi učenja na nivou predmeta formulisani su tako da precizno prikazuju set znanja, vještina i kompetencija koje studenti treba da usvoje do završetka trogodišnjih studija. Njihova jasnost i dostupnost obezbjeđuju da i nastavno osoblje i studenti imaju jedinstveno razumijevanje ciljeva obrazovnog procesa. Posebno je važno istaći da su svi ishodi učenja usvojeni od strane Vijeća Ekonomskog fakulteta, koje čine predstavnici nastavnog osoblja i studenata, čime je osigurano da su isti prilagođeni potrebama i očekivanjima studenata, ali i usklađeni sa ciljevima ustanove.

Tabela 9: Povezanost ciljeva programa i primjera ishoda učenja na nivou predmeta

Ciljevi studijskog programa	Primjeri ishoda učenja na nivou predmeta
Sticanje širokog spektra znanja i vještina iz oblasti ekonomije i biznisa	Mikroekonomija: – Student objašnjava osnovne principe ponude i tražnje i njihov uticaj na tržišnu ravnotežu. – Student analizira ponašanje potrošača i preduzeća u različitim tržišnim strukturama (savršena konkurencija, monopol, oligopol). – Student koristi ekonomske modele za rješavanje konkretnih problema na tržištu dobara i usluga.
Razumijevanje makro i mikro aspekata privrede i ekonomskih mehanizama	Makroekonomija: – Student analizira osnovne makroekonomske pokazatelje (BDP, inflacija, zaposlenost). – Student objašnjava efekte fiskalne i monetarne politike na privredni rast i stabilnost. – Student procjenjuje moguće posljedice globalnih ekonomskih šokova na nacionalnu ekonomiju.
Razvijanje praktičnih vještina ekonomske i poslovne analize	Statistika u ekonomiji i biznisu: – Student primjenjuje osnovne statističke metode (deskriptivna statistika, korelacija, regresija). – Student koristi softverske alate (npr. Excel, SPSS) za analizu realnih ekonomskih podataka. – Student interpretira rezultate statističkih analiza i izvodi zaključke relevantne za poslovno odlučivanje.
Osposobljavanje za donošenje poslovnih odluka i upravljanje projektima	Finansijski menadžment: – Student objašnjava osnovne principe finansijskog odlučivanja i planiranja. – Student koristi metode kapitalnog budžetiranja (NPV, IRR) za procjenu investicionih projekata. – Student analizira izvještaje o novčanom toku i donosi zaključke o likvidnosti i solventnosti preduzeća.
Razvijanje kritičkog mišljenja i sposobnosti cjeloživotnog učenja	Menadžment: – Student prepoznaje osnovne funkcije menadžmenta (planiranje, organizovanje, vođenje, kontrola). – Student analizira različite stilove liderstva i njihov uticaj na organizacionu kulturu. – Student razvija timske vještine kroz rješavanje studija slučaja i grupne projekte.
Jačanje kompetencija za rad u međunarodnom okruženju	Business English: – Student usvaja terminologiju iz oblasti ekonomije i biznisa na engleskom jeziku. – Student priprema i prezentuje poslovne izvještaje i analize na engleskom jeziku. – Student razvija vještine poslovne korespondencije i komunikacije u međunarodnom okruženju.

Ostvarivanje ciljeva studijskog programa – Akadske studije biznisa i ekonomije na engleskom

jeziku, realizuje se kroz ostvarivanje ishoda učenja, koji su precizno definisani nastavnim planom i programom za svaki predmet pojedinačno. Ishodi učenja za svaki predmet objavljeni su na sajtu Ekonomskog fakulteta u dijelu Studijski programi, Business and Economics (2024), Curriculum, i dostupni su zainteresovanim stranama, a u cilju njihove bolje informisanosti o nastavnim planu na ovom studijskom programu. Ishodi učenja za svaki predmet su formulisani na način da bude jasno istaknuto koji set vještina, znanja i kompetencija studenti treba da usvoje po završetku trogodišnjih akademskih studija biznisa i ekonomije na engleskom jeziku. Pored toga, važno je istaći da su svi definisani ishodi učenja usvojeni od strane Vijeća Ekonomskog fakulteta, čiji sastav čine ne samo predstavnici nastavnog osoblja, već i studenti, čime se osigurava da su ishodi definisani na jasan i razumljiv način svim zainteresovanim stranama, te da su usklađeni sa očekivanjima studenata.

Ovim pristupom se jasno pokazuje da su ciljevi programa u potpunosti operacionalizovani kroz ishode učenja na nivou predmeta, te da je obezbijeđena njihova transparentnost, razumljivost i provjerljivost.

Prilog

- **Informacione liste predmeta (silabusi)** – obavezno ažurirane i dostupne na sajtu Ekonomskog fakulteta od početka svake akademske godine.
- U procesu pripreme i objave silabusa, posebna pažnja mora se posvetiti jasnom usklađivanju **metoda učenja** i **načina ocjenjivanja**. Na primjer, ukoliko su u metodama učenja predviđene diskusije na času ili studije slučaja, njihov uticaj mora biti jasno vidljiv i u strukturi ocjenjivanja studenata.

2.4. Perspektive na tržištu rada, praktični značaj i profesionalne potrebe za studijskim programom

- Postoji tražnja na tržištu rada za diplomcima koji posjeduju kompetencije planirane ishodima učenja na studijskom programu ili se očekuju takvi trendovi u srednjem roku;
- Urađena procjena potreba tržišta rada i u skladu sa tim planiran broj upisanih studenata na studijskom programu; - ovo nismo uradili
- Kompetencije dozvoljavaju diplomiranim studentima da rade u području rada koje je usklađeno sa stečenom kvalifikacijom;
- Studijski program je povezan sa profesionalnom praksom (praktični zadaci, projekti, rad kod poslodavca tokom studija).

Otvaranje studijskog programa **Akademске studije biznisa i ekonomije na engleskom jeziku** na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore proizašlo je iz jasne potrebe da se unaprijedi konkurentnost svršenih studenata na domaćem i međunarodnom tržištu rada. Program je kreiran tako da odgovori na aktuelne trendove i potrebe poslodavaca, ali i da pruži studentima mogućnost sticanja kompetencija koje su u skladu sa evropskim standardima i najboljim praksama u obrazovanju.

a) Tržište rada

Grupa zanimanja „Ekonomista“ već nekoliko godina bilježi stabilan rast i veliku tražnju, posebno u oblastima ekonomije i menadžmenta, što je potvrđeno i kroz Program stručnog osposobljavanja. Povećana tražnja dolazi ne samo od strane domaćih, već i inostranih kompanija koje posluju u Crnoj Gori, dok proces evroatlantskih integracija dodatno generiše potrebu za kadrovima osposobljenim za rad u međunarodnom poslovnom i institucionalnom okruženju.

b) Trend upisa

Ekonomski fakultet već godinama bilježi znatno veću tražnju za upisom u odnosu na raspoloživu ponudu mjesta. U posljednjih pet godina, prosječno 100 bruoša sa diplomom „Luča“ svake godine bira Ekonomski fakultet. Sva mjesta na svim studijskim programima redovno se popunjavaju već u

prvom upisnom roku. Na osnovnim akademskim studijama godišnje diplomira oko 330 studenata, dok je interesovanje za doktorske studije višestruko veće od broja licenciranih mjesta (oko 5 godišnje).

c) Uporedivost i mobilnost

Uporedna analiza sa sličnim institucijama u regionu i Evropi pokazuje da većina fakulteta nudi više programa na engleskom jeziku, a često i više modula unutar istog programa. Ekonomski fakultet UCG već bilježi najveći nivo dolazne i odlazne mobilnosti u okviru Univerziteta, što potvrđuje opravdanost uvođenja studija na engleskom jeziku kao ključnog alata za internacionalizaciju i jačanje konkurentnosti.

d) Usklađenost sa strategijama i praksom

Program je u potpunosti usklađen sa ciljevima **Strategije razvoja visokog obrazovanja 2021–2025**, kojom je predviđeno uvođenje praktične nastave u minimalnom obimu od 25% radi usklađivanja ishoda učenja sa potrebama poslodavaca.

[📄 Strategija razvoja visokog obrazovanja 2021–2025](#)

Program takođe prati trend dvojezične nastave u crnogorskim srednjim školama (Gimnazija i Srednja ekonomska škola u Podgorici), gdje učenici nastavu već pohađaju na maternjem i engleskom jeziku. Na taj način, prelazak na studije na engleskom jeziku predstavlja prirodan nastavak obrazovanja.

Praktični značaj i profesionalne potrebe

Program obezbjeđuje studentima savladavanje ključnih teorijskih znanja iz oblasti ekonomije i biznisa, uz snažan fokus na praktične metode nastave. Implementacijom novih predmeta **Professional Development I–VI** (po 6 ECTS kredita) studenti se sistematski osposobljavaju kroz:

- platformu za start-up biznise,
- radionice iz oblasti mekih vještina,
- posjete kompanijama i institucijama,
- predavanja iz oblasti vještačke inteligencije i digitalne ekonomije,
- praktičan rad u kompanijama tokom treće godine studija.

Dodatno, studenti će kroz praktične zadatke, obilazak kompanija sa profesorima, predavanja stručnjaka iz prakse i rješavanje realnih poslovnih problema, razviti kompetencije koje ih čine konkurentnim na domaćem i međunarodnom tržištu rada.

Tabela 10: Kompetencije svršenih studenata, potencijalna radna mjesta i usklađenost sa Dablinskim deskriptorima

Stechene kompetencije	Potencijalna radna mjesta	Usklađenost sa Dablinskim deskriptorima
Analitičko znanje iz ekonomije i biznisa, sposobnost donošenja odluka zasnovanih na podacima	Ekonomista u ministarstvima, lokalnoj samoupravi i javnim agencijama	1. Znanje i razumijevanje – student demonstrira poznavanje osnovnih ekonomskih teorija i modela. 2. Primjena znanja – sposobnost donošenja odluka u javnom i privatnom sektoru.
Sposobnost primjene finansijskih i računovodstvenih metoda u praksi	Finansijski analitičar, računovođa, revizor, poreski savjetnik	2. Primjena znanja – rješavanje praktičnih problema u finansijama. 3. Formiranje prosudbi – analiza i interpretacija

		finansijskih izvještaja i podataka.
Razvijene vještine menadžmenta i liderstva, timski rad i rješavanje problema	Menadžer projekata, menadžer ljudskih resursa, organizacioni konsultant	2. Primjena znanja – vođenje timova i upravljanje resursima. 4. Komunikacijske vještine – efikasno vođenje sastanaka, prezentacija i timskih projekata.
Vještine poslovne komunikacije na engleskom jeziku	Specijalista za međunarodnu saradnju, menadžer za izvoz, analitičar u međunarodnim institucijama	4. Komunikacijske vještine – prenošenje stručnih informacija na engleskom jeziku. 5. Učenje – sposobnost adaptacije u međunarodnom poslovnom okruženju.
Praktične vještine stečene kroz Professional Development i rad sa poslodavcima	Start-up preduzetnik, biznis konsultant, menadžer prodaje	2. Primjena znanja – osnivanje i vođenje start-up projekata. 3. Formiranje prosudbi – donošenje poslovnih odluka u uslovima rizika i neizvjesnosti.
Digitalne i analitičke kompetencije (statistika, IT alati, ekonometrija)	Data analitičar, istraživač tržišta, poslovni analitičar	1. Znanje i razumijevanje – korišćenje statističkih i ekonomskih metoda. 2. Primjena znanja – rad sa bazama podataka i digitalnim alatima. 3. Formiranje prosudbi – izvođenje zaključaka na osnovu kvantitativne analize.

Studijski program *Akademске studije biznisa i ekonomije* oblikovan je tako da obezbijedi punu usklađenost ciljeva i ishoda učenja sa Crnogorskim kvalifikacionim okvirom i Dablinskim deskriptorima. Ishodi učenja jasno definišu kompetencije koje studenti stiču, obezbjeđujući im konkurentnost na tržištu rada, mogućnost cjeloživotnog učenja i nastavka studija na višim nivoima. Kroz kombinaciju teorijskih znanja, praktičnih zadataka i rada sa poslodavcima, studenti se osposobljavaju da rješavaju realne ekonomske i poslovne probleme i da aktivno doprinesu razvoju privrede i društva.

Detaljnije informacije su dostupne na:

- Novi nastavni plan programa na engleskom jeziku: *prilog*
- Spisak uparenih visokoškolaca sa poslodavcima u okviru programa stručnog osposobljavanja visokoškolaca za 2021. godinu: [link](#)
- Strategija razvoja visokog obrazovanja 2024–2025: [link](#)
- Analiza tržišta rada: *uraditi*
- Preporuka: korišćenje Alumni kluba u praćenju vremena potrebnog diplomiranim studentima da se zaposle.

2.5. Prijavljivanje i uslovi za upis na studijski program

- Procedure za upis na studijski program su regulisane, strogo se primjenjuju, transparentne su u pogledu kriterijuma kvaliteta i omogućavaju ostvarenje planiranih ishoda učenja;
- Planirani uslovi za upis obezbjeđuju da kandidati posjeduju potrebne kompetencije za nesmetan nastavak formalnog obrazovanja;

- Svi kandidati su jednako tretirani;
- Procedure su jasne i dostupne za sve zainteresovane kandidate;
- Obezbijeđeni su uslovi za upis planiranog broja studenata;
- Postignuti nivo obrazovanja neophodan za upis;
- Dodatni uslovi za upis kandidata koji uzimaju u obzir rezultate postignute u prethodnom školovanju i rezultate postignute na prijemnom ispitu, odnosno ispitu za provjeru znanja, sklonosti i sposobnosti kandidata za upis;
- Transparentno ocjenjivanje kod provjera za upis

Procedure za upis na akademski studijski program **Biznisa i ekonomije na engleskom jeziku** regulisane su *Pravilnikom o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije Univerziteta Crne Gore*. Ove procedure strogo se primjenjuju i osiguravaju jednak tretman svih kandidata, transparentnost kriterijuma i realnu procjenu sposobnosti studenata da uspješno nastave studije.

Potrebno obrazovanje za upis na program je završena četvorogodišnja srednja škola (gimnazija ili srednja stručna škola). Upis se sprovodi na osnovu javnog konkursa Univerziteta Crne Gore, koji se objavljuje u dnevnoj štampi i na zvaničnom sajtu Univerziteta, u skladu sa licencom Ministarstva prosvjete. Konkurs se organizuje u tri upisna roka – prvi u drugoj polovini juna, drugi u prvoj polovini jula i treći u drugoj polovini avgusta.

Pravo prijave imaju kandidati sa završenim četvorogodišnjim srednjim obrazovanjem, uz obavezu da uz prijavu prilože sljedeća dokumenta:

- originalnu diplomu o položenom maturskom, odnosno stručnom ispitu,
- originalna svjedočanstva o završenim razredima srednjeg obrazovanja,
- biometrijsku ličnu kartu,
- diplomu „Luča“ ili ekvivalentnu diplomu,
- diplomu (ili ekvivalentni dokument) o osvojenoj prvoj ili drugoj nagradi na državnom takmičenju organizovanom od strane nadležnog ministarstva ili takmičenju većeg ranga,
- dokaz o poznavanju engleskog jezika najmanje na nivou B2.

Upis se vrši na konkurentskoj osnovi, kroz rangiranje kandidata prema unaprijed utvrđenim kriterijumima. Za upis se vrednuju:

- uspjeh na eksterno polaganom maturskom, odnosno stručnom ispitu,
- opšti uspjeh na kraju pojedinačnih razreda srednjeg obrazovanja,
- uspjeh iz dva predmeta značajna za program (matematika i engleski jezik) u trećem i četvrtom razredu,
- diploma „Luča“ ili ekvivalent,
- nagrade sa državnih ili međunarodnih takmičenja od značaja za savladavanje programa.

Tabela 11: Kriterijumi i maksimalni broj bodova za upis

Kriterijum	Maksimalni bodova	broj
Uspjeh na maturskom, odnosno stručnom ispitu (eksterno polaganje)	30	
Opšti uspjeh u svim razredima srednjeg obrazovanja	20	
Uspjeh iz dva predmeta značajna za program (matematika i engleski jezik)	30	
Diploma „Luča“ ili ekvivalentna diploma	10	
Diploma/nagrada sa državnog ili međunarodnog takmičenja iz relevantnih predmeta	10	
Ukupno	100	

Sprovođenje kvalifikacionog postupka i rangiranje kandidata vrši komisija za upis studenata, koju

imenuje dekan iz reda akademskog osoblja. Predsjednik komisije je prodekan za nastavu. Na osnovu ukupnog broja bodova sa konkursa formira se jedinstvena rang lista svih prijavljenih kandidata.

Posebno je važno naglasiti da strani državljani imaju pravo upisa pod jednakim uslovima kao i crnogorski državljani, u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju i Statutom Univerziteta Crne Gore, osim ako međunarodnim ugovorom nije drugačije uređeno.

Ovim pravilima osigurava se da kandidati posjeduju potrebne kompetencije za nastavak obrazovanja, da su procedure jasne i dostupne, te da su kriterijumi objektivni i transparentni.

Detaljnije informacije dostupne su na:

- Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije UCG: [link](#)

2.6. Nastavni plan

- Nastavni plan i program moraju biti planirani tako da omogućavaju postizanje ishoda učenja za vrijeme predviđeno za završetak studija;
- Povezanost sadržaja kurikuluma sa zahtjevima struke;
- Sadržaj nastavnog plana je javno dostupan u priručniku i na web stranici ustanove;
- Studenti su, na početku nastave, upoznati sa predmetima kroz informacioni paket za sve predmete;
- Cjelishodnost predmeta u odnosu na njihov broj (dobra zastupljenost), raspored na nivoima studija, pripadnost akademskom/primijenjenom studijskom programu i podjela na grupe teorijskih, naučnih i dr. predmeta.

Prilog:

- Tabela S2.6 Raspored predmeta po semestrima i godinama studija
- Tabela S2.6.2 Raspored predmeta po semestrima, tipu i status
- Tabela S2.6.3. Pregled predmeta studijskog programa prema tipu
- Tabela S2.6.4. Informacione liste predmeta

Nastavni plan i program za **Akadske studije biznisa i ekonomije na engleskom jeziku** formiran je u skladu sa prethodno definisanim ishodima učenja i ciljevima studijskog programa. U tom smislu, program je koncipiran tako da omogućava sticanje znanja i vještina potrebnih studentima za uspješno savladavanje studija u predviđenom vremenskom okviru, a istovremeno prati zahtjeve savremene struke i tržišta rada.

Tokom sve tri godine studija studenti polažu po pet predmeta u svakom semestru (zimski i ljetnji), pri čemu je nastavni plan osmišljen tako da obezbijedi balans između opšteg obrazovanja iz domena biznisa i ekonomije i specifičnih, naučno-stručnih i aplikativnih znanja. Poseban akcenat stavljen je na povezivanje teorijskih i praktičnih sadržaja, čime se studentima omogućava da već tokom studija razvijaju kompetencije potrebne za rješavanje stvarnih poslovnih problema.

Raspored predmeta u toku studija strukturiran je tako da studenti u prvim semestrima usvajaju bazična znanja iz oblasti ekonomije i biznisa, kroz predmete iz mikroekonomije, makroekonomije, statistike i drugih osnovnih disciplina. U kasnijim semestrima težište se prenosi na naučno-stručne i aplikativne predmete, koji produbljuju specijalistička znanja i omogućavaju razvoj praktičnih vještina. Na ovaj način se obezbjeđuje logična progresija učenja, od osnova ka kompleksnijim ekonomskim i poslovnim analizama.

Broj ECTS kredita za svaki predmet određuje se na osnovu ukupnog studentskog opterećenja, koje obuhvata: časove teorijske i/ili praktične nastave (predavanja, vježbe, praktikume, seminare, stručnu praksu, terensku nastavu i sl.), izradu samostalnih zadataka i projekata, rad na seminarskim i završnim radovima, pripremu za testove i kolokvijume, kao i druge oblike angažovanja u skladu sa specifičnostima pojedinačnih predmeta. Na taj način obezbjeđuje se

cjelovitost studijskog procesa i racionalno raspoređeno opterećenje studenata po semestrима.

Informisanost kandidata i studenata o nastavnom planu i programima obezbjeđena je kroz više kanala:

- izrada i objavljivanje informatora o svim studijskim programima dostupnim na nivou UCG,
- zvanična web stranica Ekonomskog fakulteta, na kojoj su dostupne informacije o ciljevima i ishodima studijskog programa, rasporedu predmeta po godinama studija, kao i detaljni opisi ciljeva i ishoda učenja za svaki predmet,
- društvene mreže, kao jedan od najčešćih kanala komunikacije i informisanja mladih, putem kojih Fakultet promovise studijske programe i pruža pravovremene informacije.

Na ovaj način obezbjeđena je puna transparentnost sadržaja nastavnog plana, kao i dostupnost informacija svim zainteresovanim stranama.

Nastavni plan studijskog programa MONTEB osmišljen je tako da obezbijedi balans između teorijskih i praktičnih sadržaja, jasno strukturiran progresivni tok od osnovnih ka složenijim znanjima, te povezanost sa realnim potrebama struke i tržišta rada. Transparentno predstavljanje sadržaja kroz informatore, web stranicu i informacione liste predmeta omogućava svim zainteresovanim stranama da budu pravovremeno informisane o ciljevima, ishodima učenja i načinu realizacije programa. Na ovaj način nastavnim planom se obezbjeđuje kvalitetno obrazovanje, usklađeno sa evropskim standardima i zahtjevima savremene poslovne prakse.

2.7. Analiza metodike nastave

- Sve obrazovne metode, didaktička sredstva, rad u laboratoriji i seminari jasno su istaknuti u okviru informacionog paketa za sve predmete.
- Koriste se različiti načini realizacije nastave;
- Fleksibilno se koristi niz pedagoških metoda;
- Načini realizacije nastave i korišćene pedagoške metode se redovno procenjuju i prilagođavaju.

U skladu sa planiranim ciljevima i ishodima učenja, Fakultet će za sve studente organizovati predavanja i druge oblike nastave. Nastava će se dominantno izvoditi u prostorijama Fakulteta, koje su u proteklom periodu renovirane i prilagođene zahtjevima savremenih standarda u obrazovanju. Drugim riječima, nastava će se odvijati u savremeno opremljenim učionicama ("pametne" table, projektori, kompjuterizovane učionice, elektronske oglasne table...), dok će u nastavi biti zastupljene najsavremenije metode – interaktivna predavanja, analize studija slučaja, diskusije, debate, gostovanja profesora i naučnih radnika iz inostranstva, gostujuća predavanja istaknutih privrednika iz zemlje i regiona, praktična nastava kroz studentske posjete finansijskim institucijama, privrednim društvima, okrugli stolovi, tribine itd. Sa planiranim načinima izvođenja nastave studenti su upoznati na način opisan u dijelu standarda 2.6.

Efikasnost sprovođenja nastavnog plana i procesa, tj. svrsishodnost nastave i korišćenih pedagoških metoda predmet su redovne godišnje evaluacije, koja se dominantno zasniva na sprovođenju procesa samoevaluacije na svakoj univerzitetskoj jedinici, uključujući i Ekonomski fakultet. Proces samoevaluacije se vrši na osnovu prethodno definisanih standarda kvaliteta, koji su veoma važan instrument za praćenje kvaliteta stanja u visokom obrazovanju i definisanje pravca razvoja Univerziteta Crne Gore.

Navedeni standardi su definisani u skladu sa Evropskim prostorom visokog obrazovanja, odnosno sa dokumentom pod nazivom *Standardi i smjernice za obezbjeđivanje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG)*. Definisani standardi rezultat su rada članova Centara za unapređenje kvaliteta, koji je stalno tijelo Senata, a koje je bilo zaduženo za izradu standarda i indikatora za obezbjeđenje kvaliteta za Univerzitet.

Važno je istaći da u procesu ocjene kvaliteta nastave i nastavnog procesa važnu ulogu imaju i studenti, kojima je dato pravo na izjašnjanje o kvalitetu rada akademskog osoblja. Osim toga, student ima pravo na žalbu dekanu i Senatu UCG, kao i mogućnost da kroz studentske ankete

procijeni kvalitet nastave, znanje engleskog jezika nastavnog osoblja i rad administrativnih službi fakulteta.

Metodike nastave koncipirane su tako da pokrivaju sve tipove predmeta u okviru studijskog programa i usmjerene su na razvoj teorijskih znanja, praktičnih vještina i profesionalnih kompetencija. Prikaz usklađenosti tipova predmeta i dominantnih metoda izvođenja nastave dat je u sljedećoj tabeli.

Tabela 12: Metodike nastave po tipovima predmeta

Tip predmeta	Dominantne metode nastave	Dodatni oblici angažovanja studenata	Cilj metodike
Opšte-obrazovni	Predavanja, diskusije, analize studija slučaja	Domaći zadaci, seminarski radovi, konsultacije	Razvijanje teorijskog okvira i osnovnih analitičkih sposobnosti
Naučno-stručni	Interaktivna predavanja, praktične vježbe, rad na ekonomskim i poslovnim modelima	Projekti, simulacije, kolokvijumi	Povezivanje teorijskih znanja sa praktičnim ekonomskim problemima
Aplikativni	Studije slučaja, rješavanje realnih poslovnih problema, timski rad	Prezentacije, izvještaji iz prakse, debata	Razvijanje sposobnosti primjene znanja u profesionalnom i realnom poslovnom okruženju
Stručna praksa	Rad kod poslodavca, mentorski rad u kompanijama, start-up projekti	Izrada izvještaja sa prakse, evaluacija poslodavca	Direktna primjena stečenih kompetencija i integracija studenata na tržište rada
Profesionalni razvoj (I–VI)	Radionice, soft skills training, gostujuća predavanja privrednika i eksperata, posjete kompanijama	Učešće u radionicama vještačke inteligencije, start-up inkubatorima	Razvijanje profesionalnih i komunikacionih vještina, povezivanje sa praksom i biznis zajednicom

Analiza metodike nastave pokazuje da su metode izvođenja u potpunosti usklađene sa ciljevima i ishodima studijskog programa, kao i sa zahtjevima savremenog tržišta rada. Kroz interaktivne, aplikativne i praktične metode, studenti razvijaju teorijska znanja, analitičke sposobnosti i profesionalne kompetencije. Redovna evaluacija kvaliteta, uključivanje studenata u proces ocjenjivanja i saradnja sa privredom dodatno osiguravaju da metodika nastave bude fleksibilna, savremena i usmjerena na kontinuirano unapređenje.

Detaljnije informacije su dostupne na:

- Standardi i indikatori za obezbjeđenje i unapređenje Kvaliteta/samoevaluacija: [link](#)

2.8. Ispiti (koncept i organizacija)

- Broj, vrsta i organizacija provjere znanja i završnog ispita su planirani tako da podrže ostvarivanje planiranih ishoda učenja u vremenu planiranom za završetak studija;
- Studentima je obezbijeđeno dovoljno vremena da se pripreme za provjere znanja i završne ispite;
- Oblik ispita i završnog ispita su istaknuti u informacionom paketu za svaki predmet/modul;
- Studenti su informisani o zahtjevima na ispitu, koji su u skladu sa obrazovnim ciljevima predmeta/modula;
- Organizacija ispita ne utiče na produžetak vremena studiranja;
- Kriterijumi za ocjenjivanje su transparentni za nastavnike i studente i garantuju postizanje ishoda učenja;

- Završetak ciklusa studijskog programa je jasno definisan (teza ili drugi individualni zadatak).

Ukupno opterećenje studenata, kao i oblici provjere znanja i ocjenjivanja, regulisani su na nivou Univerziteta Crne Gore kroz *Pravila studiranja na osnovnim studijama*. Pravila definišu tipove provjere znanja, dinamiku, kriterijume i načine ocjenjivanja, uz obaveznu transparentnost i dostupnost informacija svim studentima. Ova pravila garantuju da se svi oblici provjere znanja i završni ispiti organizuju tako da podrže ostvarivanje planiranih ishoda učenja u roku predviđenom za završetak studija.

Na nivou Ekonomskog fakulteta, koncept ispita je dodatno razrađen kroz planove rada za svaki predmet, koje predmetni nastavnici pripremaju i objavljuju na sajtu Fakulteta. Plan rada uključuje oblike provjere znanja, kriterijume ocjenjivanja i termine održavanja kolokvijuma i završnih ispita. Studenti su sa svim informacijama upoznati na prvom času, a kroz uključivanje studentskih predstavnika u kreiranje rasporeda ispita obezbjeđuje se i njihovo aktivno učešće u procesu.

Tabela 13: Pregled metoda provjere znanja i njihove povezanosti sa ishodima učenja

Metod provjere znanja	Opis i primjena	Povezanost sa ishodima učenja	Vrijeme realizacije
Kolokvijumi	Pismeni testovi sa problemima, zadacima i teorijskim pitanjima	Provjera usvojenosti teorijskih i praktičnih znanja; sposobnost analize i rješavanja konkretnih problema	Tokom semestra, najmanje 10 dana razmaka između kolokvijuma
Seminarski radovi / projekti	Samostalni ili timski zadaci koji uključuju istraživanje i analizu	Razvijanje istraživačkih vještina, kritičkog mišljenja i sposobnosti izrade stručnih analiza	Tokom semestra, predaja i odbrana pred nastavnikom
Studije slučaja / debate	Diskusija i rješavanje realnih poslovnih scenarija	Primjena teorijskih znanja na praktične situacije; razvijanje argumentacije i timskog rada	U okviru nastave ili posebnih radionica
Završni ispit	Pismeni i/ili usmeni ispit	Cjelovita provjera znanja i kompetencija predviđenih predmetom; usklađenost sa ishodima učenja	Na kraju semestra, prema rasporedu ispita
Stručna praksa	Rad u preduzećima/organizacijama	Razvijanje praktičnih vještina i profesionalnih kompetencija; povezivanje teorije i prakse	Tokom treće godine, prema planu programa
Konačna provjera (180 ECTS)	Završetak studija nakon položenih svih predmeta	Sticanje akademske kvalifikacije nivoa VI (CKO/EQF)	Po završetku treće godine

Organizacija ispita na studijskom programu „Biznis i ekonomija na engleskom jeziku“ osigurava ravnotežu između teorijske provjere znanja i praktičnih oblika ocjenjivanja, kroz kolokvijume, završne ispite, projekte i stručnu praksu. Transparentnost kriterijuma i uključivanje studenata u proces planiranja ispita dodatno doprinose kvalitetu i objektivnosti provjere. Na ovaj način obezbjeđuje se da ishodi učenja budu u potpunosti ostvareni, a diplomirani studenti spremni da odgovore na zahtjeve savremenog tržišta rada.

Detaljnije informacije su dostupne na:

- Pravila studiranja na osnovnim studijama: [link](#)

2.9. Nastava, učenje i ocjenjivanje orijentisano na studenta - student u centru obrazovnog procesa

- Postoje realne razlike kod studenata i njihovih potreba u toku studija;
- Postoje fleksibilni putevi učenja;
- Razvija se osjećaj autonomije kod studenta;
- Obezbijeđene su adekvatne smjernice i podrška nastavniku;
- Promoviše se uzajamno poštovanje odnosa student-nastavnik;
- Postoje odgovarajuće procedure za postupanje po primjedbama studenata.
- Nastavnici su upoznati sa postojećim metodama provjere znanja i ispitivanja i imaju institucionalnu podršku u razvoju ovih vještina u svojoj oblasti;
- Kriterijumi i načini provjere znanja, kao i kriterijumi za postignutu ocjenu unaprijed su objavljeni;
- Ocjena pokazuje studentima u kojoj mjeri su postigli željene ishode učenja;
- Studenti dobijaju povratne informacije i, ako je potrebno, koriste konsultacije o procesu ocjenjivanja;
- Gdje je to moguće, ocjenjivanje vrši više od jednog nastavnika;
- Kod uslova za ocjenu uzimaju se u obzir eventualne olakšavajuće okolnosti;
- Ocjenjivanje je konzistentno, primenjuje se za sve studente i sprovodi u skladu sa objavljenim pravilima;
- Predviđena je formalna procedura za studentske žalbe.

Prema Pravilima studiranja na osnovnim studijama, nastava na Akademskim studijama biznisa i ekonomije na engleskom jeziku organizovana je i izvodi se prema utvrđenom rasporedu časova, koji je dostupan studentima na zvaničnoj web stranici Ekonomskog fakulteta. Za svaki predmet predmetni nastavnik utvrđuje plan rada, u kojem definiše oblike nastave i načine provjere znanja. Na taj način obezbjeđuje se fleksibilnost nastavnog procesa i mogućnost da studenti stiču znanja kroz različite forme – od teorijske i praktične nastave, do učenja na daljinu i interaktivnih aktivnosti poput studija slučaja, debata i okruglih stolova.

Provjere znanja vrše se u skladu sa unaprijed definisanim kriterijumima, koji su transparentno objavljeni u informacionim listama predmeta. Ocjenjivanje je konzistentno i povezano sa ishodima učenja, dok studenti dobijaju redovne povratne informacije i mogućnost dodatnih konsultacija. Kada je to moguće, u proces ocjenjivanja uključuje se više nastavnika, a posebna pažnja posvećuje se studentima sa posebnim okolnostima (npr. bolest, sportski angažman, mobilnost).

Tabela 14: Usklađenost metoda ocjenjivanja sa principima „student u centru obrazovnog procesa“

Princip	Primjena u programu	Primjeri metoda ocjenjivanja
Razlike među studentima i njihovim potrebama	Fleksibilni oblici nastave (teorijska, praktična, online), prilagođeni način polaganja ispita u posebnim okolnostima	Dodatni rokovi za ispite, individualni eseji, online testovi
Autonomija studenta	Aktivno učešće kroz studije slučaja, debate, projekte, izradu samostalnih i timskih radova	Samostalni projekti, seminarski radovi, istraživački eseji
Transparentnost kriterijuma	Objavljeni plan rada i informacione liste predmeta na početku semestra; jasni kriterijumi ocjenjivanja	Rubrike za ocjenjivanje, objavljeni procenti (npr. kolokvijumi 40%, projekti 30%, završni ispit 30%)
Povratne informacije	Redovne konsultacije, komentari na radove, evaluacija tokom semestra	Povratne bilješke na seminarske radove, diskusije nakon prezentacija,

		individualne konsultacije
Višestruko ocjenjivanje	Uključivanje više nastavnika gdje je to moguće, komisijsko ocjenjivanje u slučaju žalbi	Komisijsko ocjenjivanje završnih radova, timsko ocjenjivanje projekata
Poštovanje student-nastavnik odnosa	Procedura za žalbe i zaštitu prava studenata, učešće studentskih predstavnika u organima Fakulteta	Formalne žalbe na ocjene, studentske ankete o kvalitetu nastave
Realna procjena ishoda učenja	Svaka ocjena povezana sa stepenom ostvarenja definisanih ishoda učenja i kompetencija	Kolokvijumi, praktični zadaci, završni ispit, stručna praksa sa izvještajem

Primjena principa „student u centru obrazovnog procesa“ u Akademskim studijama biznisa i ekonomije ogleda se u fleksibilnom nastavnom procesu, transparentnim kriterijumima provjere znanja, aktivnom uključivanju studenata i mehanizmima zaštite njihovih prava. Na ovaj način obezbjeđuje se ostvarivanje ishoda učenja, razvoj akademske autonomije i kompetencija potrebnih za uspješan profesionalni razvoj.

STANDARD 3. RESURSI

KRITERIJUMI:

3.1. Osoblje angažovano na realizaciji studijskog programa

- Sastav i stručnost nastavnika treba obezbijede postizanje očekivanih ishoda učenja u vremenu planiranom za završetak studija;
- Istraživanje i razvojne aktivnosti zaposlenih su takve da obezbjeđuju postizanje planiranog nivoa obrazovanja;
- Mogućnosti za budući razvoj zaposlenih su definisane i dostupne;
- Planirane su organizacija i osoblje ustanove za obavljanje: administrativno-pravnih poslova, računovodstvenih poslova, tehničkih i higijenskih poslova, funkcionisanja studentskih servisa (studentske službe, biblioteke IT podrške).

Prilog:

- Tabela S3.1.1. Pregled o angažovanom nastavnom osoblju na studijskom programu
- Ugovori o radu, ugovori o angažovanju u nastavi, lične biografije nastavnog i nenastavnog osoblja
- Najvažniji naučno-istraživački radovi u posljednjih 5 godina iz oblasti studijskog programa za svakog nastavnika i saradnika pojedinačno angažovanog na studijskom program
- Tabela S3.1.2. Plan opterećenosti nastavnog osoblja

U cilju obezbjeđivanja kvaliteta nastave, a time i nastavnog procesa, na nivou Univerziteta Crne Gore jasno su definisani uslovi koje akademsko osoblje mora da ispuni. Ti uslovi su obavezujući za sve univerzitetske jedinice i utvrđeni su kroz **Mjerila za izbor u zvanje**, kojima se precizira da svaki profesor mora imati odgovarajuću naučno-istraživačku, pedagošku i stručnu osposobljenost. Na svakih pet godina vrši se provjera ispunjenosti uslova za izbor u više zvanje, čime se osigurava kontinuirano unapređenje kvaliteta akademskog kadra.

Na **Akademskim studijama biznisa i ekonomije na engleskom jeziku** biće angažovano nastavno osoblje koje ima izbor u zvanje docenta, vanrednog i redovnog profesora, kao i saradnici u nastavi. Njihovo angažovanje je u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju i Statutom UCG. Saradnici u nastavi mogu biti:

- studenti master studija sa završenim osnovnim ili specijalističkim studijama i prosječnom ocjenom najmanje 8,50 (B),
- studenti doktorskih studija sa završenim master studijama i prosječnom ocjenom najmanje 8,50 (B),
- lica sa stečenim doktoratom nauka.

S obzirom na to da se program realizuje na engleskom jeziku, obavezan uslov za angažman nastavnog osoblja je znanje engleskog jezika najmanje na nivou **B2.1**. U cilju dodatnog osposobljavanja, profesori i saradnici Ekonomskog fakulteta pohađali su kurs stručnog engleskog jezika, organizovan od strane UCG, u okviru napora za jačanje kapaciteta nastavnog i nenastavnog osoblja u procesu internacionalizacije. Kurs je obuhvatao ne samo usavršavanje jezika već i inovativne pristupe izvođenju nastave. Planirano je da se obuka nastavi i za nastavnike koji je nijesu prošli, čime će se obezbijediti potpuna spremnost kadra za izvođenje programa. Pored toga, nastavnici su prošli i dodatne obuke kroz projekat **IESP** i saradnju sa Ambasdom SAD-a.

Nastavno osoblje angažovano na ovom studijskom programu aktivno učestvuje u naučno-istraživačkim projektima, objavljuje radove u međunarodnim časopisima i redovno učestvuje na naučnim skupovima, čime se obezbjeđuje da studenti stiču znanja koja su zasnovana na savremenim istraživanjima i praksama.

Pored nastavnog kadra, Ekonomski fakultet posjeduje i odgovarajuće **administrativne, tehničke i**

logističke kapacitete, uključujući osoblje zaduženo za:

- administrativno-pravne poslove,
- računovodstvene poslove,
- tehničke i higijenske poslove,
- funkcionisanje studentskih servisa (studentske službe, biblioteke, IT podrške).

Ovim se osigurava nesmetano funkcionisanje nastavnog procesa i kvalitetna podrška studentima tokom studija.

Detaljnije informacije:

- Zakon o visokom obrazovanju: [link](#)
- Statut UCG: [link](#)
- Uslovi i kriterijumi za izbor u akademska zvanja (2019): [link](#)

3.2. Finansiranje i infrastrukturni resursi

- Obezbjedeana je finansijska održivost programa;
- Infrastruktura (sale, laboratorije, biblioteke...) i njihovo korištenje ispunjava kvalitativne i kvantitativne zahtjeve;
- Jasno je definisana saradnja na osnovu koje ustanova koristi infrastrukturu drugih (spoljnih) partnera za obuku i obrazovanje studenata;
- Ustanova je u stanju da reaguje na probleme, rješava finansiranje, obezbjeđuje osoblje i upisuje potreban broj studenata.

Prilog:

- Tabela S3.2.2. Polazni bilans stanja
- Tabela S3.2.3. Bilans uspjeha

Finansijska održivost ovog programa biće obezbijeđena kroz školarinu, koju će upisani studenti biti u obavezi da plate. Ovaj studijski program će biti dominantno samofinansirajući, uz mogućnost da manji broj studenata bude upisan kao studenti koji se finansiraju iz budžeta države, čime se postiže njegova održivost, te se njime neće značajnije opterećivati postojeći budžet Ekonomskog fakulteta, odnosno UCG. Predlog je da školarina iznosi 3500 eura.

Ključna razlika između studijskog programa na engleskom jeziku u odnosu na već akreditovane studijske programe na Ekonomskom fakultetu, u pogledu potrebne infrastrukture i nefinansijskih resursa, ogleda se u neophodnom poznavanju stručnog engleskog jezika od strane nastavnog osoblja. Imajući u vidu da sve nastavno osoblje koje će biti uključeno u proces izvođenja nastave na engleskom jeziku ispunjava i ovaj dodatni uslov, stvorena je osnova za realizaciju ovog studijskog programa.

Savremeno opremljene prostorije i razvijena infrastruktura Fakulteta – uključujući sale za teorijsku i praktičnu nastavu, računarske sale, biblioteku i elektronske servise – obezbjeđuju uslove za realizaciju nastave u skladu sa modernim obrazovnim standardima. Poseban kvalitet predstavlja obaveza da 20% nastave realizuju gostujući predavači, što je utvrđeno Uputstvom za održavanje nastave koje je usvojilo Vijeće Ekonomskog fakulteta na početku realizacije programa 2023. godine.

Pored sopstvenih resursa, Fakultet će angažovati i nastavno osoblje iz inostranstva (kroz dolaznu mobilnost koja je već značajno razvijena), ali i kroz saradnju sa univerzitetima iz regiona i šire, sa kojima Ekonomski fakultet već ima potpisane ugovore o saradnji (Univerzitet u Ljubljani, Univerzitet u Zagrebu, Univerzitet u Beogradu, Univerzitet u Sarajevu). Osim toga, kao važan resurs za dodatno povećanje kvaliteta nastave koristiće se i uspostavljena saradnja sa brojnim partnerima iz privrede, što omogućava organizaciju gostujućih predavanja, radionica, okruglih stolova i sličnih

aktivnosti, naročito u segmentu praktične nastave.

Imajući u vidu da Ekonomski fakultet tradicionalno ispunjava upisnu kvotu u prvom upisnom krugu (a koja se odnosi na licencu o dozvoljenom broju upisa novih studenata, datu od strane Ministarstva prosvjete), očekuje se da će nastavni program na engleskom jeziku ispuniti očekivanja u pogledu zainteresovanosti budućih bruceša, posebno ako se ima u vidu da su dvije srednje škole (Gimnazija i Srednja ekonomska škola u Podgorici), čiji učenici iskazuju najveći stepen interesovanja upravo za Ekonomski fakultet, već uvele obrazovne programe na engleskom jeziku.

Iako se planirano izvođenje nastave na novom studijskom programu oslanja dominantno na resurse kojima Ekonomski fakultet već raspolaže, važno je istaći da ova ustanova vrši redovnu kontrolu raspoloživosti kapaciteta u odnosu na zahtjeve nastavnog procesa, sa ciljem blagovremenog uočavanja eventualnih problema i njihovog efikasnog rješavanja. S tim u vezi, Fakultet iz godine u godinu ulaže značajna finansijska sredstva u opremanje postojećih kapaciteta, a takođe se i svake godine vrši analiza opterećenosti nastavnog osoblja, kako bi se angažovao adekvatan broj profesora i saradnika (imajući u vidu i kvotu propisanu od strane Univerziteta Crne Gore, kao krovne institucije).

Prilog:

- Tabela S3.2.2. Polazni bilans stanja
- Tabela S3.2.3. Bilans uspjeha

STANDARD 4. UPRAVLJANJE KVALITETOM

KRITERIJUMI:

4.1 Obezbjedenje kvaliteta

- Ustanova posjeduje dokumenta i instrumente za obezbjeđenje kvaliteta nastave, istraživanja i umjetničkog rada ustanove;
- Sistem obezbjeđenja kvaliteta je osmišljen kako bi obezbijedio kontinuirano poboljšanje studijskog programa;
- Sistem obezbjeđenja kvaliteta omogućava da se otkriju propusti u postizanju obrazovnih ciljeva, da se provjeri da li su postavljeni ciljevi dostižni, pripreme i sprovedu odgovarajuće mjere za ispravljanje propusta i poboljšanje;
- Sistem obezbjeđenja kvaliteta ima jasno definisane odgovornosti, uključuje studente i druge zainteresovane strane.

Prilog:

- Strategija obezbjeđenja kvaliteta
- Procedure obezbjeđenja kvaliteta i primjeri vrednovanja (nastave i ispita od strane studenata, servisa za podršku od strane studenata, studijskih programa od strane diplomiranih studenata, studijskih programa od strane poslodavaca i sl.)

Obezbjedenje i unapređenje kvaliteta predstavljaju jedan od ključnih prioriteta Univerziteta Crne Gore i Ekonomskog fakulteta. Kroz jasno definisane strategije, pravilnike i standarde, uspostavljen je sistem koji osigurava da se svi procesi – od nastave i istraživanja do administrativne podrške – odvijaju u skladu sa evropskim i međunarodnim standardima kvaliteta. Posebna pažnja posvećuje se kontinuiranom unapređenju studijskih programa, transparentnosti procesa i aktivnom uključivanju studenata i drugih zainteresovanih strana u procese evaluacije i donošenja odluka. Time se stvara akademsko okruženje koje promovise izvrsnost, odgovornost i stalno unapređenje.

Obezbjedenje kvaliteta visokog obrazovanja na Univerzitetu Crne Gore je oblast koja je prepoznata normativnim aktima, u kojima su definisani uslovi potrebni za obezbjeđenje kvaliteta, postizanje kvalitetnijeg i konkurentnog visokog obrazovanja, nadležnosti nosilaca sistema kvaliteta, stručna

tijela i procedure.

Kao krovni akt Univerziteta, Statut (odredbe od člana 109 do 115) definišu proceduru samoevaluacije i ocjene kvaliteta. Pored Statuta, Univerzitet Crne Gore je usvojio i Pravilnik o organizaciji i radu sistema za osiguranje i unapređenje kvaliteta na Univerzitetu Crne Gore (Bilten broj 343, 30. april 2015. godine). – provjeriti ima li noviji

Univerzitet Crne Gore je usvojio i *Standarde i indikatore za obezbjeđenje i unapređenje kvaliteta/samoevaluaciju*, koje je izradio Odbor za upravljanje sistemom kvaliteta (usvojen na sjednici 13.12.2019). Dokument je razmatran i na sjednicama Senata 24.12.2019. godine, potom i Upravnog odbora.

Pored navedenog, Univerzitet Crne Gore je usvojio i *Strategiju razvoja Univerziteta za period 2019–2024*, koja, takođe, prepoznaje kao jedan od ciljeva njegovanje kulture kvaliteta. Strategija je usvojena na sjednici 17.07.2019. godine. – dodati i novu strategiju 2025–2030, kad bude usvojena

Sistem obezbjeđenja kvaliteta vodi računa o kontinuiranom poboljšanju studijskog programa. Na kraju svake studijske godine sprovodi se postupak samoevaluacije studijskih programa koji se realizuju na Univerzitetu, nastave i uslova rada, koji uključuje anketiranje studenata svih nivoa studija. Na bazi tih postupaka se kontinuirano prati i evaluira svaki studijski program. Statutom Univerziteta Crne Gore predviđeno je da organizacione jedinice vrše redovno preispitivanje i reviziju svojih studijskih programa, o čemu sačinjavaju odgovarajuće izvještaje. Vijeća organizacionih jedinica obezbjeđuju akademsko osoblje koje zadovoljava standarde kvaliteta, koje je kvalifikovano i kompetentno u predmetnoj oblasti, i u cjelosti upoznato sa nastavnim planovima i ishodima učenja, te ih permanentno sprovode.

Pravilnikom o organizaciji i radu sistema za osiguranje i unapređenje kvaliteta na Univerzitetu Crne Gore detaljnije su uređene nadležnosti, organizacija i način rada za obezbjeđenje i unapređenje kvaliteta na Univerzitetu Crne Gore, kao i druga pitanja od značaja za njegovo funkcionisanje. Sistem osiguranja i unapređenja kvaliteta je usklađen sa ciljevima Evropskog prostora visokog obrazovanja, potencirajući značaj visokih standarda kvaliteta u svim oblastima djelovanja.

Organi Univerziteta, stručna i savjetodavna tijela, kao i svi zaposleni i studenti odgovorni su za sprovođenje sistema kvaliteta na Univerzitetu, odnosno na organizacionoj jedinici, u skladu sa svojim nadležnostima i ulogom koju imaju.

Postupak samovrednovanja, kontinuiranog praćenja, osiguranja i unapređenja kvaliteta sprovode Centar za unapređenje kvaliteta, na nivou Univerziteta i Komisije za obezbjeđenje i unapređenje sistema kvaliteta, na nivou organizacionih jedinica. Univerzitet i organizacione jedinice, kao nosioci implementacije sistema kvaliteta, djeluju usklađeno i odgovorni su za obezbjeđenje i unapređenje kvaliteta na Univerzitetu.

Centar za unapređenje kvaliteta ima dva stalna odbora/stručna tijela: Odbor za upravljanje sistemom kvaliteta i Odbor za monitoring master studija.

Nadležnosti Odbora za upravljanje sistemom kvaliteta su:

1. Priprema prijedloga strateških planova i programa u oblasti kvaliteta, i donošenje odluka o smjernicama i postupcima za njihovo sprovođenje;
2. Priprema prijedloga za poboljšanja standarda, procedura i metoda provjere kvaliteta;
3. Predlaganje Senatu i Upravnom odboru Univerziteta konkretnih projekata i aktivnosti koji podstiču inovacije i razvoj u svrhu obezbjeđenja i unapređenja kvaliteta;
4. Podnošenje mišljenja Senatu o stanju u oblasti kvaliteta, o ocjeni kvaliteta Univerziteta, odnosno ocjeni kvaliteta u pojedinim oblastima u kojima se sprovodio postupak samovrednovanja;
5. Pomoć u pripremi dokumentacije za samoevaluaciju i akreditaciju;
6. Razmatranje izvještaja o samoevaluaciji i akreditaciji studijskih programa i dostavljanje mišljenja Senatu;

7. Utvrđivanje organizacije sistema izvještavanja;
8. Obavljanje ili stvaranje preduslova za sve ostale aktivnosti vezane za kvalitet.

Komisija za obezbjeđenje i unapređenje sistema kvaliteta jedinice zadužena je za cjelovito obezbjeđenje i unapređenje sistema kvaliteta jedinice.

Nadležnosti Komisije su:

1. Da vrše redovno preispitivanje i reviziju studijskih programa koji se realizuju na jedinici, kao i kadrovske strukture jedinice, prateći sprovođenje nastavnih planova i programa i ishoda učenja;
2. Sačinjavanje izvještaja koji sadrže analizu i ocjenu ispunjenosti standarda za samovrednovanje, prednosti i nedostatke u pogledu ispunjenosti tih standarda i predlog mjera za poboljšanje kvaliteta;
3. Svi ostali poslovi vezani za obezbjeđenje i unapređenje sistema kvaliteta organizacione jedinice, na osnovu odluka organa Univerziteta i jedinice.

Rad Komisije u značajnoj mjeri obezbjeđuje otkrivanje eventualnih propusta u postizanju obrazovnih ciljeva, provjeru da li su postavljeni ciljevi ispunjeni i uopšte dostižni, kao i pripremu i sprovođenje odgovarajućih mjera za ispravljanje propusta i njihovo otklanjanje.

Uloga studenata u obezbjeđenju sistema kvaliteta je prepoznata na način da su studenti uključeni u stručna tijela Univerziteta i komisije, i na taj način participiraju u svim procesima koji se tiču unapređenje kvaliteta na UCG.

Takođe, shodno zakonskoj obavezi, svake godine se sprovodi studentsko vrednovanje nastave. Izvještaj o anketiranju se, nakon instanci na fakultetskoj jedinici, prosleđuje i Senatu Univerziteta Crne Gore na upoznavanje, uz mišljenje Centra za unapređenje kvaliteta.

Na Ekonomskom fakultetu formirana je Komisija za obezbjeđenje i unapređenje sistema kvaliteta, koja radi shodno pravilima propisanim u Statutu Univerziteta Crne Gore.

Dodatne informacije dostupne na:

- Pravilnik o organizaciji i radu sistema kvaliteta UCG: [link](#)
- Standardi i indikatori za obezbjeđenje i unapređenje kvaliteta / samoevaluacija: [link](#)
- Strategija razvoja Univerziteta Crne Gore 2019–2024: [link](#)

Sistem obezbjeđenja kvaliteta Univerziteta Crne Gore i Ekonomskog fakulteta zasnovan je na normativnim aktima, institucionalnim strukturama i participaciji svih relevantnih aktera, uključujući i studente. Njegova osnovna funkcija je da prepozna potencijalne slabosti, osigura da ciljevi studijskog programa budu realni i ostvarivi, te da kroz mjere unapređenja omogući njihovo efikasno postizanje. Na ovaj način obezbjeđuje se stabilnost i održivost nastavnog procesa, jačanje istraživačkih i stručnih kapaciteta, kao i podizanje međunarodne konkurentnosti Univerziteta i njegovih jedinica.

4.2. Instrumenti, metode i rezultati

- Koriste se metode i instrumenti da bi se kvalitet studijskog programa održavao i razvijao. Oni su dokumentovani i redovno se kontrolišu primjenom: mehanizmi obezbjeđenja kvaliteta (samoevaluacije i analiza i ocjena samoevaluacije), i instrumenata obezbjeđenja kvaliteta (standarda i indikatora);
- Dobijeni podaci se ocjenjuju kao dio sistema za obezbjeđenje kvaliteta. Oni pružaju potrebne informacije i dozvoljavaju izvođenje zaključaka;
- Ako je studijski program uspješno završen, bez obzira da li su kontrole bile aktivne u toku studija, provjerava se ocjena diplomiranih studenata o studijskom programu i njihovo zapošljavanje nakon studija. Ti zaključci dozvoljavaju da slabosti budu

prepoznate i ispravljene.

Prilog:

- Rezultati iz izvještaja o samoevaluaciji ustanove

Kvalitet visokog obrazovanja može se održavati i razvijati samo kroz sistematičnu primjenu jasno definisanih instrumenata i metoda, kao i kroz praćenje rezultata njihove primjene. Univerzitet Crne Gore i Ekonomski fakultet izgradili su mehanizme obezbjeđenja kvaliteta koji podrazumijevaju redovnu samoevaluaciju, analize, ankete i izvještaje, a sve u cilju unapređenja nastavnog procesa, uslova rada i studijskih programa. Posebna pažnja posvećena je učešću studenata i drugih zainteresovanih strana, kako bi se dobila realna slika o kvalitetu programa i njegovoj usklađenosti sa potrebama društva i tržišta rada.

Kao što je već pomenuto, sistem obezbjeđenja kvaliteta je osmišljen tako da vodi računa o kontinuiranom poboljšanju studijskog programa. Na kraju svake studijske godine predviđeno je sprovođenje postupka samoevaluacije studijskih programa koji se realizuju na Univerzitetu. Dati postupak podrazumijeva i samoevaluaciju nastave i uslova rada, kao i anketiranje studenata svih nivoa studija. Na taj način se kontinuirano evaluira i prati svaki studijski program.

Takođe, Statutom Univerziteta Crne Gore predviđeno je da organizacione jedinice vrše redovno preispitivanje i reviziju svojih studijskih programa, o čemu sačinjavaju odgovarajuće izvještaje. Ti izvještaji se odnose na izvještaj o samoevaluaciji, koji podrazumijeva analizu i ocjenu samoevaluacije, u okviru kojeg se ocjenjuju standardi i indikatori kao instrumenti obezbjeđenja kvaliteta. Dati izvještaji i instrumenti pružaju nedvosmisleno sve potrebne informacije na osnovu kojih je moguće izvesti zaključke vezane za obezbjeđenje kvaliteta studijskih programa koji se izvode, kao i same nastave. Vijeća organizacionih jedinica obezbjeđuju akademsko osoblje koje zadovoljava standarde kvaliteta, koje je kvalifikovano i kompetentno u predmetnoj oblasti, i u cjelosti upoznato sa nastavnim planovima i ishodima učenja, te ih permanentno sprovede.

Ustanova obezbjeđuje informacije o zadovoljstvu studenata studijskim programima. U okviru procesa studentskog vrednovanja nastave, kao i kroz proces samoevaluacije, Univerzitet Crne Gore vrši analizu kvaliteta studijskih programa, posebno kroz proces anketiranja, u kojem studenti imaju priliku da iskažu svoje mišljenje i zadovoljstvo nastavom, da daju sugestije i komentare u cilju unapređenja kvaliteta.

Na Ekonomskom fakultetu studenti popunjavaju još dvije ankete, pored pomenutih anketa nakon završenog semestra. Radi se o izlaznoj anketi nakon diplomiranja i izlaznoj anketi nakon odustajanja od studija. Izvještaji se potom usvajaju na Vijeću organizacione jedinice, Senatu, a dostavljaju se i na uvid Centru za unapređenje kvaliteta. Kroz cjelokupnu proceduru cilj je da se obezbijedi konstantno unapređenje kvaliteta i definisanje mogućnosti za poboljšanje određenih segmenata.

I kroz neformalne aktivnosti, Centar je nastojao da podstakne aktivnu ulogu studenata u procesima donošenja odluka. Takođe, normativnim aktima UCG propisano je učešće studenata u tijelima Univerziteta, s ciljem da se njihovo gledište implementira u politike koje Univerzitet donosi.

Ekonomski fakultet nastoji da kroz djelovanje Alumni kluba obezbijedi informacije o karijernim putanjama svršenih studenata. U cilju unapređenja i razvoja Alumni kluba, planirano je kreiranje baze svršenih studenata. Podaci iz pomenute baze će omogućiti praćenje statistike zaposlenosti i karijerne putanje diplomiranih studenata.

Trendovi u visokom obrazovanju, kao i dinamične promjene na tržištu rada nameću potrebu za fleksibilnim pristupom u planiranju karijernih puteva. Univerzitet Crne Gore nastoji da, kroz organizaciju seminara, radionica, uspostavljanje saradnje sa Zavodom za zapošljavanje, Unijom poslodavaca, ICT Tehnopolis Nikšić, Glavnim gradom i partnerima iz privrede, posebno onima koji su bivši studenti, obezbijedi aktivno učešće predstavnika privrede, da se ta saradnja jača i da se studentima omogući sticanje praktičnih znanja i iskustava, kako bi sve prepoznate slabosti postojećih studijskih programa bile otklonjene.

Instrumenti i metode obezbjeđenja kvaliteta koji se primjenjuju na Univerzitetu Crne Gore i Ekonomskom fakultetu omogućavaju kontinuiranu evaluaciju studijskih programa, uključivanje studenata i poslodavaca u proces, kao i praćenje karijernih puteva svršenih studenata. Na taj način obezbjeđuje se da slabosti budu pravovremeno prepoznate i ispravljene, da se studijski programi razvijaju u skladu sa savremenim potrebama tržišta rada i da se dugoročno podiže kvalitet i relevantnost obrazovanja.

Prilog:

- Izvještaj o samoevaluaciji Ekonomskog fakulteta

STANDARD 5. DOKUMENTACIJA

KRITERIJUMI:

5.1. Pravila o studiranju

Ustanova raspolaže svim važnim propisima za studijski program sa ključnim pravilima za upis, tok studija i završetak programa.

Univerzitet Crne Gore je usvojio **Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije**, kojim se bliže uređuju uslovi, kriterijumi i postupak upisa u prvu godinu osnovnih studija za sve studijske programe koji se realizuju na Univerzitetu Crne Gore.

Nadalje, Univerzitet Crne Gore je definisao **Pravila studiranja na osnovnim studijama**, kojima se bliže uređuju pravila studiranja, prava i obaveze studenata, postupak ispitivanja i ocjenjivanja u toku studija, samoevaluacija i ocjena kvaliteta nastave, vođenje evidencije i izdavanje diploma i drugih isprava o studijama, kao i druga pitanja od značaja za realizaciju osnovnih studija.

Univerzitet je obavezan da kroz

proces nastave obezbijedi adekvatnu nadgradnju znanja i vještina koje stiču studenti, u cilju formiranja stručnjaka spremnih da odgovore izazovima koje nameću društvene promjene savremenog doba. Ishodi učenja u okviru studijskih programa usklađeni su na način da studentima omogućavaju nesmetano napredovanje kroz studije. To znači da student akademskih studija, nakon završenih trogodišnjih osnovnih studija, ima prohodnost da upiše dvogodišnje master studije, a nakon njih i doktorske studije u trajanju od tri godine.

Izrada svih pravilnika je u nadležnosti Univerziteta Crne Gore. Na Univerzitetu je usvojen **Statut**, koji u članu 148 tretira pitanje povrede studentskih obaveza, dok su u članu 149 definisane disciplinske mjere za povrede dužnosti. Ipak, sugerisano je Rektor i upravi Univerziteta da se usvoji novi Pravilnik koji će se posebno baviti ovom tematikom, kako bi se dodatno unaprijedila pravna regulativa u ovoj oblasti.

Kao dio Univerziteta Crne Gore, svi fakulteti imaju uniformne web stranice, sa ograničenim pravom uređivanja. Pravna regulativa se nalazi centralizovano na sajtu Univerziteta, što doprinosi dostupnosti i transparentnosti. Dodatno, sugerisano je Rektor i upravi Univerziteta da se omogući postavljanje „**Studentskog kutka**“, u kojem bi studenti početnici mogli lakše da se informišu o svim pravnim pitanjima i obavezama koje proističu iz statusa studenta.

Pravila o studiranju na Univerzitetu Crne Gore jasno uređuju sve aspekte studentskog života – od upisa do završetka studija – i predstavljaju osnovni instrument obezbjeđenja transparentnosti i pravne sigurnosti studenata i nastavnog osoblja. Njihova dostupnost na zvaničnom sajtu Univerziteta doprinosi otvorenosti sistema, dok dodatne inicijative, poput uvođenja „**Studentskog kutka**“, mogu dodatno unaprijediti komunikaciju i dostupnost informacija.

Svi pravilnici su dostupni na linku:

- Pravilnici, uputstva, povelje, poslovnici – UCG: [link](#)

5.2. Diploma i dodatak diplome

- Izdavanje dvojezične diplome (crnogorski/engleski jezik) sa dodatkom diplome je obavezno;
- Dodatak diplome pruža informacije o studijskom programu i planiranim ishodima učenja.

Prilog:

- Diploma i dodatak diplome

Po završetku studijskog programa, student dobija **dvojezičnu diplomu i dodatak diplome (supplement)**, u kojima su jasno navedene ostvarene kvalifikacije. Diploma i dodatak diplome izdaju se u skladu sa „**Pravilnikom o sadržaju i obliku diplome i dopune diplome (supplement), vođenju matične knjige studenata, evidenciji i sadržaju javnih isprava koje izdaje Univerzitet i ustanove visokog obrazovanja**“ (Sl. list RCG, br. 9/2007).

Diploma sadrži ključne informacije o stepenu kvalifikacija, broju ostvarenih ECTS kredita, prosječnoj ocjeni i dužini studiranja, dok je u dodatku diplome ilustrovana detaljna struktura studijskog programa – uključujući spisak predmeta, ostvarene ocjene i pripadajuće ECTS kredite. Na ovaj način, studentima i potencijalnim poslodavcima se pruža transparentan uvid u kvalifikacije i kompetencije stečene tokom studija.

Dodatne informacije o predmetnim disciplinama, uključujući silabuse i planirane ishode učenja, dostupne su na zvaničnoj internet stranici Ekonomskog fakulteta.

Posebna vrijednost ovog programa ogleda se u tome što je studentima omogućeno da sva dokumenta na koja imaju pravo budu obezbijeđena i na engleskom jeziku (ugovor o studiranju, potvrda o studiranju, uvjerenje o položenim ispitima, diploma i dodatak diplome). Time se studentima olakšava međunarodna mobilnost i konkurentnost na evropskom i globalnom tržištu rada.

Dvojezična diploma i dodatak diplome predstavljaju važan instrument međunarodne uporedivosti i prepoznatljivosti kvalifikacija. Time se potvrđuje transparentnost studijskog programa i studentima omogućava nesmetano uključivanje u akademski i profesionalni prostor izvan Crne Gore.

Prilog:

- Diploma i dodatak diplome

STANDARD 6. UPOREDNI PRIMJERI DOBRE PRAKSE

KRITERIJUMI:**6.1. Primjeri uporedivih implementiranih studijskih programa na drugim ustanovama visokog obrazovanja**

- Uporedivost se odnosi na:
  - Stepenu usaglašenosti ciljeva studijskog programa
  - Stepenu usaglašenosti ishoda učenja studijskog programa
  - Stepenu usaglašenosti kurikuluma studijskog programa

Prilog:

- Tabela S6.1.1. Primjeri uporedivih implementiranih studijskih programa na drugim ustanovama visokog obrazovanja
- Tabela S6.1.2. Usaglašeni ciljevi studijskog programa
- Tabela S6.1.3. Usaglašeni ishodi učenja studijskog programa
- Tabela S6.1.4. Usaglašenost broja studenata na studijskom programu
- Tabela S.6.1.5. Usaglašenost odnosa broja nastavnika i studenata
- Tabela S.6.1.6. Usaglašenost kurikuluma studijskog programa

Za potrebe uporedne analize i identifikovanja dobre prakse u regionu, studijski program **Akadske studije biznisa i ekonomije na engleskom jeziku** na Ekonomskom fakultetu Univerziteta Crne Gore analiziran je u odnosu na dva relevantna programa: program na engleskom jeziku na **Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Ljubljani** i **Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Zagrebu**. Ove ustanove odabrane su zbog svoje tradicije u izvođenju programa na engleskom jeziku, međunarodne prepoznatljivosti i visoke pozicije na regionalnoj i evropskoj obrazovnoj mapi.

Ciljevi studijskih programa

Glavna razlika u ciljevima posmatranih studijskih programa ogleda se u naglascima. Studijski program u Ljubljani snažno je orijentisan ka sticanju znanja iz grupe aplikativnih predmeta, čime se studentima omogućava razvijanje sposobnosti da prepoznaju i rješavaju konkretne poslovne izazove u praksi. U Zagrebu, pak, težište je na teorijskom razumijevanju ekonomskih procesa, naročito u domenu makroekonomije i sposobnosti da se prate i predviđaju ekonomski tokovi na nacionalnom i međunarodnom nivou. Predloženi program u Podgorici predstavlja balans između ova dva pristupa – kombinovanjem teorijskih znanja i praktičnih vještina, omogućava studentima da razviju sveobuhvatne kompetencije.

Ishodi učenja

Ishodi učenja na programu u Podgorici razvijeni su uzimajući u obzir primjere dobre prakse u regionu, naročito na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu. Međutim, obim i složenost ishoda u Zagrebu su nešto veći, što je i logično jer studijski program traje četiri godine (240 ECTS), dok program u Podgorici traje tri godine (180 ECTS). Uprkos toj razlici, očekivanja od studenata u Podgorici su jasno definisana i uporediva, naročito u pogledu razvijanja analitičkih i aplikativnih vještina.

Kurikulum

Analiza kurikuluma pokazuje da studijski program u Podgorici ima veću zastupljenost teorijskih predmeta iz oblasti makroekonomije u odnosu na Ljubljanu, gdje je izraženija orijentacija ka aplikativnim predmetima i praktičnim rješenjima poslovnih problema. U odnosu na program u Zagrebu, kurikulum u Podgorici se u velikoj mjeri poklapa, naročito sa studijskim programom *Bachelor Degree in Economics*. Razlika je prvenstveno u dužini trajanja studija i obimu predmeta – u Zagrebu su snažnije zastupljeni predmeti iz oblasti makroekonomije, dok u Podgorici postoji veći fokus na mikroekonomske aspekte i njihovu praktičnu primjenu.

Na osnovu sprovedene analize, može se zaključiti da **Ekonomski fakultet u Podgorici** predstavlja kombinaciju najbolje prakse programa u Ljubljani i Zagrebu. Dok se od Ljubljane preuzima aplikativna orijentacija i naglasak na praktične vještine, iz Zagreba se preuzimaju snažniji teorijski temelji. Time je osigurana ravnoteža između teorijskog i praktičnog znanja, što omogućava da se program u Podgorici pozicionira kao konkurentan i uporediv sa renomiranim regionalnim programima, a studentima pruža sveobuhvatne kompetencije potrebne za uspješan profesionalni razvoj.

PRILOZI

Tabela S2.6.1. Raspored predmeta po semestrima i godinama studija							
R.br.	Šif. Pred.	Naziv predmeta	Sem.	Broj časova			ECTS krediti
				P ¹⁾	V ¹⁾	L ¹⁾	
PRVA GODINA							
1		<i>Principles of Economics</i>	I	2	2		7
2		<i>Mathematics for Business and Economics</i>	I	2	2		7
3		<i>Introduction to Business</i>	I	2	2		6
4		<i>Management</i>	I	2	2		6
5		<i>Professional Development I</i>	I	2	2		4
6		<i>Statistics for Business and Economics</i>	II	2	2		8
7		<i>Microeconomics</i>	II	2	2		8
8		<i>Business Law</i>	II	2	2		7
9		<i>Business Informatics</i>	II	2	2		7
Ukupno časova aktivne nastave ²⁾				18	18		
Ukupno ECTS kredita							60
DRUGA GODINA							
1		<i>Principles of Accounting</i>	III	2	2		7
2		<i>National Economy</i>	III	2	2		6
3		<i>Operations Management</i>	III	2	2		7
4		<i>Macroeconomics</i>	III	2	2		6
5		<i>Foreign Language for Business and Economics</i>	III	2	2		4
6		<i>Fundamentals of Financial Analysis</i>	IV	2	2		8
7		<i>Principles of Marketing</i>	IV	2	2		8
8		<i>Entrepreneurship</i>	IV	2	2		7
9		<i>International Economics</i>	IV	2	2		7
Ukupno časova aktivne nastave ²⁾				18	18		
Ukupno ECTS kredita							60
TREĆA GODINA							
1		<i>Corporate Finance</i>	V	2	2		7
2		<i>Public Finance</i>	V	2	2		6
3		<i>Financial Institutions and Markets</i>	V	2	2		7
4		<i>Digital Economy</i>	V	2	2		6
5		<i>Environmental Economics</i>	VI	2	2		8
6		<i>Human Resource Management</i>	VI	2	2		7
7		<i>Organizational Behavior</i>	VI	2	2		8
8		<i>Taxes and Corporations</i>	VI	2	2		7
9		<i>Professional Development II</i>	VI	0	0		4
Ukupno časova aktivne nastave ²⁾				16	16		
Ukupno ECTS kredita							60

OBJAŠNJENJA:

¹⁾Odnosi se na broj časova predavanja (**P**), vježbi (**V**) i laboratorije, odnosno drugog oblika nastave (**L**);

²⁾Aktivna nastava po godinama iznosi u prosjeku 25 časova nedeljno ili 750 časova godišnje. Kod studijskih programa za regulisane profesije i studijskih programa koji podliježu međunarodnim konvencijama broj časova se prilagođava važećim direktivama.

Prema procjeni podnosioca zahtjeva, tabela se može modifikovati u zavisnosti od broja godina i predmeta, ali i dopuniti sa drugim podacima koji su relevantni za studijski program.

Tabela S2.6.2. Raspored predmeta po semestrima, tipu i statusu								
R.br.	Šifra pred.	Predmeti			Aktivna nastava			ECTS krediti
		Naziv	Status ¹⁾	Tip ²⁾	P	V	L	
PRVA GODINA								
1		<i>Principles of Economics</i>	OSP	AOO	2	2		7
2		<i>Mathematics for Business and Economics</i>	OSP	TM	2	2		7
3		<i>Introduction to Business</i>	OSP	SA	2	2		6
4		<i>Management</i>	OSP	AOO	2	2		6
5		<i>Professional Development I</i>	OSP	SA	2	2		4
6		<i>Statistics for Business and Economics</i>	OSP	SA	2	2		8
7		<i>Microeconomics</i>	OSP	AOO	2	2		8
8		<i>Business Law</i>	OSP	AOO	2	2		7
9		<i>Business Informatics</i>	OSP	SA	2	2		7
1		<i>Principles of Accounting</i>	OSP	SA	2	2		7
2		<i>National Economy</i>	OSP	AOO	2	2		6
3		<i>Operations Management</i>	OSP	SA	2	2		7
4		<i>Macroeconomics</i>	OSP	AOO	2	2		6
5		<i>Foreign Language for Business and Economics</i>	OSP	SA	2	2		4
6		<i>Fundamentals of Financial Analysis</i>	OSP	AOO	2	2		8
7		<i>Principles of Marketing</i>	OSP	AOO	2	2		8
8		<i>Entrepreneurship</i>	OSP	SA	2	2		7
9		<i>International Economics</i>	OSP	AOO	2	2		7
1		<i>Corporate Finance</i>	OSP	SA	2	2		7
2		<i>Public Finance</i>	OSP	AOO	2	2		6
3		<i>Financial Institutions and Markets</i>	OSP	SA	2	2		7
4		<i>Digital Economy</i>	OSP	SA	2	2		6
5		<i>Environmental Economics</i>	OSP	AOO	2	2		8
6		<i>Human Resource Management</i>	OSP	SA	2	2		7
7		<i>Organizational Behavior</i>	OSP	AOO	2	2		8
8		<i>Taxes and Corporations</i>	OSP	SA	2	2		7
9		<i>Professional Development II</i>	OSP	SA	2	2		4
		Stručna praksa³⁾						8
		Završni rad						/
¹⁾ Status predmeta za studijski program se određuje na osnovu generalne podjele na obavezne (O) i izborne (I) . U okviru jedne ustanove koja realizuje više studijskih programa predmeti mogu biti: <ul style="list-style-type: none"> - Obavezni zajednički predmeti za više studijskih programa (OVP); - Izborni zajednički predmeti za više studijskih programa (IVP); - Obavezni predmeti studijskog programa (OSP); - Izborni predmeti studijskog programa (ISP). Moduli Studijski program u planu studija treba da ima najmanje dva izborna modula . Ako se kurikulum studijskog programa prikaže preko modula obavezno se prikazuje pozicija modula u planu studija sa svim predmetima modula. Predmeti u okviru modula mogu biti grupisani kao: <ul style="list-style-type: none"> - Obavezni zajednički predmeti više modula (OPVM); - Obavezni predmeti modula (OPM); 								

- Izborni zajednički predmeti više modula (**IPVM**);
- Izborni predmeti modula (**IPM**).

²⁾**Tip predmeta** (za obavezne i izborne predmete) na osnovnim akademskim studijama se određuje na osnovu pripadnosti sljedećim grupama:

- Akademsko opšte obrazovni (**AOO**),
- Teorijsko metodološki (**TM**),
- Naučno, odnosno umjetničko-stručni (**N, US**),
- Stručno-aplikativni (**SA**).

Napomena: Ova podjela ne mora da se odnosi za medicinu, stomatologiju i farmaciju.

Tip predmeta (za obavezne i izborne predmete) na osnovnim primijenjenim studijskim programima se određuje na osnovu pripadnosti sljedećim grupama:

- Opšte-obrazovni (**OO**),
- Stručni (**S**), umjetničko-stručni (**US**),
- Stručno-aplikativni (**SA**)

³⁾**Stručna praksa** je obavezna za sve studijske programe. Regulisanje stučne prakse zahtijeva poseban standard (u odnosu na oblast studijskog programa, početak obavljanja, sadržaj, trajanje, kontinuitet...).

Tabela S2.6.3. Pregled predmeta studijskog programa prema tipu						
Akademska-opšteobrazovni predmeti						
Red.br.	Šifra pred.	Naziv predmeta	Sem.	Status	ECTS	% zastupljenosti
1		<i>Principles of Economics</i>	I	O	7	6,73%
2		<i>Mathematics for Business and Economics</i>	I	O	7	6,73%
3		<i>Management</i>	I	O	6	5,77%
4		<i>Microeconomics</i>	II	O	8	7,69%
5		<i>Business Law</i>	II	O	7	6,73%
6		<i>National Economy</i>	III	O	6	5,77%
7		<i>Macroeconomics</i>	III	O	7	6,73%
8		<i>Fundamentals of Financial Analysis</i>	IV	O	8	7,69%
9		<i>Principles of Marketing</i>	IV	O	8	7,69%
10		<i>International Economics</i>	IV	O	7	6,73%
11		<i>Foreign Language for Business and Economics</i>	IV	O	4	3,85%
12		<i>Public Finance</i>	V	O	6	5,77%
13		<i>Financial Institutions and Markets</i>	V	O	7	6,73%
14		<i>Environmental Economics</i>	VI	O	8	7,69%
15		<i>Organizational Behavior</i>	VI	O	8	7,69%
Ukupno ECTS					104	100%
Stručno - aplikativni predmeti						
Red.br.	Šifra pred.	Naziv predmeta	Sem.	Status	ECTS	% zastupljenosti
1		<i>Introduction to Business</i>	7,89%	O	6	7,89%
2		<i>Professional Development I</i>	5,26%	O	4	5,26%
3		<i>Statistics for Business and Economics</i>	10,53%	O	8	10,53%
4		<i>Business Informatics</i>	9,21%	O	7	9,21%
5		<i>Professional Development II</i>	5,26%	O	4	5,26%
6		<i>Principles of Accounting</i>	9,21%	O	7	9,21%
7		<i>Operations Management</i>	7,89%	O	6	7,89%
8		<i>Entrepreneurship</i>	9,21%	O	7	9,21%
9		<i>Corporate Finance</i>	9,21%	O	7	9,21%
10		<i>Digital Economy</i>	7,89%	O	6	7,89%
11		<i>Human Resource Management</i>	9,21%	O	7	9,21%
12		<i>Taxes and Corporations</i>	9,21%	O	7	9,21%
Ukupno ECTS					76	100%

Tabela S2.6.4.1. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta		PRINCIPI EKONOMIJE		
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	I	8	2P+2V
Studijski programi za koje se organizuje: Akademski program osnovnih studija na engleskom jeziku Ekonomskog fakulteta (studije traju 6 semestara, 180 ECTS kredita).				
Uslovljenost drugim predmetima: Nema uslova za prijavljivanje i slušanje predmeta;				
Ciljevi izučavanja predmeta: Razumijevanje osnovnih ekonomskih principa, kategorija i procesa;				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje, priprema i upis semestra.			
I nedjelja	Deset ekonomskih principa.			
II nedjelja	Kako razmislija ekonomista?			
III nedjelja	Ponuda i traznja.			
IV nedjelja	Elastičnost i njena primjena.			
V nedjelja	Potrošači, proizvođači i efikasnost tržišta. Troškovi oporezivanja.			
VI nedjelja	Ekonomika javnog sektora. Eksternalije.			
VII nedjelja	Javna dobra i zajednički resursi.			
VIII nedjelja	Kolokvijum.			
IX nedjelja	Ekonomija tržišta rada. Tržišta za faktore proizvodnje.			
X nedjelja	Zarade i diskriminacija. Nejednakost dohodaka i siromaštvo. Popravni kolokvijum.			
XI nedjelja	Makroekonomski podaci – Kako se mjeri nacionalni dohodak?			
XII nedjelja	Mjerenje troškova života.			
XIII nedjelja	Proizvodnja i rast.			
XIV nedjelja	Novac i cijene na dugi rok - Monetarni sistem.			
XV nedjelja	Rast novca i inflacija.			
Metode obrazovanja: Klasična predavanja i vježbe. Razgovor i objašnjenja u toku predavanja. Kratke usmene provjere razumijevanja i poznavanja gradiva obrađenog na predavanjima i vježbama. Predviđen je kolokvijum i završni (usmeni) ispit.				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
6 kredita x 40/30 = 8 sati		Ukupno opterećenje za predmet 6 x 30 = 180 sati		
Struktura:		Struktura:		
1 sat i 30 minuta za predavanja		Nastava i završni ispit: 8 sati x 16 nedjelja= 128 sati		
1 sat i 30 minuta za vježbe		Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 8 sati x 2 = 16 sati		
5 sati samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 36 sati.		
Obaveze studenata u toku nastave: Studenti su obavezni da pohađaju nastavu i rade kolokvijume.				
Literatura: Gregory Mankiw, „Principles of economics“, 9th edition, Cengage, 2021.				

<p>Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program): Nakon izučavanja predmeta, između ostalog, student će biti osposobljen da:</p> <ul style="list-style-type: none">
- objasni i analizira osnovne ekonomske principe i zakonitosti;
- razumije dinamiku tržišnih procesa i determinante tržišne tražnje i ponude;
- prepozna tržišne neuspjehe i definiše javne politike za njihovo suzbijanje;
- analizira specifičnosti tržišta rada i simbiotički odnos radnika i poslodavaca;
- analizira makroekonomsko okruženje i objasni uticaj makroekonomskih indikatora na poslovno odlučivanje privrednih subjekata itd.
<p>Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Ocjenjuju se:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Jedan kolokvijum – 40 poena
• Završni usmeni ispit – 40 poena
• Aktivnost na časovima predavanja i vježbi – 10 poena.
• Na završnom ispitu se formira konačna ocjena. Prelazna ocjena se dobija ako se kumulativno sakupi najmanje 50 poena.
<p>Ime i prezime nastavnika i saradnika: doc. dr Jovan Đurašković – nastavnik; Saradnik: dr Nemanja Popović</p>
<p>Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet:</p>

Tabela S2.6.4.2. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta		Matematika za biznis i ekonomiju		
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	I	8	2P+2V
Studijski programi za koje se organizuje Akademski osnovni studijski program na engleskom jeziku				
Uslovljenost drugim predmetima Nema uslovljenosti				
Ciljevi izučavanja predmeta: Predmet je bazična disciplina koja ima za cilj osposobljavanje studenata da razumiju osnovne definicije i tvrdjenja iz Matematičke ekonomije, kako bi nesmetano pratili ostale kvantitativne discipline na studijama, kao što su: Statistika, Finansijska i aktuarska matematika, Mikroekonomija, Operaciona istraživanja i sl.				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja				
I nedjelja	Matematičko-ekonomski model. Ekonomska ravnoteža. Principi i metode finansijske matematike. Proporcija, Procenat. Aritmetička i geometrijska progresija. Linearni modeli i matična algebra. Matrice i vektori. Vektorski prostor. Linearna zavisnost.			
II nedjelja	Determinanta. Inverzna matrica. Kramerovo pravilo. Primena na tržišne i modele nacionalnog dohotka. Leontijev input-output model.			
III nedjelja	Gausov algoritam. Rang matrice. Kroneker-Kapelijeva teorema. Konveksan skup. Hiperravan i poluprostor vektorskog prostora R^n . Linearna nejednačina. Sistemi linearnih nejednačina u R^n .			
IV nedjelja	Kviz1. Primjene u ekonomiji. Nizovi i njihova konvergencija. Aritmetički i geometrijski niz. Broj e. Kviz2			
V nedjelja	Realna funkcija jedne realne promjenljive. Elementarne funkcije- karakteristike i grafici. Inverzna funkcija. Složena funkcija. Granična vrijednost funkcije. Nепrekidnost.			
VI nedjelja	Ekonomske funkcije. Izvod funkcije- definicija i geometrijsko tumačenje. Izvod zbira, proizvoda i količnika. Izvod složene funkcije			
VII nedjelja	Približno značenje izvodne (granične, marginalne) f-je. Primjene granične funkcije u ekonomiji. Elastičnost f-je. Diferencijal f-je. Izvodi višeg reda.			
VIII nedjelja	Monotonost f-je. Brzina rasta f-je. Teoreme o srednjoj vrijednosti. Lопitalovo pravilo. Kviz3			
IX nedjelja	Ekstremne vrijednosti. Konveksnost f-je. Prevojne tačke. Karakteristike f-je.			
X nedjelja	Grafik funkcije. Crtanje grafika funkcije.			
XI nedjelja	Kolokvijum. Neodređeni integral- def. i osobine. Metoda smjene i parcijalne integracije. Integracija racionalne f-je.			
XII nedjelja	Određeni integral- definicija. Njutn-Lajbnicova formula. Ekonomske primjene integrala. Diferencijalna jednačina I reda. Jednačine sa razdvojenim promjenljivim. Homogena diferencijalna jednačina. Kviz4			
XIII nedjelja	Popravni kolokvijum. Linearna diferencijalna jednačina I reda i II reda sa konstantnim koeficijentima. Diferencne jednačine. Primjene u ekonomiji.			
XIV nedjelja	Funkcije više nezavisno promjenljivih-def. Parcijalni izvodi. Parcijalna i ukrštena parcijalna elastičnost. Totalni diferencijal. Ekstremne vrijednosti. Primjene u ekonomiji.			
XV nedjelja	Homogene funkcije. Ekonomske primjene. Metoda najmanjih kvadrata.			
Metode obrazovanja Klasična predavanja i vježbe. Razgovor i objašnjenja u toku predavanja. Kratke usmene provjere razumijevanja i poznavanja gradiva obrađenog na predavanjima, uz aktivno učešće studenata pri rješavanju zadataka.				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
8 kredita x 40/30 = 10 sati 40 minuta		Ukupno opterećenje za predmet 8 x 30 = 240 sati		
Struktura:		Struktura:		
1 sat i 30 minuta za predavanja		Nastava i završni ispit: 10 sati 40 min x 16 nedelja= 170 sati 40 min		
1 sat i 30 minuta za vježbe		Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 10 sati 40 min x 2 = 21 sat 20 minuta.		
7 sati i 40 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 48 sati.		
Obaveze studenata u toku nastave				
Studenti su obavezni da pohađaju nastavu. Predviđena su 4 kviza, kolokvijum i završni ispit				
Literatura:				
Alpha C. Chiang Kevin Wainwright Fundamental Methods of Mathematical Economics, 4th edition, McGraw-Hill, 2005.				

Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program)

Nakon završetka ovog kursa student će se osposobiti da:

1. Izračuna vrijednost determinante i navede njene osobine.
2. Definiše matricu, provede osnovne računске operacije s matricama i navede njihove osobine.
3. Odredi i diskutuje rješenja sistema linearnih jednačina i nejednačina.
4. Definiše vektor i računске operacije sa vektorima.
5. Definiše funkciju i objasni osnovne pojmove funkcije jedne promjenljive, kao i da skicira njen grafik
6. Definiše izvod funkcije jedne promjenljive, ekonomski i geometrijski ga protumači.
7. Definiše i tumači osnovne pojmove integralnog računa i primijeni određeni integral na računanje površina i rješavanje jednostavnih ekonomskih zadataka.
8. Definiše funkciju više promjenljivih i objasni osnovne pojmove, kao i da primijeni parcijalne izvode kod određivanja ekstremnih vrijednosti.
9. Tumači i objašnjava tvrđenja u vezi naučenih pojmova.
10. Primjenjuje naučene pojmove i tvrđenja na ekonomskim pojavama i kreira jednostavnije matematičko-ekonomske modele.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Prelazna ocjena se dobija ako se kumulativno sakupi najmanje 50 poena.

Kvizovi (4) 10 poena

Kolokvijum 40 poena

Završni ispit 50 poena

Ime i prezime nastavnika i saradnika: Prof. dr Vladimir Kaščelan

Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet: -

Tabela S2.6.4.3. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta: Uvod u biznis				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	I	7	2P + 2V
Studijski programi za koje se organizuje: Akademski program osnovnih studija na engleskom jeziku – Biznis i ekonomija				
Uslovljenost drugim predmetima: Nema uslova za prijavljivanje i slušanje predmeta				
Ciljevi izučavanja predmeta:				
<p>Predmet ima za cilj da studenti shvate i razumiju biznis kao način razmišljanja i ponašanja. Naime, osnovni cilj predmeta je da omogući studentima razumijevanje značaja i uloge biznisa (poslovanja) u savremenom okruženju, kao i savladavanje bazičnih znanja i ključnih vještina za pokretanje i uspješno vođenje sopstvenog biznisa. Kreiranje novih biznisa, pronalazak novih tržišta i jačanje organizacione efikasnosti moguće je ostvariti kroz inovaciju, kao ključnu determinantu konkurentске prednosti u savremenom dobu, što je i jedan od zadataka discipline. Polazeći od navedenog, studenti će, tokom semestra, imati mogućnost da izučavaju proces stvaranja inovacija, na osnovu kojih je moguće realizovati nove poslovne poduhvate. Namjera je da studenti steknu ključna znanja koja su potrebna za samostalnu procjenu poslovnih šansi, njihovu tržišnu valorizaciju, procjenu sopstvenih (preduzetničkih) sposobnosti za biznis, kao i za modeliranje biznis plana, čime se stvaraju preduslovi za uspješan preduzetnički menadžment, ne samo u okviru manjih poslovnih poduhvata, već i uslovima konkretne ekonomske stvarnosti većih organizacija. Krajnji cilj je učiniti studente svjesnim važnosti biznisa i preduzetništva za razvoj privrede i društva, te da u tom kontekstu razmišljaju kroz kritički osvrt, kao i sopstveni entuzijazam.</p>				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje, priprema i upis semestra			
I nedjelja	Uvod u biznis – osnovne kategorije i pojmovno određenje biznisa; Priroda biznisa; Biznis kao sposobnost uočavanja šansi.			
II nedjelja	Analiza biznis sredine (okruženja); Globalne dimenzije poslovanja (biznisa); Regionalno i globalno biznis okruženje; Analiza ključnih sektora biznisa; Uloga države u razvoju (stimulisanju) biznisa; Podrška razvoju biznisa u Crnoj Gori – komparativna analiza sa inostranom praksom.			
III nedjelja	Poslovi (zadaci) vlasnika biznisa; Upravljanje biznisom; Preduzetnički menadžment i biznis stejkholderi; Klasifikacija (tipovi) vlasnika biznisa (preduzetnika); Osobine i karakteristike vlasnika biznisa; Biznis vještine; Mali biznis; Preduzetništvo vs small business.			
IV nedjelja	Ciljevi realizacije biznisa; Uticaj kulturoloških faktora na biznis; Kros-kulturne specifičnosti u razvoju biznisa; Biznis network; Konflikti u biznisu.			
V nedjelja	Proces iniciranja biznisa; Faktori realizacije biznisa; Biznis proces; Segmentacija tržišta za potrebe biznisa; Tradicionalna karijera vs biznis (preduzetnička) karijera; Zablude (mitovi) o biznisu (preduzetništvu).			
VI nedjelja	Biznis šansa – priroda poslovnih šansi; Poslovna ideja vs poslovna prilika; Inovacija kao determinanta biznisa; Izvori biznis ideja; Generisanje ideja; Metode i tehnike uočavanja i analize poslovnih šansi; Analiza i filtriranje ideja.			
VII nedjelja	Biznis i rizik; Donošenje odluka u biznisu; Proces inovacija; Vrste inovacija u biznisu; Poslovni (biznis) modeli inovacija. <i>Prvi kolokvijum.</i>			
VIII nedjelja	Resursi kao determinanta biznisa; Biznis infrastruktura; Organizovanje biznis aktivnosti; Promjene kao determinanta biznisa; Savremene forme organizovanja biznisa.			
IX nedjelja	Kriza biznisa – uzroci, posljedice i moguća rješenja (solucije); Vrste biznis kriza; Životni ciklus biznisa; Biznis i tržište – odnos i hijerarhija.			
X nedjelja	Mjerenje uspjeha u biznisu; Faktori (ne)uspjeha novog biznisa; Komuniciranje u biznisu; Uloga menadžmenta ljudskih resursa u realizaciji poslovnog poduhvata; Motivacija (sistem nagrađivanja) u biznisu; Biznis i društvena odgovornost - poslovni rezultati i biznis etika; Kontrola biznis aktivnosti.			
XI nedjelja	Biznis plan; Izrada biznis plana – forma i sadržaj biznis plana; Osposobljavanje studenata za modeliranje (simulaciju) biznis plana, pripreme za nacionalna i međunarodna takmičenja itd.			
XII nedjelja	Pokretanje biznisa; Izbor forme vlasništva biznisa; Pravni aspekti upravljanja biznisom; Marketing aspekti biznisa; Pozicioniranje biznisa na tržištu.			
XIII nedjelja	Finansiranje biznisa; Modeli finansiranja biznisa (poslovnog poduhvata); Podrška razvoju biznisa – svjetska i nacionalna praksa; Specifični modeli razvoja biznisa - Naučno-tehnološki parkovi, Biznis inkubatori i Klasteri; Specifične forme biznisa - Elektronski biznis (<i>E-business</i>); Porodični biznis (<i>Family Business</i>), Žene u biznisu; Socijalno preduzetništvo i biznis.			

XIV nedjelja	Moguće varijante u kreiranju biznisa – strategije ulaska na tržište; Kupovina postojećeg biznisa; Pokretanje novog biznisa; Franšizing kao model razvoja biznisa; <i>Outsourcing</i> i strateške alijanse u biznisu; Merđžeri i akvizicije kao model upravljanja rastom biznisa; <i>Benchmarking</i> kao strategija razvoja biznisa; Izlazak iz biznisa – prodaja i/ili napuštanje biznisa. <i>Drugi kolokvijum</i> .										
XV nedjelja	Biznis i nova ekonomska paradigma – biznis, evropske integracije, globalizacija i savremeni trendovi; Specifičnosti organizovanja biznisa za međunarodno tržište (međunarodni biznis); Najbolji slučajevi iz domaće i svjetske biznis prakse – <i>case study</i> analiza.										
Metode obrazovanja: Eksplikacije teorijskih postulata, studije slučajeva (inostrane i domaće), eseji, debate, praktične radionice (izrada biznis plana i sl.), diskusije na časovima, konsultacije i sl.											
Opterećenje studenata											
<u>Nedjeljno</u>	<u>U semestru</u>										
7 kredita x 40/30 = 9 sati 20 minuta Struktura: 1 sat i 30 minuta za predavanja 1 sat i 30 minuta za vježbe 6 sati i 20 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.	Ukupno opterećenje za predmet 7 x 30 = 210 sati Struktura: Nastava i završni ispit: 9 sati 20 min x 16 nedelja = 149 sati 20 min Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 9 sati 20 min x 2 = 18 sati 40 minuta. Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 42 sata.										
Obaveze studenata u toku nastave: Studenti su obavezni da redovno prisustvuju nastavi i rade planirane kolokvijume, eseje, seminarske i praktične radove.											
Literatura:											
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gitman L., et al., (2018), <i>Introduction to Business</i>, OpenStax ▪ Hisrich R., (2019), <i>Entrepreneurship</i>, odabrani djelovi, McGraw Hill Education ▪ Materijal sa časova predavanja (autorizovana predavanja) – odabrani djelovi savremene literature iz oblasti biznisa i preduzetništva 											
Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program):											
<p>Nakon što student položi ovaj ispit, biće u mogućnosti da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Opiše osnovne kategorije biznisa (poslovnog poduhvata), kroz sposobnost uočavanja šansi, te kritički razvoj svijesti i personalni entuzijazam za bavljenje biznisom; ▪ Ukaže na osobine i karakteristike vlasnika biznisa (preduzetnika) i prepozna ključne poslove (zadatke) koje obavlja; ▪ Analizira biznis sredinu (okruženje), kroz dimenzije nacionalnog, regionalnog i globalnog poslovanja (biznisa), te kros-kulturne sepcifičnosti; ▪ Razumije prirodu poslovnih (biznis) šansi, izvore biznis ideja, metode za uočavanje šansi i načine donošenja biznis odluka; ▪ Objasni inovaciju kao determinantu biznisa i analizira resurse neophodne za realizaciju biznisa; ▪ Simulira model izrade biznis plana (formu i sadržaj za konkretnu ideju tj. preduzeće); ▪ Klasifikuje opšte i specifične modele finansiranja biznisa, kao i moguće varijante u kreiranju biznisa, kroz svjetsku i nacionalnu praksu; 											
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:											
<p>Pravila ocjenjivanja na predmetu su usaglašena sa Pravilima studiranja na osnovnim studijama, propisanim od strane Univerziteta Crne Gore (opširnije vidjeti na www.ucg.ac.me).</p> <p>Struktura ocjene formira se na bazi sljedećih elemenata:</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 80%;">1. Dva kolokvijuma sa po 25 poena (2 X 25 = 50 poena)</td> <td style="width: 20%;"></td> </tr> <tr> <td>2. Eseji/ Debate</td> <td style="text-align: right;">(10 poena)</td> </tr> <tr> <td>3. Biznis plan</td> <td style="text-align: right;">(10 poena)</td> </tr> <tr> <td>4. Završni ispit</td> <td style="text-align: right;">(30 poena)</td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: right;">Ukupno 100 poena</td> </tr> </table> <p>Da bi položio ispit student treba da prikupi kumulativno minimum 50 poena kroz ponuđene oblike aktivnosti.</p>		1. Dva kolokvijuma sa po 25 poena (2 X 25 = 50 poena)		2. Eseji/ Debate	(10 poena)	3. Biznis plan	(10 poena)	4. Završni ispit	(30 poena)	Ukupno 100 poena	
1. Dva kolokvijuma sa po 25 poena (2 X 25 = 50 poena)											
2. Eseji/ Debate	(10 poena)										
3. Biznis plan	(10 poena)										
4. Završni ispit	(30 poena)										
Ukupno 100 poena											
Ime i prezime nastavnika i saradnika:											
Predmetni nastavnik: Prof. dr Boban Melović											
Predmetni saradnik: mr Dragana Ćirović											

Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet: /

Uporedna praksa:

Lake Land College Illinois, course Introduction to Business

https://webclass.lakelandcollege.edu/satterwhite/pdf_documents/introduction_to_business_syllabus.pdf?

Massachusetts Institute of Technology, course New Enterprises

<https://ocw.mit.edu/courses/15-390-new-enterprises-spring-2013/>

Univerzitet u Beogradu, Ekonomski fakultet, predmet Preduzetništvo i upravljanje malim preduzećem,

<http://www.ekof.bg.ac.rs/preduzetnistvo-i-upravljanje-malim-preduzecima/>

Univerzitet u Sarajevu, Ekonomski fakultet, predmet Uvod u poslovanje,

<https://www.efsa.unsa.ba/ef/bs/poslovno-upravljanje-0>

Tabela S2.6.4.4. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta				
MENADŽMENT				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	I	7	2P+2V
Studijski programi za koje se organizuje Akademske studije Ekonomije i Biznisa na engleskom jeziku				
Uslovljenost drugim predmetima Nema				
Ciljevi izučavanja predmeta				
Ovaj kurs je dizajniran da upozna studente sa osnovnim funkcijama menadžmenta, uključujući planiranje, organizovanje, vođenje i kontrolu. Takođe će biti razmotrene i dodatne odabrane teme od interesa za menadžere. Svrha ovog kursa je da razumije teoriju i proces upravljanja koji su primijenjeni na različita okruženja unutar organizacija i u odnosu na okruženje 21. veka. Menadžment podrazumijeva koordinaciju zadataka za postizanje postavljenih ciljeva i definiše se kao kreativno rješavanje problema koji se javljaju u planiranju, organizovanju, vođenju i kontroli resursa.				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje, priprema i upis semestra.			
I nedjelja	Uvod u osnove menadžmenta.			
II nedjelja	Funkcija planiranja.			
III nedjelja	Funkcija organizacije.			
IV nedjelja	Funkcija vođenja ili upravljanja.			
V nedjelja	Funkcija kontrole ili nadzora.			
VI nedjelja	Studije slučaja organizacija u praksi.			
VII nedjelja	Priprema za kolokvijum.			
VIII nedjelja	Kolokvijum.			
IX nedjelja	Modeliranje uloga u savremenoj menadžment praksi.			
X nedjelja	Popravni kolokvijum.			
XI nedjelja	Prepoznavanje trendova u savremenoj menadžment praksi.			
XII nedjelja	Postavljanje trendova u savremenoj menadžment praksi.			
XIII nedjelja	Strukturiranje organizacija.			
XIV nedjelja	Strategija u upravljanju.			
XV nedjelja	Priprema za završni ispit.			
Metode obrazovanja				
Predavanja i vježbe, domaći zadaci, kolokvijumi, redovne konsultacije.				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
7 kredita x 40/30 = 9 sati 20 minuta		Ukupno opterećenje za predmet 7 x 30 = 210 sati		
Struktura:		Struktura:		
1 sat i 30 minuta za predavanja		Nastava i završni ispit: 9 sati 20 min x 16 nedjelja=		
1 sat i 30 minuta za vježbe		149 sati 20 min		
6 sati i 20 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 9 sati 20 min x 2 = 18 sati 40 minuta .		
		Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 42 sata.		
Obaveze studenata u toku nastave: Studenti su u obavezi da prate nastavu i polažu kolokvijum.				
Literatura:				
Willman, P. Understanding management: social science foundations. (Oxford: Oxford University Press, 2014)				

Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program): Poslije položenog ispita iz Menadžmenta, očekuje se da studenti mogu da: <ul style="list-style-type: none">
• Razumiju osnovne elemente upravljanja
• Se upoznaju sa osnovnim funkcijama upravljanja
• Prepoznaju različite trendove u savremenoj menadžment praksi
• Kroz brojne studije slučaja u praksi, razumiju različite stilove upravljanja
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Jedan kolokvijum i završni ispit.
Ime i prezime nastavnika i saradnika: dr Ivan Radević
Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet: Nema

Tabela S2.6.4.5. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta Statistika za biznis i ekonomiju				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	Drugi	8	2+2
Studijski programi za koje se organizuje Osnovne akademske studije biznisa i ekonomije, BSc				
Uslovljenost drugim predmetima Nema				
Ciljevi izučavanja predmeta Masovnost je jedna od osnovnih odlika ekonomskih pojava i procesa. Zato je potrebno naučno opisivati, analizirati i iskazivati takve pojave kroz različite pokazatelje. Upravo to je zadatak statistike kao naučne discipline. Studenti se upoznaju sa osnovnim statističkim pojmovima i statističkim metodama i tehnikama koje se koriste radi razumijevanja strukture, dinamike i međuzavisnosti ekonomskih pojava sa ciljem da se ove pojave predviđaju i da se njima uspješnije upravljanja.				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upis studenata			
I nedjelja	Uvod. Statistika kao nauka.			
II nedjelja	Predmet statističkog istraživanja, pojave, vrste, statistički skup, osobine, obilježja.			
III nedjelja	Deskriptivna statistika. Sređivanje i obrada statističkih podataka, statističke serije, grafičko predstavljanje.			
IV nedjelja	Mjere centralne tendencije: pojam, vrste, osobine, izračunavanje			
V nedjelja	Mjere varijacije, pojam, vrste, izračunavanje.			
VI nedjelja	Uvod u teoriju vjerovatnoće: osnovni pojmovi, pravila prebrojavanja, slučajna promjenljiva. Test #1			
VII nedjelja	Modeli teorijskih rasporeda. Prekidni rasporedi.			
VIII nedjelja	Neprekidni rasporedi. Normalni raspored.			
IX nedjelja	Statistička analiza. Uzorak i uzoračke raspodjele. Centralna granična teorema.			
X nedjelja	Statističko ocjenjivanje: intervali povjerenja.			
XI nedjelja	Statističko ocjenjivanje: statističko testiranje hipoteza.			
XII nedjelja	Analiza varijanse (ANOVA): suština, analiza jednog faktora varijabiliteta. Test #2			
XIII nedjelja	Model jednostavne linearne regresije.			
XIV nedjelja	Analiza vremenskih serija: komponente, trend i metode računanja, predviđanje			
XV nedjelja	Indeksni brojevi.			
Metode obrazovanja Predavanja i vježbe, domaći zadaci, kolokvijumi, redovne konsultacije.				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
8 kredita x 40/30 = 10 sati 40 minuta		Ukupno opterećenje za predmet 8 x 30 = 240 sati		
Struktura:		Struktura:		
1 sat i 30 minuta za predavanja		Nastava i završni ispit: 10 sati 40 min x 16 nedjelja= 170 sati 40 min		
1 sat i 30 minuta za vježbe		Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 10 sati 40 min x 2 = 21 sat 20 minuta.		
7 sati i 40 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 48 sati.		

Obaveze studenata u toku nastave: Redovno pohađanje nastave, izrada domaćih zadataka i učešće u aktivnostima na času.
Literatura: James T. McClave, P. George Benson, Terry Sincich: Statistics for Business and Economics, 14th Edition, Pearson, 2022
Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program): Poslije položenog ispita iz Statistike, očekuje se da studenti mogu da: <ul style="list-style-type: none">
• analiziraju poslovne i ekonomske podatke;
• odaberu i primijene u konkretnom slučaju odgovarajuće statističke metode;
• analiziraju i interpretiraju rezultate dobijene primjenom statističkih metoda;
• koriste moderne statističke softverske programe i interpretiraju dobijene rezultate;
• planiraju, realizuju i interpretiraju jednostavne istraživačke zadatke u kojima se koriste stečena znanja iz statistike.
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Dva in-class testa, jedan kolokvijum i završni ispit.
Ime i prezime nastavnika i saradnika: Vesna K. Karadžić i Julija Cerović Smolović
Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet: Preporučuje se da student prethodno položi predmet Matematika za biznis i ekonomiju.

Tabela S2.6.4.6. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta MIKROEKONOMIJA				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	II	6	2P + 2 V
Studijski programi za koje se organizuje Osnovne akademske studije biznisa i ekonomije, BSc				
Uslovljenost drugim predmetima Nema				
Ciljevi izučavanja predmeta Cilj predmeta je da pomogne studentima da razumiju kako se formiraju cijene i količine na određenom tržištu, kao i da savladaju osnovnu terminologiju i analitička sredstva iz oblasti mikroekonomije i steknu dovoljno znanja i intuicije da diskutuju osnovne ekonomske probleme.				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja				
I nedjelja	Uvod: tržište i cijene			
II nedjelja	Teorija ponude i tražnje			
III nedjelja	Terija ponašanja potrošača			
IV nedjelja	Individualna i tržišna tražnja – I dio			
V nedjelja	Individualna i tržišna tražnja – II dio			
VI nedjelja	Jednofaktorska proizvodnja			
VII nedjelja	Test			
VIII nedjelja	Dvofaktorska proizvodnja			
IX nedjelja	Troškovi proizvodnje			
X nedjelja	Corrective test			
XI nedjelja	Maksimizacija profita na tržištu savršene konkurencije			
XII nedjelja	Analiza konkurentskih tržišta			
XIII nedjelja	Monopol i monopson			
XIV nedjelja	Oligopoli i kartel			
XV nedjelja	Tržište faktora proizvodnje			
Metode obrazovanja Predavanja i vježbe, prezentacije firmi, diskusija, debate, kviz testovi, domaći zadaci, kolokvijum, redovne konsultacije				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
6 kredita x 40/30 = 8 sati		Ukupno opterećenje za predmet 6 x 30 = 180 sati		
Struktura:		Struktura:		
1 sat i 30 minuta za predavanja		Nastava i završni ispit: 8 sati x 16 nedelja= 128 sati		
1 sat i 30 minuta za vježbe		Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 8 sati x 2 = 16 sati		
5 sati samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 36 sati.		
Obaveze studenata u toku nastave: Redovno pohađanje nastave, izrada domaćih zadataka i učešće u aktivnostima na času.				
Literatura: Pindyck, R. & Rubinfeld, D. (2018) <i>Mikroekonomics</i> , Pearson, Variujan, H. (2021). <i>Mikroekonomija</i> , Ekonomski fakultet, Beograd				
Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program): Poslije položenog ispita iz Mikroekonomije, očekuje se da studenti mogu da:				
<ul style="list-style-type: none"> definišu elemente ponude i tražnje, ravnotežu tržišta analiziraju različite oblike tržišta; analiziraju i interpretiraju rezultate dobijene primjenom mikroekonomskih modela; planiraju, realizuju i interpretiraju jednostavne istraživačke zadatke u kojima se koriste stečena znanja iz mikroekonomije. 				

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Presentacija firme, dva in-class testa, debate, diskusije, jedan kolokvijum i završni ispit.

Ime i prezime nastavnika i saradnika: Prof. dr Zdenka Dragašević

Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet:

Tabela S2.6.4.7. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta		Poslovno pravo		
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	II	7	2P+2V
Studijski programi za koje se organizuje: Osnovne akademske studije ekonomije – program na engleskom jeziku				
Uslovljenost drugim predmetima – nema uslovljenosti				
Ciljevi izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata sa pojmom i strukturom državno-pravnog poretka. Izučavanje pravnih oblasti neophodnih za ekonomistu, kao što su obligaciono pravo, kompanijsko pravo i pravo konkurencije.				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje, priprema i upis semestra.			
I nedjelja	Uvod u pravni sistem Crne Gore. Izvori prava. Pravne norme i pravni akti.			
II nedjelja	Uvod u pravni sistem EU.			
III nedjelja	Uvod u pravo svojine. Imovina i imovinska prava.			
IV nedjelja	Uvod u obligaciono pravo. Osnovne karakteristike i elementi obligacija. Izvori obligacija. Načela ugovornog prava. Analiza studije slučaja. Osnovni uslovi za zaključenje ugovora.			
V nedjelja	Ugovorno pravo. Tumačenje i raskid ugovora. Analiza slučajeva sudske prakse.			
VI nedjelja	Ugovor o kupoprodaji. Ugovor o zakupu. Ugovor o trgovinskom zastupanju. Ugovori u turizmu.			
VII nedjelja	Pravo hartija od vrijednosti. Mjenica. Ček. Akcije. Obveznice.			
VIII nedjelja	Kolokvijum.			
IX nedjelja	Uvod u kompanijsko pravo. Izvori kompanijskog prava. Članovi privrednog društva i vlasnici kompanija. Odgovornost za obaveze.			
X nedjelja	Oblici obavljanja privredne djelatnosti – preduzetnik, ortačko društvo, komanditno društvo. Osnovne pravne karakteristike.			
XI nedjelja	Društvo sa ograničenom odgovornošću. Osnovne pravne karakteristike.			
XII nedjelja	Akcionarsko društvo – osnovne karakteristike. Tipovi akcionarskih društava. Postupak osnivanja kompanije. Akcionari, akcije i akcijski kapital. Klase akcija. Prava akcionara.			
XIII nedjelja	Organi upravljanja akcionarskog društva. Korporativno upravljanje. Skupština akcionara. Odbor direktora. Nadzorni odbor. Izvršni direktor.			
XIV nedjelja	Insolventnost i likvidacija preduzeća.			
XV nedjelja	Pravo konkurencije.			
Metode obrazovanja: predavanja, vježbe, seminarski radovi, test, konsultacije, debate tokom časova vježbi i prezentacije seminarskih radova.				
Opterećenje studenata:				
<u>Nedjeljno:</u>		<u>U semestru:</u>		
7 kredita x 40/30 = 9 sati & 20 minuta Struktura: 1 sat i 30 minuta za predavanja 1 sat i 30 minuta za časove vježbi 6 sati i 20 minuta samostalnog rada studenata uključujući i konsultacije		Ukupno opterećenje za predmet: 7 x 30 = 210 sati Struktura: Nastava i završni ispit: 9 sati i 20 minuta x 16 nedjelja = 149 sati i 20 minuta. Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 9 sati & 20 minuta x 2 = 18 sati i 40 minuta. Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 42 sata.		
Obaveze studenata u toku nastave: Prisustvo nastavi, aktivno učestvovanje studenata u toku izvođenja vježbi, izrada seminara uz prezentacije na vježbama.				

<p>Literatura:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Jocović, M. (2022) Pravo privrednih društava, Faculty of Economics, University of Montenegro.
2. Jocović, M. (2020) Competition Law in Montenegro. Wolters Kluwer.
3. Horak, H., Dumačić, K., Poljanec, K. (2015) European Market Law. Faculty of Economics and Business, University of Zagreb. <p>Dodatna literatura:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Lowry, J. & Reisberg, A. (2012) Pettets Company Law: Company Law & Corporate finance.
<p>Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program):</p> <p>Nakon što student položi ovaj ispit, biće u mogućnosti da:</p> <ul style="list-style-type: none">
• definiše i objasni pravni sistem Crne Gore i EU, odnosno razumije njihovu komplementarnu ulogu;
• nauči i razumije osnovne pravne karakteristike prava svojine i obligacionog prava;
• razumije osnovne forme obavljanja privredne djelatnosti u Crnoj Gori;
• objasni postupak osnivanja, organe upravljanja i odgovornost za obaveze privrednih društava;
• razumije koncept insolventnosti odnosno bankrotstva privrednog subjekta.
<p>Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Kolokvijum 45 poena;
• Aktivnosti na časovima (esej, debata, domaći zadaci) 5 poena;
• Završni ispit 50 poena. <p>Prelazna ocjena se dobija ako se kumulativno sakupi najmanje 50 poena.</p>
<p>Ime i prezime nastavnika i saradnika:</p> <p>prof. dr Mijat Jocović – nastavnik mr Nikola Martinović – saradnik</p>
<p>Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet: /</p>

Tabela S2.6.4.8. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta POSLOVNA INFORMATIKA				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	II	7	2P+2V
Studijski programi za koje se organizuje Akademski osnovni studijski program- Poslovanje i ekonomija				
Uslovljenost drugim predmetima Nema				
Ciljevi izučavanja predmeta Upoznavanje sa osnovnim informacionim tehnologijama, kao i primjenama poslovnih informacionih sistema, njihovim razvojem i upravljanjem				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje, priprema i upis semestra.			
I nedjelja	Informacioni sistemi (IS) -struktura, aktivnosti i vrste / Word			
II nedjelja	Računarski hardver – trendovi, vrste i koncept računarskih sistema. / Word			
III nedjelja	Računarski hardver –periferije: ulazne, izlazne i memorijske tehnologije / Word			
IV nedjelja	Računarske mreže- trendovi, vrste i prednosti primjene u poslovanju / Word			
V nedjelja	Računarske mreže – mrežne tehnologije / Kolokvijum 1(praktični)			
VI nedjelja	Računarski softver- aplikativni i sistemski softver / Excel			
VII nedjelja	Računarski softver - programski jezici i prevodioci / Popravni kolokvijum 1 (praktični)			
VIII nedjelja	Organizacija podataka – tipovi baza podataka i primjene, sistemi za upravljanje bazama podataka (DBMS) / Excel			
IX nedjelja	Organizacija podataka – struktura i razvoj baza podataka / Excel			
X nedjelja	Sistemi elektronskog poslovanja – ERP, CRM, SCM / Excel			
XI nedjelja	Sistemi elektronske trgovine- procesi, B2C i B2B sistemi/ Excel			
XII nedjelja	Sistemi za podršku odlučivanju – OLAP, vještačka inteligencija, ekspertni sistemi, data mining / Excel			
XIII nedjelja	Razvoj i implementacija poslovnih IS - analiza i dizajn sistema; studija izvodljivosti; upravljanje projektom implementacije; evaluacija hardvera, softvera i usluga; testiranje, dokumentovanje i obuka / Kolokvijum 2 (praktični)			
XIV nedjelja	Sigurnost i etički aspekti poslovnih IS - cyber prijetnje -hakovanje, kompjuterski virusi, softversko piratstvo, kompjuterski monitoring zaposlenih, uslovi rada; sigurnosni menadžment / Excel			
XV nedjelja	Upravljanje funkcijom i organizacijom IS-a u preduzeću – razvoj aplikacija, IS operacije, osoblje- IT menadžment, tehnologija, outsourcing / Popravni kolokvijum 2 (praktični)			
Metode obrazovanja Predavanja, vježbe (praktične u kompjuterskoj učionici), konsultacije				
Opterećenje studenata				

<u>Nedjeljno</u>	<u>U semestru</u>
7 kredita x 40/30 = 9 sati 20 minuta Struktura: 1 sat i 30 minuta za predavanja 1 sat i 30 minuta za vježbe 6 sati i 20 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.	Ukupno opterećenje za predmet 7 x 30 = 210 sati Struktura: Nastava i završni ispit: 9 sati 20 min x 16 nedelja= 149 sati 20 min Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 9 sati 20 min x 2 = 18 sati 40 minuta . Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 42 sata.
Obaveze studenata u toku nastave: Studenti su obavezni da pohađaju nastavu, učestvuju u diskusiji na zadatu temu da bi ostvarili bodove za aktivnost i rade kolokvijume.	
Literatura: G.M. Marakas, J.A. O'Brien: Introduction to Information Systems, sixteenth edition, McGraw-Hill/Irwin, 2013	
Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program): Nakon što student položi ovaj ispit, biće u mogućnosti da: <ol style="list-style-type: none"> 1. Imenuje i definiše poslovne informacione tehnologije (IT) 2. Analizira, povezuje i raspravlja o IT u poslovnoj praksi 3. Procjenjuje i selektuje odgovarajuće IT alternative prilikom menadžerskog odlučivanja u poslovnoj praksi 4. Priprema verbalne i pisane prezentacije iz područja poslovnih IT i primjenjuje usvojeni informatički rečnik 5. Objasnjava kako preduzeća koriste IT da podrže elektronsko poslovanje, elektronsku trgovinu i poslovno odlučivanje 6. Razumije procese razvoja, implementacije i upravljanja IS-om u preduzeću 7. Primjenjuje MS Office alate u poslovanju i nauci na osnovnom nivou 	
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: <ul style="list-style-type: none"> • Kolokvijum 1 (praktični)..... 15 bodova • Kolokvijum 2 (praktični)..... 15 bodova • Završni ispit (teorija).....60 bodova • Aktivnost na času ..... 10 bodova 	
Ime i prezime nastavnika i saradnika: Prof. dr Ljiljana Kaščelan, prof. dr Vujica Lazović	
Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet:	

Tabela S2.6.4.9. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta: Principi računovodstva				
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezni	IV	8 ECTS	2 P + 2 V
Studijski programi za koje se organizuje: Akademski program na engleskom jeziku				
Uslovljenost drugim predmetima: ne postoji uslovljenost				
Ciljevi izučavanja predmeta:				
<ul style="list-style-type: none"> • da studentima pruži širok spektar potrebnih opštih znanja iz oblasti računovodstva; • da osposobi studente da razumije ekonomske promjene koje se javljaju u poslovanju privrednog društva, da razumije da ih evidentira i na kraju da formarno prikaže kroz poslovne knjige; • osposobiti studente da steknu praktične vještine iz oblasti računovodstva, kako bi bili u mogućnosti da sastave finansijske iskaze, da ih koriste i objasne zainteresovanim stranama. • omogućiti lični rast osposobljavanjem studenata kompetencijama iz oblasti računovodstva koje im kasnije predstavljaju osnovu za kontinuiranu edukaciju; • da prati, prepoznaje, učestvuje u diskusiji o problemima koji su u domenu računovodstva. 				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje, priprema i upis semestra.			
I nedjelja	POJAM, MJESTO I ULOGA RAČUNOVODSTVA U SAVREMENOM POSLOVNOM OKRUŽENJU; KLASIFIKACIJA RAČUNOVODSTVA PREMA KRITERIJUMU KORISNIKA;			
II nedjelja	UVOD U FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE; RAČUNOVODSTVENI PRINCIPI I NAČELA; RAČUNOVODSTVENA REGULATIVA;			
III nedjelja	PRIKUPLJANJE I ANALIZA TRANSAKCIJA-POČETAK RAČUNOVODSTVENOG CIKLUSA			
IV nedjelja	EVIDENTIRANJE TRANSAKCIJA UPOTREBOM INSTRUMENTA ORGANIZACIJE RAČUNOVODSTVA			
V nedjelja	SASTAVLJANJE I PREZENTACIJA IZVJEŠTAJA-KRAJ RAČUNOVODSTVENOG CIKLUSA			
VI nedjelja	ZNAČAJ I ULOGA SAVREMENIH IT TEHNOLOGIJA U RAČUNOVODSTVU			
VII nedjelja	PREVARE; INTERNA KONTROLA I REVIZIJA			
VIII nedjelja	KOLOKVIJUM			
IX nedjelja	RAČUNOVODSTVENI ASPEKT POTRAŽIVANJA			
X nedjelja	RAČUNOVODSTVENI ASPEKT ZALIHA-PROIZVODNJA I TRGOVINA			
XI nedjelja	RAČUNOVODSTVENI ASPEKT STALNE IMOVINE			
XII nedjelja	RAČUNOVODSTVENI ASPEKT KAPITALA I OBAVEZA			
XIII nedjelja	RAČUNOVODSTVENI ASPEKT PRIHODA I RASHODA			
XIV nedjelja	KOLOKVIJUM			
XV nedjelja	POPRAVNI KOLOKVIJUM (I i II)			
Metode obrazovanja:				
<ul style="list-style-type: none"> • aktivno učestvovanje studenata u procesu realizacije nastave i vježbi; • interaktivni rad sa studentima; • diskusija i rješavanje problema kroz studije slučaja; 				
Opterećenje studenata				

<p style="text-align: center;"><u>Nedjeljno</u></p> <p>8 ECTS x 40/30 =10,6 sati Struktura: 2 sata predavanja 2 sata vježbi 5 sati za samostalni rad i konsultacije</p>	<p style="text-align: center;"><u>U semestru</u></p> <p>Ukupno opterećenje za predmet: 8 ECTS x 30 = 240 sati Struktura: Nastava i završni ispit: 10.6 sata x 16 nedelja =169.6 sati Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 10.6 sata x 2 nedelje =21.2 sati Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 240 –(169.6+21.2) = 91.6 sati</p>
<p>Obaveze studenata u toku nastave:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obavezno prisustvo; 2. Obavezna izrada domaćih zadataka 3. Obavezna diskusija i interakcija kroz studije slučaja; 4. Obavezan timski rad kroz rješavanje studije slučaja: 	
<p>Literatura:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Annand,D., Dauderis., H., Introduction to Financial Accounting, Athabasca University, 2017, 2. Jonick, C., Principles of Financial Accounting, University of North Georgia Press, 2017 3. Weygant,J.J., Kimmel . D. P., Mitchell E.J, Accounting Principles, Edition,Wiley, 2021 	
<p>Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program): Nakon sticanja diplome iz ekonomije, student/ica će moći da:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razumije na koji način funkcioniše računovodstveni informacijski sistem; • analizira ekonomske promijene i da objasni na koji način ih je moguće evidentirati; • definišete i razumijete finansijske izvještaje i da prepoznate korisnike finansijskih izvještaja; • aktivno učestvuje u procesu knjiženja određenih ekonomskih promjena; • razumije specifičnost određenih bilansnih pozicija; • razvija sposobnost konstruktivnog uvida i logičkog računovodstvenog razmišljanja i da isto primijeni u praksi; • primijeni i formalno prikaže nova računovodstvena znanja u postojeće i novoosnovana privredna društva; • objasnite komponente i formulišete finansijske iskaze i da iste i objasni. 	
<p>Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • DVA KOLOKVIJUMA -maksimum 30 poena. <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Prvi kolokvijum: Problem teorijska pitanja i problem zadaci</i> ○ <i>Drugi kolokvijum: Knjigovodstveno evidentiranje poslovnih promjena</i> Način polaganja: Pismeno • ZAVRŠNI ISPIT se boduje sa maksimum 30 poena. <ul style="list-style-type: none"> ○ Usmeno polaganje-teorijski dio materije • AKTIVNOST STUDENATA se boduje maksimalno 5 bodova. • PRISUSTVO se boduje maksimalno sa 5 bodova (do 50% prisustva sa 2,5 poena) • Student kumulativno sakuplja poene, tako da nije potrebno osvojiti minimum poena. <p>Prelazna ocjena se dobija sa ukupno 50 osvojenih poena.</p>	
<p>Ime i prezime nastavnika i saradnika: Prof. dr Ana Lalević Filipović; Docent dr dr Tanja Laković</p>	
<p>Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet: Ne postoje.</p>	

Tabela S2.6.4.10. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta		NACIONALNA EKONOMIJA		
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	III	8	2P + 2V
Studijski programi za koje se organizuje AKADEMSKI STUDIJSKI PROGRAM NA ENGLISKOM JEZIKU BIZNIS I EKONOMIJA, BSC				
Uslovljenost drugim predmetima –nema uslovljenosti				
Ciljevi izučavanja predmeta: Nacionalna ekonomija, na sveobuhvatan način, proučava uslove, stanja i promjene u ekonomskoj stvarnosti privrede Crne Gore. Cilj izučavanja predmeta na makro nivou, odnosi se na traženje rješenja za uspostavljanje racionalne veze između postavljenih ciljeva ekonomske politike i raspoloživih sredstava za njihovo ostvarenje.				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje, priprema i upis semestra			
I nedjelja	Veličina i stepen dostignutog razvoja ekonomije Crne Gore, prirodni resursi;			
II nedjelja	Makroekonomsko okruženje, BDP, djelatnosti, cijene, tržište rada;			
III nedjelja	Javne finansije Crne Gore;			
IV nedjelja	Državni dug i eksterni sektor;			
V nedjelja	Pojam i značaj životnog standarda u Crnoj Gori, regionalni aspekt;			
VI nedjelja	Swot analiza ekonomije Crne Gore;			
VII nedjelja	Kolokvijum;			
VIII nedjelja	Poljoprivreda i turizam;			
IX nedjelja	Saobraćaj i građevinarstvo			
X nedjelja	Energetika;			
XI nedjelja	Ekonomska politika u eurizovanim ekonomijama;			
XII nedjelja	Finansijski sistem u Crnoj Gori;			
XIII nedjelja	Strane direktne investicije kao pokretač privrednog razvoja Crne Gore			
XIV nedjelja	Strateška vizija razvoja države -zdrava, održiva, modernizovana i digitalizovana Crna Gora			
XV nedjelja	Konkurentnost privrede Crne Gore;			
Metode obrazovanja: predavanja, vježbe, seminari, test, konsultacije, debate na vježbama i u okviru prezentacija izabranih seminara iz određenih užih oblasti.				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
8 kredita x 40/30 = 10 sati 40 minuta Struktura: 1 sat i 30 minuta za predavanja 1 sat i 30 minuta za vježbe 7 sati i 40 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Ukupno opterećenje za predmet 8 x 30 = 240 sati Struktura: Nastava i završni ispit: 10 sati 40 min x 16 nedelja= 170 sati 40 min Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 10 sati 40 min x 2 = 21 sat 20 minuta. Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 48 sati.		
Obaveze studenata u toku nastave: Prisustvo nastavi, aktivno učestvovanje studenata u toku izvođenja vježbi, izrada seminara uz prezentacije na vježbama.				

Literatura: <ol style="list-style-type: none">
1. Milović Nikola, Hrestomatija, Nacionalna Ekonomija Ekonomski fakultet, Podgorica 2022. godina;
2. Fabris Nikola, Makroekonomski model razvoja Crne Gore, izazovi, zablude i ostvarenja, CBCG, 2021. godina. https://www.cbcg.me/slike_i_fajlovi/fajlovi/fajlovi_publicacije/nase_knjige/nf_makroekonomski_model_cg.pdf
3. Devetaković S., Jovanović Gavrilović B., Rikalović B, Nacionalna ekonomija, udžbenik, CID, Beograd 2019;
4. Milović Nikola, Zajedničko tržište i politika konkurencije, Ekonomski fakultet, Podgorica, 2012. udzbenik.
Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program): Nakon što student položi ovaj ispit, biće u mogućnosti da: <ul style="list-style-type: none">
• definiše osnovne pojmove nacionalne ekonomije Crne Gore;
• razumije poziciju Crne Gore i aktivnost privrede u njenoj cjelovitosti kroz BDP;
• koristi instrumente ekonomskih politika nacionalne ekonomije i razumije pojedinačne sektore privrede;
• objasni razvoj ekonomije Crne Gore u kontekstu ekonomskog razvoja i integracija;
• definiše vezu između postavljenih ciljeva i raspoloživih resursa na nivou Crne Gore;
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: <ul style="list-style-type: none">
-kolokvijum (40 bodova);
- aktivnosti na časovima, seminarski radovi, prezentacije i drugi oblici direktnog rada sa studentima (15);
- završni, usmeni/pismeni, ispit (45 bodova); Prelazna ocjena se dobija ako se kumulativno sakupi najmanje 50 poena. Studenti koji su na kolokvijumu u toku semestra osvojili 30 i više poena, završni ispit polažu usmeno. Svi ostali studenti završni ispit polažu pismeno.
Ime i prezime nastavnika i saradnika: Prof. dr Nikola Milović, nastavnik, mr Milica Muhadinović i mr Nikola Martinović saradnici
Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet:

Tabela S2.6.4.11. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta OPERATIVNI MENADŽMENT				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	III	7	2P + 2V
Studijski programi za koje se organizuje: ACADEMIC PROGRAME IN ENGLISH LANGUAGE UNIVERSITY DEGREE PROGRAME IN BUSINESS AND ECONOMICS BSC				
Uslovljenost drugim predmetima: Ne postoji				
Ciljevi izučavanja predmeta: Izučavanjem ovog predmeta studenti stiču znanja i vještine efikasnog upravljanja poslovnim operacijama, odnosno poslovnim aktivnostima, čime se dobijaju kvalitetniji proizvodi, brža isporuka, povećana iskorišćenost radne snage i opreme, manje zalihe i efikasniji rad.				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Uvod u operativni menadžment			
I nedjelja	Operacije i produktivnost			
II nedjelja	Upravljanje projektima (CPM i PERT metoda)			
III nedjelja	Razvoj i dizajn proizvoda i usluga			
IV nedjelja	Upravljanje kvalitetom			
V nedjelja	Strategija procesa			
VI nedjelja	Strategija lokacije i organizacije radnih mjesta			
VII nedjelja	Ljudski resursi i dizajniranje posla			
VIII nedjelja	Menadžment lanaca snabdijevanja			
IX nedjelja	Menadžment zaliha.			
X nedjelja	Modeli donošenja odluke u uslovima neizvesnosti			
XI nedjelja	Modeli donošenja odluke u uslovima rizika			
XII nedjelja	Modeli linearnog programiranja – grafički metod			
XIII nedjelja	Modeli linearnog programiranja – analitički metod za problem maksimuma			
XIV nedjelja	Modeli linearnog programiranja – analitički metod za problem minimuma			
XV nedjelja	Modeli linearnog programiranja – specijalni slučajevi			
Metode obrazovanja: Predavanja, vežbe, obrada studija slučajeva, domaći zadaci.				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
7 kredita x 40/30 = 9 sati 20 minuta		Ukupno opterećenje za predmet 7 x 30 = 210 sati		
Struktura:		Struktura:		
1 sat i 30 minuta za predavanja		Nastava i završni ispit: 9 sati 20 min x 16 nedjelja= 149 sati 20 min		
1 sat i 30 minuta za vježbe		Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 9 sati 20 min x 2 = 18 sati 40 minuta .		
6 sati i 20 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 42 sata.		
Obaveze studenata u toku nastave: Od studenta se očekuje da redovno pohađa nastavu, ali i da aktivno učestvuje u rešavanju problema i zadataka, koji se obrađuju na času				
Literatura:				
1. Heizer, J., Render, B.: «Operations Management», Pearson, 11. izdanje, 2013				
2. Ritzman, L., Krajewski, L.: «Foundations of Operations Management», Prentice Hall, 2003				
3. Schroeder, R.: «Operations Management: Contemporary Concepts and Cases», McGraw Hill, 2007				
4. Stevenson, W., «Operations Management», McGraw Hill, 14. izdanje, 2020				
5. Goldratt, E. M.: «The Goal: A Process of Ongoing Improvement», North River Press, 2014				

Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program): <ul style="list-style-type: none">
- razumeju različite elemente operacija
- prepoznaju primarne i sekundarne operacije
- primjenjujući kvantitativne modele i metode učestvuju u strateškom i operativnom menadžmentu operacija, tj. da planiraju operacije polazeći od poslovne strategije, sistema kvaliteta, strategije procesa i planiranje resursa
- organizuju, koordiniraju i kontrolišu operacije firme
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: <p>Provera stečenih znanja i veština na ovom predmetu obavlja se kroz polaganje kolokvijuma, završnog ispita, ali i kroz angažovanost studenata u rešavanju praktičnih problema obrađenih na času.</p>
Ime i prezime nastavnika i saradnika: <p>Docent dr Zdenka Dragašević, docent dr Tamara Backović</p>
Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet:

Table S2.6.4.12. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta: MAKROEKONOMIJA				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	3	7	2L+2E
Studijski programi za koje se organizuje:				
Akademijski studijski program za Biznis i Ekonomiju, osnovne studije, BSc, Ekonomski fakultet.				
Uslovljenost drugim predmetima: Ne				
Ciljevi izučavanja predmeta: Studenti će učiti o funkcionisanju agregatne ekonomije, počevši od osnovnih koncepata i tehnika merenja agregatnih podataka, a zatim će proučavati klasičnu makro ravnotežu u otvorenoj ekonomiji. Kurs obuhvata analizu ekonomskih pojava u kratkom i dugom roku, nakon čega slijedi analiza mjera ekonomske politike. Studenti će naučiti da analiziraju makroekonomske varijable primjenom matematičkih i ekonometrijskih modela.				
Sadržaj predmeta (nastavne jedinice, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazani po radnim nedeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja		Upoznavanje, priprema i upis semestra.		
I nedjelja	<i>P/V</i>	Uvod; definisanje osnovnih makroekonomskih problema, osnovne makroekonomske varijable i indikatori		
II nedjelja	<i>P/V</i>	Ekonomija u kratkom roku; tržišta dobara i finansijska tržišta, IS-LM model		
III nedjelja	<i>P/V</i>	Ekonomija u srednjem roku – Tržište rada		
IV nedjelja	<i>P/V</i>	AS-AD model		
V nedjelja	<i>P/V</i>	Prirodna stopa nezaposlenosti i Filipsova kriva		
VI nedjelja	<i>P/V</i>	Ekonomija u dugom roku – Izvori rasta i teorije rasta		
VII nedjelja	<i>P/V</i>	Štednja, akumulacija kapitala i BDP		
VIII nedjelja	<i>P/V</i>	Tehnološki progres i rast		
IX nedjelja	<i>P/V</i>	Provjera znanja		
X nedjelja	<i>P/V</i>	Očekivanja (finansijska tržišta, lična potrošnja, investicije, BDP)		
XI nedjelja	<i>P/V</i>	Otvorena ekonomija; platni bilans		
XII nedjelja	<i>P/V</i>	Tržište dobara u otvorenoj ekonomiji, output, kamatne stope i devizni kursevi		
XIII nedjelja	<i>P/V</i>	Fiskalna politika		
XIV nedjelja	<i>P/V</i>	Monetarna politika		
XV nedjelja	<i>P/V</i>	Teorije i debate u makroekonomiji		
Metod nastave i savladanja gradiva: predavanja, vježbe, kolokvijumi				
Opterećenje studenta u časovima:				

<u>Nedjeljno</u>	<u>U semestru</u>
<p>7 kredita x 40/30 = 9 sati i 20 minuta Struktura: 1 sat i 30 minuta za predavanja 1 sat i 30 minuta za vježbe 5 sati i 35 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.</p>	<p>Ukupno opterećenje za predmet $7 \times 30 = 210$ sati Struktura: Predavanja: 90 minuta x 16 nedelja= 24 sata Vježbe: 90 minuta x 16 nedelja= 24 sata Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 8 sati x 2 = 16 sati Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 42 sata.</p>
<p>Literatura: Olivier Blanchard. (2018). Macroeconomics, Global Edition, 7th Edition. Pearson</p>	
<p>Ishodi učenja: Nakon završetka kursa, studenti će biti u mogućnosti da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izmjeri (kvantifikuje) vrijednost osnovnih makroekonomskih agregata; 2. Razumije osnovne analitičke koncepte koji su od suštinskog značaja za razumijevanje globalne makroekonomije; 3. Procijeni uticaj makroekonomskih kretanja u zemlji na odabrane varijable; 4. Analizira uticaj mjera makroekonomske politike na dohodak, zaposlenost i inflaciju; 5. Objasni uticaj promjena na međunarodnim tržištima (robnim i finansijskim tržištima) na nacionalnu ekonomiju. 	
<p>Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: testovi i istraživački radovi</p>	
<p>Ime i prezime nastavnika i saradnika: Prof.dr Maja Bačović</p>	

Tabela S2.6.4.13. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta		Osnove finansijske analize		
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	IV	6	2P + 2V
Studijski programi za koje se organizuje: Akademski program osnovnih studija na engleskom jeziku – Biznis i ekonomija				
Uslovljenost drugim predmetima: Nema uslova za prijavljivanje i slušanje predmeta				
Ciljevi izučavanja predmeta: Izučavanje osnovnih finansijskih izvještaja zasnovanih na MRS i MSFI, kao i osnovnih metoda i tehnika analize finansijskih izvještaja, sa ciljem donošenja poslovnih i investicionih odluka.				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Uvod, priprema i upis semestra.			
I nedjelja	Upoznavanje sa načinom i metodom izvođenja predavanja i vježbi i načinima evaluacije. Računovodstveno izvještavanje, forma i sadržaj finansijskih izvještaja, korisnici finansijskih izvještaja, kvalitativne i kvantitativne karakteristike finansijskih izvještaja, informacije koje se objavljuju u finansijskim izvještajima.			
II nedjelja	Klasifikacija i raspored pozicija u finansijskim izvještajima; principi balansiranja i procjena bilansnih pozicija.			
III nedjelja	Osnove analize: predmet, ciljevi i zadaci, vrste i metode analize			
IV nedjelja	Vertikalna i horizontalna racio analiza			
V nedjelja	Analiza imovinskog položaja			
VI nedjelja	Analiza fiksne imovine			
VII nedjelja	Analiza obrtne imovine			
VIII nedjelja	Prvi kolokvijum			
IX nedjelja	Analiza finansijskog položaja			
X nedjelja	Bilans uspjeha: oblik, sadržaj i način sastavljanja bilansa uspjeha			
XI nedjelja	Analiza prihoda, analiza troškova i analiza poslovnih rashoda.			
XII nedjelja	Analiza rezultata poslovanja, analiza isplativosti i analiza finansijske moći			
XIII nedjelja	Analiza praga isplativosti i analiza poslovnog rizika			
XIV nedjelja	Analiza izvještaja o tokovima gotovine			
XV nedjelja	Analiza solventnosti i kreditne sposobnosti, Altman Z - skor, DuPont analiza. Drugi kolokvijum			
Metode obrazovanja				
Predavanja i vježbe. Provjera razumijevanja i poznavanja gradiva kroz zadatke i primjere za samostalan rad, kao i dodatna objašnjenja obrađene materije kroz konsultacije. Predviđena su 2 kolokvijuma i završni ispit.				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
6 kredita x 40/30 = 8 sati		Ukupno opterećenje za predmet 6 x 30 = 180 sati		
Struktura:		Struktura:		
1 sat i 30 minuta za predavanja		Nastava i završni ispit: 8 sati x 16 nedjelja= 128 sati		
1 sat i 30 minuta za vježbe		Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 8 sati x 2 = 16 sati		
5 sati samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 36 sati.		
Obaveze studenata u toku nastave:				
Studenti su u obavezi da prisustvuju nastavi, rešavaju zadatke koji se daju za samostalno vježbanje i evaluaciju i polažu kolokvijume.				

Literatura: Charles H. Gibson: Financial Statement Analysis, International Edition, 2011. Tomas R. Ittelson: Financial Statements Revised And Expanded Edition, 2009
Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program): <ul style="list-style-type: none">
• Student razumije, tumači i analizira finansijske izvještaje opšte namjene;
• Student izračunava indikatore i koristi informacije sadržane u finansijskim izvještajima, kako bi procijenio finansijsku i prinosnu poziciju kompanije;
• Student primjenjuje metode analize (metod indukcije, metod dedukcije, metod poređenja, metod izbora jedinice i sl.) i izvodi zaključke o stanju ili pojavi koja je bila predmet analize;
• Student koristi i primjenjuje MRS i MSFI koji definišu konceptualni okvir za prezentaciju i pripremu finansijskih izvještaja i procjenu bilansnih pozicija;
• Student planira i predviđa kretanja finansijskih pokazatelja na osnovu podataka dobijenih analizom (izvodi sintezu).
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: <ul style="list-style-type: none">
• Dva kolokvijuma (do 30 poena po kolokvijumu)
• Aktivnosti na času, izrada seminarских radova i domaćih zadataka (do 10 poena)
• Završni ispit (do 30 poena)
Ime i prezime nastavnika i saradnika: Predmetni nastavnik: prof. dr Saša Popović Predmetni saradnik: mr Milica Vukčević
Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet: /

Tabela S2.6.4.14. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta: Principi marketinga				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	4	6	2P + 2V
Studijski programi za koje se organizuje: Akademski program osnovnih studija na engleskom jeziku – Biznis i ekonomija				
Uslovljenost drugim predmetima: Nema uslova za prijavljivanje i slušanje predmeta				
Ciljevi izučavanja predmeta				
<p>Osnovni cilj predmeta je da obrazuje studente da u uslovima savremene tržišne privrede ovladaju koncepcijom i logikom marketinga, kako sa teorijskog tako i sa aspekta praktične primjene. Namjera je da se studenti upoznaju sa principima savremenog marketinga i da razumiju njegovu ulogu u vremenu globalne ekonomije. Otuda, pored objašnjenja suštine marketing koncepta, odnosno uloge marketinga u savremenom dobu, disciplina obuhvata analizu aktuelnih marketing trendova, analizu tržišta kroz segmentaciju, ciljanje/targetiranje i pozicioniranje, analizu marketing istraživanja i ponašanja potrošača, kao i kreiranje marketing miksa u savremenim uslovima poslovanja. Dodatno, izučavanjem ovog predmeta studenti će steći vještine koje se odnose na kreiranje marketing strategije u savremenim uslovima. Pored navedenog, studenti imaju mogućnost da se upoznaju sa posebnom primjenom marketinga, odnosno savremenim marketing konceptima. Krajnji cilj je ovladavanje studenata principima, logikom i vještinama marketinga, odnosno nastojanje da se studenti osposobe da, na bazi stečenih znanja i vještina, primijene u organizacijama dugoročno održivu orijentaciju ka potrošačima.</p>				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje, predstavljanje predmeta i definisanje ključnih pojmova			
I nedjelja	Poslovna filozofija marketinga – marketing kao koncept			
II nedjelja	Nova era marketinga – savremene promjene u marketingu			
III nedjelja	Tržište i marketing – segmentacija, ciljanje/targetiranje i pozicioniranje			
IV nedjelja	Marketing okolina (okruženje)			
V nedjelja	Marketing istraživanja; Marketing informacioni sistem (MIS)			
VI nedjelja	Ponašanje potrošača			
VII nedjelja	Analiza tržišta i marketing odlučivanje			
VIII nedjelja	Marketing mix; <i>Kolokvijum</i>			
IX nedjelja	Proizvod kao instrument marketinga; Novi proizvod			
X nedjelja	Cijena			
XI nedjelja	Kanali marketinga (distribucije)			
XII nedjelja	Promocija - Integrisane marketing komunikacije			
XIII nedjelja	Međunarodni (globalni) marketing			
XIV nedjelja	Brend menadžment			
XV nedjelja	Trendovi u marketingu. Marketing i nova ekonomska paradigma. Najbolji slučajevi iz domaće i svjetske biznis prakse – <i>case study</i> analiza.			
Metode obrazovanja: Eksplikacije teorijskih postulata, studije slučajeva (inostrane i domaće), eseji, debate, praktične radionice, diskusije na časovima, konsultacije i sl.				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
6 kredita x 40/30 = 8 sati		Ukupno opterećenje za predmet 6 x 30 = 180 sati		
Struktura:		Struktura:		
2 sata i 15 minuta za predavanja		Nastava i završni ispit: 8 sati x 16 nedjelja= 128 sati		
1 sat i 30 minuta za vježbe		Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 8 sati x 2 = 16 sati		
4 sata i 15 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 36 sati.		

<p>Obaveze studenata u toku nastave: Studenti su obavezni da redovno prisustvuju nastavi i učestvuju u aktivnostima tokom nastavnog procesa – kolokvijum, praktične radionice, diskusije, završni ispit.</p>
<p>Literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kotler, Ph., Keller, K. L., (2016), <i>Marketing Management</i>, odabrani djelovi, Pearson. ▪ Armstrong G. et al (2021), <i>Principles of marketing</i>, odabrani djelovi, Pearson. ▪ Materijal sa časova predavanja (autorizovana predavanja) - odabrani djelovi savremene literature iz oblasti marketinga.
<p>Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program):</p> <p>Nakon što student položi ovaj ispit, biće u mogućnosti da:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Razumije ulogu marketing koncepta u savremenom poslovnom okruženju; ▪ Objasni savremene promjene u marketingu; ▪ Analizira uticaj mikro i makro okruženja na marketing odlučivanje; ▪ Razumije i planira aktivnosti marketing istraživanja; ▪ Objasni ključne faktore koji determinišu ponašanje potrošača; ▪ Objasni elemente marketing miksa; ▪ Ukaže na značaj identitetskih elemenata brenda;
<p>Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:</p> <p>Pravila ocjenjivanja na predmetu su usaglašena sa <i>Pravilima studiranja na osnovnim studijama</i>, propisanim od strane Univerziteta Crne Gore (opširnije vidjeti na www.ucg.ac.me).</p> <p>Struktura ocjene formira se na bazi sljedećih elemenata:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kolokvijum (40 poena) 2. Aktivnost (20 poena) 3. <u>Završni ispit (40 poena)</u> <p style="padding-left: 40px;">Ukupno 100 poena</p> <p>Da bi položio ispit student treba da prikupi kumulativno minimum 50 poena kroz ponuđene oblike aktivnosti.</p>
<p>Ime i prezime nastavnika i saradnika: Predmetni nastavnik: Prof. dr Boban Melović   Predmetni saradnik: Doc. dr Vladimir Đurišić</p>
<p>Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet:</p> <p>Uporedna praksa: Univerzitet u Beogradu, Ekonomski fakultet, studijski program na engleskom jeziku <i>Business and Management</i>, predmet Principi marketinga, http://www.ekof.bg.ac.rs/studije/osnovne/studije-na-engleskom-jeziku/bsc-business-and-management/   Univerzitet u Zagrebu, Ekonomski fakultet, studijski program na engleskom jeziku <i>Bachelor Degree in Business</i>, predmet Marketing, https://www.efzg.unizg.hr/default.aspx?id=10661</p>

Tabela S2.6.4.15. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta: Preduzetništvo				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	IV	6	2+2
Studijski program: Akademski program osnovnih studija na engleskom jeziku – Biznis i ekonomija				
Uslovljenost drugim predmetima: Nema				
Ciljevi izučavanja predmeta: Razumijevanje suštine preduzetničkog procesa. Istraživanje inovativnih šansi za lansiranje i podršku rastu uspješnih novih biznisa. Omogućavanje sticanja ekonomskih i poslovno-analitičkih vještina potrebnih za rješavanje realnih ekonomskih i poslovnih problema, na osnovu realnih podataka. Podržavanje ličnog razvoja studenta putem sticanja kompetencija za uključivanje u cjeloživotno učenje i za doprinošenje razvoju društvene zajednice. Omogućavanje da student razvija vladanje poslovnim engleskim jezikom.				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja				
I nedjelja	Identifikovanje i analiziranje preduzetničkih šansi			
II nedjelja	Transformisanje mogućih poslovnih šansi u fokusiranu strategiju i dobro definisanu poslovnu inicijativu			
III nedjelja	Razvijanje korisnog poslovnog plana			
IV nedjelja	Analiza Case study-ja			
V nedjelja	Kreiranje privlačnih elemenata da bi preduzetničku ideju prodali investitorima, kupcima, partnerima i ključnim zaposlenima			
VI nedjelja	Privlačenje najtalentovanijih ljudi i vitalnih resursa potrebnih za transformisanje vizije u realnost			
VII nedjelja	Razvijanje organizacije i capabilities potrebnih za lansiranje i održavanje poslovnog poduhvata u ranim fazama njegovog razvoja			
VIII nedjelja	Kolokvijum			
IX nedjelja	Case study analiza			
X nedjelja	Donošenje odluke da li capabilities razvijati unutar svoje organizacije ili ih nabavljati putem partnerstava, joint ventures-a ili potencijalnih akvizicija			
XI nedjelja	Razvijanje strategije, organizacije i modela liderstva za različite faze rasta biznisa			
XII nedjelja	Uočavanje rizika i upravljanje rizikom, tokom stvaranja i mjerenja stvaranja vrijednosti			
XIII nedjelja	Case study analiza			
XIV nedjelja	Konsultacije za završni ispit			
XV nedjelja	Popravni kolokvijum			
Metode obrazovanja: Predavanja, case study analiza i prezentacija, simulacije, grupne diskusije, pisanje radova				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
6 kredita x 40/30 = 8 sati		Ukupno opterećenje za predmet 6 x 30 = 180 sati		
Struktura:		Struktura:		
2 sata i 15 minuta za predavanja		Nastava i završni ispit: 8 sati x 16 nedjelja= 128 sati		
1 sat i 30 minuta za vježbe		Neophodne pripreme prije početka semestra		
4 sata i 15 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		(administracija, upis, ovjera): 8 sati x 2 = 16 sati		
		Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 36 sati.		
Obaveze studenata u toku nastave: Student je obavezan da redovno prati nastavu, da se priprema za i da učestvuje u diskusijama, piše predviđene radove i da prezentira dobijene zadatke				
Literatura: Inovirani aktuelni izvori: https://worldscholarshub.com/websites-for-free-college-textbooks-pdf/				

<p>Ishodi učenja: Nakon što položi ispit student će biti u stanju da:</p> <ul style="list-style-type: none">
- rafinira svoj način razmišljanja i proširi lepezu ređuzetničkih vještina
- unaprijedi uspješne preduzetničke strategije
- procijeni i koristi inovativne šanse za lansiranje i razvoj uspješnog novog biznisa
- stekne bolje razumijevanje ekonomske i poslovne analize, putem pregleda, analize i prezentiranja case study-ja
<p>Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Da bi položio ispit student treba kumulativno da ostvari minimum 50 bodova. Bodovanje: aktivnost na časovima – 10, seminarski rad – 10, kolokvijum – 40, završni ispit – 40 bodova.</p>
<p>Ime i prezime nastavnika i saradnika: Mirjana Kuljak, Dragana Ćirovic</p>
<p>Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet: Od značaja za ovladavanje materijom je korišćenje prethodno stečenih ekonomskih i poslovnih koncepata tokom studija na analiziranje case study-ja</p>

Tabela S2.6.4.16. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta MEĐUNARODNA EKONOMIJA				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	IV	6	2+2
Studijski programi za koje se organizuje: akademski program				
Uslovljenost drugim predmetima: nema				
Ciljevi izučavanja predmeta Objasniti studentima razvojne trendove u međunarodnoj ekonomiji (trgovini, finansijama i regionalnim intehracijama) u teoriji i praksi				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja				
I nedjelja	Uvod u međunarodnu ekonomiju i efekti na ekonomski rast			
II nedjelja	Klasičani modeli spoljne trgovine			
III nedjelja	H-O-S teorija			
IV nedjelja	Savremene teorije spoljne trgovine			
V nedjelja	Carinska i necarinska ograničenja trgovine			
VI nedjelja	Institucionalni oblici regulisanja međunarodne trgovine			
VII nedjelja	Međunarodni monetarni sistem-istorija			
VIII nedjelja	Međunarodni monetarni sistem-sadašnjost i budućnost			
IX nedjelja	Međunarodno kretanje kapitala i MNC i platni bilans			
X nedjelja	Test			
XI nedjelja	Ekonomska integracija: carinske unije i zone slobodne trgovine			
XII nedjelja	Istorija pokušaja ekonomskih integracija: EU, NAFTA, MERCOSUR; ASEAN			
XIII nedjelja	Nastanak i efekti evropskih integracija			
XIV nedjelja	Popravni test			
XV nedjelja				
Metode obrazovanja: Predavanja , vježbe, case studies, seminari/eseji, r asprave.				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>Ukupno u semestru</u>		
6 kredita x 40/30 = 8 sati		Ukupno opterećenje za predmet 6 x 30 = 180 sati		
Struktura:		Struktura:		
1 sat i 30 minuta za predavanja		Nastava i završni ispit: 8 sati x 16 nedelja= 128 sati		
1 sat i 30 minuta za vježbe		Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 8 sati x 2 = 16 sati		
5 sati samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 36 sati.		
Obaveze studenata u toku nastave: domaci zadaci, eseji, rezime.				
Literatura:				
1.D. Salvatore, Medjunarodna ekonomija, prevod Ekonomski fakultet Beograd, 2022 (13 izdanje)				
2. J. Geber, International Economics, Pearson Education Limited 2018				
3. Ali M. El-Agraa, The European Union, Cambridge University Press 2018				
4. R. Baldwin and C. Wyplosz, The Economics of European Integration, McGraw-Hill, Education, 2019				

Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program):

Sa završetkom ovog kursa studenti će moći:

- Prepoznati uzroke međunarodne trgovine, efekte trgovine, kao i raspodjelu efekata da domaćim i međunarodnom planu.
- Ispitati različite instrumente trgovinske politike i posljedice njihove primjene (carine i kvantitativna ograničenja)
- Objasniti funkcionisanje međunarodnog finansijskog tržišta
- Razumjeti motive koji vode ka povećanoj međunarodnoj integraciji i regionalnim integracijama, kao i argumente otpora prema tome.
- Razviti analitičke sposobnosti koje će im pomoći da teorijsko stečeno znanje primjene u praksi i analizi različitih problema iz međunarodne ekonomije.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Test I .....40% (poglavlja iz knjige D. Salvatore: 2,5,6,8,9,11 ,20 i autorizovana predavanja D. Jacimovic)

Prisustvo .....20% (na predavanjima 10% i vježbama%)

Završni ispit.....40% (usmeno, poglavlja iz knjige D. Salvatore: 21, 12, 13, 10 i D. Jacimovic glave 1,2 autorizovana predavanja)

Ime i prezime nastavnika i saradnika: Danijela Jacimovic i Suncica Rogic

Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet:

Tabela S2.6.4.17. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta: KORPORATIVNE FINANSIJE				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	I	7	4P+2V
Studijski programi za koje se organizuje: Master studije – Studijski program POSLOVNA EKONOMIJA (Ukupno trajanje studija je 4 semestra, 120 ECTS kredita)				
Uslovljenost drugim predmetima: Nema				
Ciljevi izučavanja predmeta: Studenti se upoznaju sa kompleksnim i savremenim načinom upravljanja finansijama korporacija. Nakon položenog ispita, studenti će imati dobru osnovu za pripremu iz oblasti finansija na doktorskim studijama.				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje, priprema i upis semestra.			
I nedjelja	Uvodna predavanja: <ul style="list-style-type: none"> - Upoznavanje s predmetom i literaturom - Nacin polaganja i terminski plan ispitinih obaveza - Inicijalni test - Osnovni ciljevi Korporativnih finansija 			
II nedjelja	Vremenska vrijednost novca: <ul style="list-style-type: none"> - Osnovni novčani tokovi - anuiteti i prepetuiteti - Ukamaćivanje i diskontovanje 			
III nedjelja	Finansijski izvještaji korporacija: <ul style="list-style-type: none"> - Analiza finansijskih izvještaja - Utvrđivanje zarada i profitabilnosti korporacija 			
IV nedjelja	Procjena vrijednosti finansijskih instrumenta i preduzeća: <ul style="list-style-type: none"> - Vrijednost i cijena - Od vrednovanja akcijskog kapitala do vrednovanja preduzeća - Rizik akcijskog kapitala i očekivani prinos - Komparativna analiza modela za procjenu rizika i prinosa - Studija slučaja: procjena akcijskog kapitala korporacija 			
V nedjelja	Investiciona analiza: <ul style="list-style-type: none"> - Pocjena minimalne zahtijevane stope prinosa korporacija - Pocjena minimalne zahtijevane stope prinosa kod projekata - Pravila za donošenje investicionih odluka 			
VI nedjelja	Investicije u nenovčani obrtni kapital: <ul style="list-style-type: none"> - Komponente nenovčanog obrtnog kapitala - Optimalni ishod smanjenja obrtnog kapitala - Studija slučaja: Analiziranje politike obrtnog kapitala odabranih korporacija 			
VII nedjelja	Investicije u novčana sredstva i likvidne hartije od vrijednosti: <ul style="list-style-type: none"> - Operativna novčana sredstva - Uticaj investiranja u novčana sredstva na vrijednost korporacija - Studija slučaja: Analiziranje investicija u novčana sredstva i likvinde HOV odabranih korproacija 			
VIII nedjelja	Odluke o finansiranju: <ul style="list-style-type: none"> - Pregled mogućih oblika finansiranja korporacija - Vlasničko i dužničko finansiranje - Hibridne hartije od vrijednosti 			
IX nedjelja	Proces finansiranja: <ul style="list-style-type: none"> - Mogućnosti finansiranja i životni ciklus preduzeća - Proces prikupljanja kapitala - inicijalna javna ponuda (IPO) - Studija slučaja: Analiza finansijske tranzicije odabranih korporacija 			

X nedjelja	Finansijski miks: <ul style="list-style-type: none"> - Prednosti i nedostaci dužničkog finansiranja i trošak zaduživanja - Prednosti i nedostaci vlasničkog finansiranja i trošak akcijskog kapitala - Studija slučaja: Analiza finansijskog miksa odabranih korporacija
XI nedjelja	Analiza optimalnog finansijskog miksa: <ul style="list-style-type: none"> - Problem izbora optimalne strukture kapitala - Miller-Modiglianieva teorema - Različiti pristupi optimizaciji finansijskog miksa korporacija
XII nedjelja	Dividendna politika: <ul style="list-style-type: none"> - Postupak i pokazatelji isplate dividende - Dividendna matrica - Otkup sopstvenih akcija korporacija - Spin-off-i
XIII nedjelja	Merdžeri i akvizicije: <ul style="list-style-type: none"> - Klasifikacija i postupak merdžera i akvizicija - Empirijska analiza uticaja preuzimanja kompanija na vrijednost preduzeća - Studija slučaja: Analiza odabranih merdžera i akvizicija – uticaj strukture kapitala na ove transakcije
XIV nedjelja	Kolokvijum
XV nedjelja	Popravni kolokvijum
Metode obrazovanja: Predavanja, vježbe, konsultacije, individualni i grupni istraživački radovi.	
Opterećenje studenata	
<u>Nedjeljno</u>	<u>U semestru</u>
7 kredita x 40/30 = 9 sati 20 minuta Struktura: 3 sata za predavanja 1 sat i 30 minuta za vježbe 4 sata i 50 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.	Ukupno opterećenje za predmet 7 x 30 = 210 sati Struktura: Nastava i završni ispit: 9 sati 20 min x 16 nedjelja= 149 sati 20 min Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 9 sati 20 min x 2 = 18 sati 40 minuta . Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 42 sata.
Obaveze studenata u toku nastave: Prisustvo na časovima predavanja i vježbi.	
Literatura: Aswath Damodaran: Applied Corporate Finance 4th edition, Pearson, 2014.	
Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program):	
Nakon što student položi ovaj ispit, biće u mogućnosti da:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Razlikuje i primijenjuje tri osnovne metode finansijske analize: vremenska vrijednost novca, analiza finansijskih koeficijenata i procjena vrijednosti finansijske aktive. 2. Ocijeni minimalne zahtijevane stope prinosa za projekte i preduzeća. 3. Analizira pravila za donošenje finansijskih odluka i izvede zaključke o budućim ulaganjima primjenom tehnika kapitalnog budžetiranja. 4. Ocijeni investicije u negotovinski obrtni kapital, gotovinu i utržive hartije od vrijednosti. 5. Planira i formuliše optimalni finansijski miks i dividendnu politiku korporacija. 	
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:	
- aktivnost na času; studija slučaja – grupni rad; praktični individualni rad; kolokvijum; završni ispit	
Ime i prezime nastavnika i saradnika: Docent dr Ana Mugoša	
Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet:	
• Za potrebe ovog predmeta potrebna je računarska sala.	

Tabela S2.6.4.18. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta: JAVNE FINANSIJE				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	V	8	2P+2V
Studijski programi za koje se organizuje: Akademski osnovni studijski program Ekonomskog fakulteta na engleskom jeziku.				
Uslovljenost drugim predmetima: Nema uslovljenosti.				
Ciljevi izučavanja predmeta:				
<ul style="list-style-type: none"> • Upoznavanje sa osnovnim analitičkim metodama koje se koriste za proučavanje javnog sektora i uloge države u teoriji i praksi; • Upoznavanje sa osnovnim konceptima na kojima je zasnovana uloga države, sistem socijalnog osiguranja i države blagostanja, kao i struktura poreskog sistema; • Razumijevanje praktičnih aspekata neophodnih da bi se teorijski koncepti javnih finansija primijenili u praksi. 				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje, priprema i upis semestra.			
I nedjelja	Uvod u javne finansije. Metodi normativne analize u javnim finansijama.			
II nedjelja	Javna dobra. Eksterni efekti.			
III nedjelja	Politička ekonomija.			
IV nedjelja	Teorija javne potrošnje. Analiza troškova i koristi.			
V nedjelja	Obrazovanje.			
VI nedjelja	Tržište zdravstvene zaštite.			
VII nedjelja	Socijalna zaštita i penziono osiguranje.			
VIII nedjelja	Preraspodjela dohotka: konceptualna pitanja.			
IX nedjelja	Kolokvijum. Teorija oporezivanja.			
X nedjelja	Oporezivanje i raspodjela dohotka. Oporezivanje i efikasnost.			
XI nedjelja	Efikasno i pravično oporezivanje. Oporezivanje potrošnje.			
XII nedjelja	Oporezivanje rada. Oporezivanje kapitala.			
XIII nedjelja	Finansiranje države zaduživanjem.			
XIV nedjelja	Budžet i budžetski sistem.			
XV nedjelja	Fiskalna decentralizacija.			
Metode obrazovanja: Predmet se izvodi na engleskom jeziku i strukturiran je kao kombinacija predavanja i vježbi, uz aktivno učešće studenata tokom časova.				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
8 kredita x 40/30 = 10 sati i 40 minuta Struktura: 1 sat i 30 minuta za predavanja 1 sat i 30 minuta za vježbe 7 sata i 40 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Ukupno opterećenje za predmet 8 x 30 = 240 sati Struktura: Nastava i završni ispit: 10 sati 40 min x 16 nedjelja= 170 sati 40 min Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 10 sati 40 min x 2 = 21 sat 20 minuta Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 48 sati.		
Obaveze studenata u toku nastave: Studenti su obavezni da pohađaju nastavu i aktivno učestvuju u časovima predavanja i vježbi.				

Literatura:	
Rosen, H. & Gayer, T. (2013). <i>Public Finance</i> , McGraw Hill, 10th edition	
Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program):	
Nakon završetka ovog predmeta student će steći znanja da:	
<ul style="list-style-type: none"> • Razumije ključna pitanja u oblasti javnih finansija; • Objasni kontroverze i izazove koji su karakteristični za ulogu države u oblasti javnih finansija; • Razumije ključne karakteristike i principe fiskalne politike, kao što su javni prihodi, javni rashodi i budžetska politika i budžetski proces; • Razmije i tumači ključna pitanja vezana za finansiranje države zaduživanjem. 	
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:	
1. Aktivnost na časovima.....	20 poena
2. Kolokvijum	50 poena
3. Završni ispit	30 poena
Ukupno:	100 poena
Prelazna ocjena se dobija ako se kumulativno sakupi najmanje 50 poena.	
Ime i prezime nastavnika i saradnika: doc.dr Milena Konatar	
Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet:	
Uporedna praksa:	
1. Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu - https://www.efzg.unizg.hr/default.aspx?id=15996	
2. Ekonomski fakultet, Univerzitet u Beogradu - http://www.ekof.bg.ac.rs/javne-finansije/	
3. School of Economics and Business, University in Ljubljana - http://www.ef.uni-lj.si/content/static_english/predmet/predmet.asp?l=123&li=2430&predmet_id=196591	

Tabela S2.6.4.19. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta: Organizaciono ponašanje				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	V	7	2P+2V
Studijski programi za koje se organizuje: Osnovne akademske studije Ekonomije Bsc				
Uslovljenost drugim predmetima: ne postoji				
Ciljevi izučavanja predmeta: Razumjeti pojam i značaj Organizacionog ponašanja za savremeni menadžment. Cilje izučavanja predmeta je razvijanje kompetencija studenata za lakše i uspješnije uključivanje u realne poslovne prilike i situacije. Pospješiti vještine kritičkog mišljenja u oblasti organizacionog ponašanja i generalno menadžmenta, što će olakšati studentima upravljanje organizacijama i ljudima.				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja				
I nedjelja	Organizacioni dizajn i birokratska struktura			
II nedjelja	Racionalni dizajn posla			
III nedjelja	Racionalizacija u savremenim organizacijama			
IV nedjelja	Otkrivanje socijalne komponente organizacije			
V nedjelja	Upravljanje grupama i timovima			
VI nedjelja	Organizaciona kultura			
VII nedjelja	Ličnost i lične karakteristike			
VIII nedjelja	Motivacija i značenje posla			
IX nedjelja	Znanje i učenje			
X nedjelja	Organizacione promjene			
XI nedjelja	Liderstvo			
XII nedjelja	Moć i politika u organizacijama			
XIII nedjelja	Kolokvijum			
XIV nedjelja	Ekonomija usluga i ugostiteljstva			
XV nedjelja	Korporativna odgovornost i poslovna etika			
Metode obrazovanja				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
7 kredita x 40/30 = 9 sati 20 minuta Struktura: 1 sat i 30 minuta za predavanja 1 sat i 30 minuta za vježbe 6 sati i 20 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Ukupno opterećenje za predmet 7 x 30 = 210 sati Struktura: Nastava i završni ispit: 9 sati 20 min x 16 nedjelja= 149 sati 20 min Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 9 sati 20 min x 2 = 18 sati 40 minuta . Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 42 sata.		
Obaveze studenata u toku nastave:				
Da prate nastavu, aktivno učestvuju u diskusiji, kao i da odgovaraju na pitanja, rješavaju probleme i studije slučaja. Takođe, imaće mogućnost pisanja eseja da implementiraju tehnike istraživanja u oblasti organizacionog ponašanja.				
Literatura:				
N. Janičijević: Organizaciono ponašanje, Data status, 2008. D. King, S. Lawley: Organizational behaviour, Oxford University Press; 3rd, 2019				

Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program): <ul style="list-style-type: none">
- Da sprovedu kvalitativnu i kvantitativnu analizu stavova zaposlenih koristeći istraživačke tehnike organizacionog ponašanja;
- Da tumače i interpretiraju probleme menadžmenta;
- Da razvijaju konceptualna i strategijska razmišljanja;
- Transferišu znanja iz organizacionog ponašanja na svakodnevne poslovne aktivnosti u organizacijama
- Da iniciraju unapređenja biznis aktivnosti i projekata unutar postojećih organizacija;
- Da primijene znanje i vještine u cilju definisanja i rješavanja realnih problema u upravljanju organizacijama;
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: <ul style="list-style-type: none">
- Kolokvijum; pisana forma testa – 50 bodova; (Alternativa: aktivnosti na časovima)
- Završni ispit; pisana forma – 50 bodova; (Alternativa: istraživački rad i prezentacija)
Ime i prezime nastavnika i saradnika: Prof. dr Milorad Jovović Mr Nikola Mišnić
Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet: -

Tabela S2.6.4.20. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta DIGITALNA EKONOMIJA				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	obavezan	V	7	2P + 2V
Studijski programi za koje se organizuje				
Akademski osnovni studijski program- Poslovanje i ekonomija				
Uslovljenost drugim predmetima Principi ekonomije i Poslovna informatika				
Ciljevi izučavanja predmeta				
Upoznavanje sa osnovnim principa, specifičnostima i procesima Digitalne ekonomije				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje, priprema i upis semestra.			
I nedjelja	Introdukcija i evolucija Digitalne ekonomije: Informaciona i komunikaciona tehnologija; Konvergencija tehnologije i servisa; Od Schumpeterove „kreativne destrukcije“ do Googlea i Facebooka; Šta je digitalna ekonomija? Online vs offline ekonomija - transformacija i koegzistencija; Evolucija digitalnog tržišta; Faze u razvoju digitalne ekonomije			
II nedjelja	Specifičnosti digitalne ekonomije: Fenomen informacije kao robe; Digitalna dobra i servisi; Ekonomija znanja, kreativnosti i inovativnosti; Digitalna i virtualna ekonomija; Umrežena, globalna i molekularna ekonomija; Ekonomija nepotpunih proizvoda kao „savršenih proizvoda“			
III nedjelja	Uslovi za razvoj digitlne ekonomije: Ekosistem Digitalne Economije; Fizičko-tehnološka infrastruktura (Broadband i 5 G); Institucionalna i normativna infrastruktura; Edukativna infrastruktura; Infrastruktura informacione bezbjednosti; Poslovno i preduzetničko okruženje; Integrisana rješenja kao platforme za funkcionisanje digitalne ekonomije; Zemlje u razvoju i digitalna ekonomija; Digitalna ekonomija i ruralni razvoj			
IV nedjelja	Digitalni jaz: Višedimenzionalni pristup u definisanju; Uzroci nastanka digitalnog jaza; Digitalni jaz 1.0, 2.0, 3.0...; Odnos društveno-ekonomskog razvoja i digitalnog jaza; Mjerenje digitalnog jaza; Prevazilaženje digitalnog jaza - stvaranje digitalnih mogućnosti			
V nedjelja	E-spremnost: Konceptualni pristup; Strateški okvir za procjenu e-spremnosti; Ciljevi i značaj sprovođenja procjene; Metodologije i alati procjene e-spremnosti			
VI nedjelja	Digitalna ekonomija i ekonomska analiza: Karakter proizvoda; Proizvodni model; model kreiranja vrijednosti i konkurentska startegija; Mrežni Efeksti; Višestране platforme; Putanja zavisnosti; Zatvorene tehnologije i torškovi prebacivanja; Promjena u strukturi i funkcionisanju tržišta; Ekonomski rast - uloga znanja i intelektualnog kapitala			
VII nedjelja	Digitalna ekonomija i ekonomska analiza: Digitalni monopoli i oligopoly; . Spajanja i akvizicije; Standardi; Efekat "Dugog repa"; Modeliranje digitalnog tržišta;. Digitalni poslovni modeli; Net Neutrality; Kako su nastajali digitalni divovi - od startupa do monopola;Regulacija digitalnog tržišta			
VIII nedjelja	Prvi kolokvijum			
IX nedjelja	Koncepti i tehnologije koji forsiraju digitalnu ekonomiju: Vještačka inteligencija u funkciji ekonomskog opitnuma; Internet of things; Cloud computing; Outsourcing i Gig ekonomija			
X nedjelja	Koncepti i tehnologije koji forsiraju digitalnu ekonomiju: – Open source tehnologija kao poslovni concept; Big data modeli, Blockchain tehnologija i kriptovalute; ekonomija dijeljenja			
XI nedjelja	Digitalna ekonomija u Evropskoj uniji: Jedinstveno digitalno tržište; Evropska digitalna decenija			
XII nedjelja	Problemi koji usporavaju rast digitalne ekonomije: Sigurnost transakcija - hakerski napadi; Društvene mreže kao prijetnja demokratiji; Balkanizacija interneta			
XIII nedjelja	Socijalne refleksije digitalne ekonomije: Ograničava li internet romantiku i kreativnost? Internet i sloboda; Da li će računari istisnuti ljudski rad?			
XIV nedjelja	Drugi kolokvijum			
XV nedjelja	Završni ispit			
Metode obrazovanja				
Predavanja, vježbe (studije slučajeva) i konsultacije				
Opterećenje studenata				

<p style="text-align: center;"><u>Nedjeljno</u></p> <p>7 kredita x 40/30 = 9 sati 20 minuta Struktura: 1 sat i 30 minuta za predavanja 1 sat i 30 minuta za vježbe 6 sati i 20 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.</p>	<p style="text-align: center;"><u>U semestru</u></p> <p>Ukupno opterećenje za predmet 7 x 30 = 210 sati Struktura: Nastava i završni ispit: 9 sati 20 min x 16 nedelja= 149 sati 20 min Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 9 sati 20 min x 2 = 18 sati 40 minuta . Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 42 sata.</p>
<p>Obaveze studenata u toku nastave: Studenti su obavezni da pohađaju predavanja i vježbe i da se aktivno uključuju u raspravu kao i da uspješno urade dva kolokvijuma</p>	
<p>Literatura: Harald Overby , Jan Arild Audestad "Introduction to Digital Economics : Foundations, Business Models and Case Studies", 2nd edition, Springer Nature Switzerland AG, 2021 god.</p>	
<p>Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program): Studenti će biti osposobljeni da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Razumiju osnovne koncepte, principe i načine funkcinisanja digitalne ekonomije kao globalnog fenomena 2. Definišu specifičnosti digitalne ekonomije i dominantne trendove u digitalnom poslovnom okruženju 3. Upravljaju digitalnim projektima i nauče koje su glavne prijetnje u segmentu informacione bezbjednosti 4. Formalno prikažu razumijevanje naprednih tehnologija koje podstiču digitalno poslovanje 5. Razviju osjećaj za inovacije i start up biznis digitalnih proizvoda i unaprijede nivo digitalne pismenosti 	
<p>Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: studenti će biti ocjenjivani u toku predavanja na osnovu uključenosti u diskusiju/raspravu - 10 bodova, takodje, studenti će elektronski ili u pisanoj formi polagati dva kolkvijuma - (2 x 20 bodova). Na završnom usmenom ispitu provjeravaće se njihovo poznavanje materije iz oblasti digitalne ekonomije – 50 bodova</p>	
<p>Ime i prezime nastavnika i saradnika: Prof. dr Vujica Lazović, mr Sučica Rogić</p>	
<p>Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet:</p>	

Tabela S2.6.4.21. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta		EKOLOŠKA EKONOMIJA		
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj kredita	ECTS Fond časova
	Obavezni	6	8	2P+2V
Studijski programi za koje se organizuje: AKADEMSKI STUDIJSKI PROGRAM NA ENGLESKOM JEZIKU BIZNIS I EKONOMIJA, BSC				
Uslovljenost drugim predmetima: nema uslovljenosti				
Ciljevi izučavanja predmeta: Razumjeti osnovne elemente ekonomije održivog razvoja i savremene ekološke politike koji su ili će oblikovati domaća i svjetska ekonomska kretanja				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru: Klasična predavanja. Razgovor i objašnjenja u toku predavanja, uz analizu aktuelnih tema iz oblasti ekologije i održivog razvoja, vezanih za privredni razvoj Crne Gore i Evropske unije. Predviđen je završni ispit.				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje, priprema i upis semestra.			
I nedjelja	Evropski zeleni plan			
II nedjelja	EU TAKSONOMIJA – Opis prioriternih ekonomskih aktivnosti sa značajnim doprinosom emisiji gasova s efektom staklene bašte			
III nedjelja	Zelene obveznice			
IV nedjelja	Održivi razvoj – geneza, najznačajniji samiti i dokumenti			
V nedjelja	Dimenzije održivog razvoja			
VI nedjelja	Ciljevi održivog razvoja UN i Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. g			
VII nedjelja	Strateški okvir za održivi razvoj i klimatske akcije u Crnoj Gori			
VIII nedjelja	Zakonodavni okvir za održivi razvoj i klimatske akcije u Crnoj Gori			
IX nedjelja	Prioritetni sektori zelenog poslovanja u Crnoj Gori - poljoprivreda			
X nedjelja	Prioritetni sektori zelenog poslovanja u Crnoj Gori – energetika			
XI nedjelja	Prioritetni sektori zelenog poslovanja u Crnoj Gori – turizam			
XII nedjelja	Sredstva za ostvarivanje politike zaštite životne sredine i borbe protiv klimatskih promjena			
XIII nedjelja	Politika zaštite životne sredine u Evropskoj uniji			
XIV nedjelja	Proširenje EU i zaštita životne sredine			
XV nedjelja	Uloga politike zaštite životne sredine u Crnoj Gori			
Metode obrazovanja: predavanja, vježbe, seminari, konsultacije, debate na vježbama i u okviru prezentacija izabranih seminara na određenu temu.				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
8 kredita x 40/30 = 10 sati 40 minuta		Ukupno opterećenje za predmet 8 x 30 = 240 sati		
<u>Struktura:</u>		<u>Struktura:</u>		
1 sat i 30 minuta za predavanja		Nastava i završni ispit: 10 sati 40 min x 16		
1 sat i 30 minuta za vježbe		nedjelja= 170 sati 40 min		
7 sati i 40 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 10 sati 40 min x 2 = 21 sat 20 minuta.		
		Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 48 sati.		
Obaveze studenata u toku nastave: Studenti su obavezni da pohađaju nastavu i rade aktivnosti i seminarski rad.				

<p>Literatura:</p> <p>Đurović G., Četković, J., Ivanišević N. (2020), Studija o politikama i podsticajima za zeleni biznis u Crnoj Gori, UNDP Crna Gora, Podgorica;</p> <p>Dodatna literatura:</p> <p>Djurovic G., Ivanov M., Raicevic P., Gligoric B. (2022). Climate risk assesment of Montenegro with special focus on the Boka Kotorska Bay, Plan Blue, Marseille, France.</p> <p>Chasek, Pamela S., David L. Downie, and Janet Welsh Brown (2018). Global Environmental Politics, 7th Edition, Routledge, New York City.</p> <p>Herold Anke at all, EU Environment and Climate Change Policies, 2019, European Parliament;</p> <p>Raworth, K. (2017). Doughnut Economics: Seven Ways to Think Like a 21st-Century Economist. Random House, New York City.</p> <p>Klein, N. (2014). This Changes Everything: Capitalism vs. the Climate. Simon & Schuster, USA.</p>
<p>Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program): Nakon što student položi ovaj ispit, biće u mogućnosti da:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiše ključne pojmove ekološke politike uopšte, kao i politike zaštite životne sredine i borbe protiv klimatskih promjena u EU; • definiše i prepozna održivi razvoj i njegov značaj kroz UN SDGs • razlikuje instrumente ekološke politike; • poveže razvoj ekološke politike CG i EU; • razumije strateške aktivnosti i modele finansiranja projekata u oblasti zaštite životne sredine, kao i ublažavanja i prilagođavanja na klimatske promjene.
<p>Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:</p> <p>Ispit se polaže putem jednog seminarskog rada I usmenog završnog ispita, kao i aktivnosti na casu. Prelazna ocjena se dobija ako se kumulativno sakupi najmanje 50 poena.</p>
<p>Ime i prezime nastavnika i saradnika:</p> <p>Prof. dr Gordana Đurović, Prof. dr Nikola Milović, nastavnici, dr Milica Muhadinovic, saradnik</p>
<p>Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet: /</p>

Tabela S2.6.4.22. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta: MENADŽMENT LJUDSKIH RESURSA				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	VI	8	2P+2V
Studijski programi za koje se organizuje: Akademski program na engleskom jeziku, osnovne akademske studije iz oblasti biznisa i ekonomije, BSc				
Uslovljenost drugim predmetima: Predmet nije uslovljen drugim predmetima.				
Ciljevi izučavanja predmeta: Cilj ovog predmeta jeste da poveća razumijevanje procesa orijentisanih na ljude, kao i da primjenu tehnika i alata koji doprinose izgradnji konkurentske prednosti preduzeća zasnovane na ljudskim resursima.				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje sa literaturom i načinom polaganja ispita			
I nedjelja	Menadžment ljudskih resursa u savremenim organizacijama			
II nedjelja	Strategija i planiranje ljudskih resursa			
III nedjelja	(Ne)jednakosti u mogućnostima zapošljavanja			
IV nedjelja	Radna snaga, poslovi i analiza posla			
V nedjelja	Analiza međusobnih odnosa i interakcija unutar organizacije			
VI nedjelja	Regrutovanje najvećih talenata			
VII nedjelja	Selekcija ljudskih resursa			
VIII nedjelja	Trening i obuka ljudskih resursa			
IX nedjelja	Upravljanje talentima i razvojem karijere			
X nedjelja	Menadžment performansi			
XI nedjelja	Nagrađivanje i kompenzacije; Upravljanje beneficijama zaposlenih			
XII nedjelja	Odnosi zaposlenih			
XIII nedjelja	Pravna i etička pitanja u menadžmentu ljudskih resursa			
XIV nedjelja	Međunarodni menadžment ljudskih resursa, trendovi i izazovi			
XV nedjelja	Rekapitulacija gradiva			
Metode obrazovanja: Predavanja, vježbe, prezentacije, konsultacije, eseji, seminarski radovi i dr.				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
8 kredita x 40/30 = 10 sati 40 minuta		Ukupno opterećenje za predmet 8 x 30 = 240 sati		
Struktura:		Struktura:		
1 sat i 30 minuta za predavanja		Nastava i završni ispit: 10 sati 40 min x 16 nedelja		
1 sat i 30 minuta za vježbe		= 170 sati 40 min		
7 sati i 40 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 10 sati 40 min x 2 = 21 sat 20 minuta.		
		Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 48 sati.		
Obaveze studenata u toku nastave:				
Student je u obavezi da prati nastavu i polaže kolokvijume (ispite).				
Literatura:				
Valentine, S. R., Meglich, P. A., Mathis, R. L., Jackson, J. H. (2020). Human Resource Management (16th edition). Cengage, Boston, MA 02210, USA.				
Henderson, I. (2017). Human Resource Management for MBA and Business Masters (3rd edition). Chartered Institute of Personnel and Development, London, UK.				
Dessler, G. (2017). Human Resource Management (15th edition). Pearson Education, Inc. Boston, USA.				

Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program):

Nakon pohađanja ovog predmeta, studenti će biti u prilici da:

- razumiju vezu između upravljanja ljudskim resursima i individualnih, grupnih i performansi preduzeća.
- razviju strateški pristup u razmatranju upravljanja ljudskim resursima i ljudskim kapitalom.
- analiziraju kritične faktore uspjeha i procese u upravljanju ljudskim resursima.
- poboljšaju sposobnosti donošenja menadžerskih odluka u domenu upravljanja ljudskim resursima i ljudskog kapitala u modernoj međunarodnoj kompaniji.
- razumiju etičke i pravne dimenzije menadžmenta ljudskih resursa u svrhu donošenja odluka koje garantuju održivost preduzeća.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Test – 30 points

Zadaci i aktivnost – 20 points

Timski rad (seminarski, prezentacija, rješavanje problema) – 20 points

Final Exam – 30 points

Ime i prezime nastavnika i saradnika:

Ivan Radević

Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet:

Za dodatne informacije možete se obratiti predmetnom nastavniku putem e-maila: Ivan Radević, radevic@ucg.ac.me (kabinet 410), lično, prije ili nakon časova predavanja, kao i u standardnom terminu konsultacija.

Tabela S2.6.4.23. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta: Finansijska tržišta i institucije				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	6	7	2+2
Studijski programi za koje se organizuje: Akademski program na engleskom jeziku				
Uslovljenost drugim predmetima: nema				
Ciljevi izučavanja predmeta: Upoznavanje studenata sa savremenim finansijskim tržištima, institucijama i finansijskim instrumentima. Razumijevanje funkcionisanja različitih segmenata finansijskog tržišta kao i sagledavanje mogućnosti finansiranja privrednih subjekata.				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje, priprema i upis semestra.			
I nedjelja	Finansijski sistem. Obilježja i značaj finansijskog tržišta			
II nedjelja	Tržište novca. Segmenti tržišta novca. Institucije tržišta novca.			
III nedjelja	Kamatne stope. Vremenska vrijednost novca i vrednovanje finansijskih instrumenata			
IV nedjelja	Instrumenti tržišta novca			
V nedjelja	I kolokvijum			
VI nedjelja	Tržište kapitala. Segmenti tržišta kapitala			
VII nedjelja	Berza i berzanski posrednici			
VIII nedjelja	Rizik i upravljanje rizicima			
IX nedjelja	Osiguravajuće kompanije u ulozi institucionalni investitora			
X nedjelja	Penzijski i investicioni fondovi			
XI nedjelja	Akcije i obveznice			
XII nedjelja	Utvrđivanje vrijednosti akcija i obveznica.			
XIII nedjelja	Finansijski derivati			
XIV nedjelja	II kolokvijum			
XV nedjelja	Popravni kolokvijumi			
Metode obrazovanja: Predavanja i vježbe. Provjera razumijevanja i poznavanja gradiva, kao i dodatna objašnjenja obrađene materije kroz konsultacije. Predviđena su 2 kolokvijuma i završni ispit.				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
7 kredita x 40/30 = 9 sati 20 minuta Struktura: 1 sat i 30 minuta za predavanja 1 sat i 30 minuta za vježbe 6 sati i 20 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Ukupno opterećenje za predmet 7 x 30 = 210 sati Struktura: Nastava i završni ispit: 9 sati 20 min x 16 nedelja= 149 sati 20 min Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 9 sati 20 min x 2 = 18 sati 40 minuta . Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 42 sata.		
Obaveze studenata u toku nastave: Studenti su obavezni da pohađaju nastavu i rade kolokvijume				
Literatura:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dejan Šoškić, Boško Živković: Finansijska tržišta i institucije, Beograd 2018. god. 2. Branko Vasiljević: Osnovi finansijskog tržišta, Izdavačko preduzeće „Zavet“, Beograd, 2009. god. 3. Zoran Jeremic: Finansijska tržišta i portfolio menadžment, Beograd 2019 4. Materijal sa predavanja I vježbi 				

Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program):

Po završetku kursa, studenti će moći da:

1. Definišu finansijski sistem i njegove osnovne elemente
2. Razumiju i razrade segmente tržišta novca i tržišta kapitala
3. Definišu i objasne instrumente tržišta novca i tržišta kapitala
4. Izračunaju cijene finansijskih instrumenata i razumiju i primjene mehanizme trgovanja na tržištu novca, tržištu kapitala, tržištu finansijskih derivata
5. Definišu i razumiju finansijske institucije i analiziraju njihov rad i ulogu.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Prisustvo i aktivnosti na casu - 10 poena

I kolokvijum – 25 poena

II kolokvijum – 25 poena

Završni ispit – 40 poena

Ime i prezime nastavnika i saradnika:

Prof. dr Milijana Novovic Buric, Mr Jelena Jovovic

Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet: nema posebnih specifičnosti

Tabela S2.6.4.24. Forma za pripremu informacionih lista predmeta				
Naziv predmeta		Porezi i korporacije		
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Broj ECTS kredita	Fond časova
	Obavezan	VI	7	2P+ 2V
Studijski programi za koje se organizuje				
Akademski program na engleskom jeziku – Biznis i ekonomija				
Uslovljenost drugim predmetima				
Nema				
Ciljevi izučavanja predmeta				
Osposobljavanje za razumijevanje osnovnih elemenata oporezivanja i pojedinačnih poreskih oblika, kao i njihov uticaj na ekonomsku efikasnost i pravičnost.				
Sadržaj predmeta (nastavne cjeline, oblici individualnog rada studenata, oblici provjere znanja) prikazan prema radnim nedjeljama u akademskom kalendaru:				
Pripremna nedjelja	Upoznavanje, priprema i upis semestra			
I nedjelja	Ekonomski efekti oporezivanja			
II nedjelja	Oporezivanje dohotka fizičkih lica – teorijski pristup			
III nedjelja	Politika oporezivajna dohotka fizičkih lica u Evropi i Crnoj Gori			
IV nedjelja	Oporezivanje dobiti pravnih lica – teorijski pristup			
V nedjelja	Politika oporezivanja dobiti pravnih lica u Evropi i Crnoj Gori			
VI nedjelja	Oporezivanje imovine – teorijski pristup			
VII nedjelja	Politika oporezivanja imovine u Evropi i Crnoj Gori			
VIII nedjelja	Oporezivanje potrošnje – teorijski pristup			
IX nedjelja	Politika oporezivanja potrošnje u Evropi i Crnoj Gori			
X nedjelja	Oporezivanje u otvorenoj privredi			
XI nedjelja	Poreska konkurencija			
XII nedjelja	Harmonizacija poreza			
XIII nedjelja	Poreska evazija			
XIV nedjelja	Prevaljivanje poreza			
XV nedjelja	Oporezivanje i privredni rast			
Metode obrazovanja				
Predavanja, vježbe, konsultacije				
Opterećenje studenata				
<u>Nedjeljno</u>		<u>U semestru</u>		
7 kredita x 40/30 = 9 sati 20 minuta		Ukupno opterećenje za predmet 7 x 30 = 210 sati		
Struktura:		Struktura:		
1 sat i 30 minuta za predavanja		Nastava i završni ispit: 9 sati 20 min x 16 nedjelja=		
1 sat i 30 minuta za vježbe		149 sati 20 min		
6 sati i 20 minuta samostalnog rada studenta, uključujući i konsultacije.		Neophodne pripreme prije početka semestra (administracija, upis, ovjera): 9 sati 20 min x 2 = 18 sati 40 minuta .		
		Dopunski rad za pripremu i polaganje ispita u popravnom roku: 42 sata.		
Obaveze studenata u toku nastave:				
Obavezno prisustvo predavanjima i vježbama				

Literatura:

Milojko Arsić and Saša Ranđelović, Economics of Taxation – Theory and Policy, Center for Publishing Activity, Faculty of Economics, Belgrade, 2017.

Saša Ranđelović, Basics of Tax Planning, Center for Publishing Activity, Faculty of Economics, Belgrade, 2020.

Rosen, S. H. and T. Gayer, Public Finance, Center for Research Activity, University of Belgrade – Faculty of Economics, Belgrade, 2018.

Ishodi učenja (usklađeni sa ishodima za studijski program):

Po uspješnom završetku, student će naučiti da:

- Objasni osnovne elemente oporezivanja, kao i uticaj oporezivanja na efikasnost i pravičnost
- Razumije teorije oporezivanja dohotka građana i dobiti preduzeća, ali i da formuliše suštinu politike oporezivanja fizičkih i pravnih lica u Evropskoj uniji i Crnoj Gori
- Razvije sposobnost da prikaže teorije oporezivanja imovine i potrošnje, i bude u situaciji da prikaže politiku oporezivanja imovine i potrošnje u Evropskoj uniji i Crnoj Gori
- Analizira složenost problematike koja se odnosi na efikasnost oporezivanja u otvorenoj privredi, i prikaže vezu između oporezivanja i privrednog rasta

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Ispit se sastoji iz dva kolokvijuma i završnog ispita. Maksimalan broj poena na svakom kolokvijumu je 30. Maksimalan broj poena na završnom ispitu je 40. Završni ispit obuhvata cjelokupno gradivo predmeta i polaze se usmeno. Da bi student dobio prelaznu ocjenu i položio ispit potrebno je da osvoji minimalno 50 poena, bez obzira na to kroz koju kombinaciju ocjene rada i znanja ih je postigao.

Ime i prezime nastavnika i saradnika:

dr Damir Šehović

Specifičnosti koje je potrebno naglasiti za predmet:

Tabela S3.1.1. Osoblje angažovano na realizaciji studijskog programa

R.br.	Šif. Pred.	Naziv predmeta	Podaci o nastavnom osoblju	
			Nastavnik	Saradnik
			Ime i prezime, zvanje i oblast na koju su izabrani	
OSNOVNE STUDIJE				
PRVA GODINA				
1		<i>Principles of Economics</i>	dr Jovan Đurašković, docent, dr Milena Konatar, docent Ekonomska analiza i politika	
2		<i>Mathematics for Business and Economics</i>	Prof. dr Vladimir Kaščelan, redovni profesor, Finansijska matematika	
3		<i>Introduction to Business</i>	Prof. dr Boban Melović, redovni profesor, Dr Vladimir Đurišić, docent, Menadžment i marketing	
4		<i>Management</i>	Dr Ivan Radević, docent, Menadžment i marketing	
5		<i>Profesional development I</i>		
6		<i>Statistics for Business and Economics</i>	Dr Julija Cerović Smolović, docent Dr Milena Lipovina Božović, docent Kvantitativna ekonomija	
7		<i>Microeconomics</i>	Prof. dr Zdenka Dragašević, vanredni profesor, Mikroekonomija	
8		<i>Business Law</i>	Prof. dr Mijat Jocović, redovni profesor, Ekonomska analiza i politika	
9		<i>Business Informatics</i>	Prof. dr Vujica Lazović, redovni profesor Informatička ekonomija	
DRUGA GODINA				
1		<i>Principles of Accounting</i>	Prof. dr Ana Lalević Filipović, redovni profesor, Dr Tanja Laković, docent Računovodstvo	
2		<i>National Economy</i>	Prof. dr Nikola Milović, redovni profesor, Ekonomska analiza i politika	
3		<i>Operations Management</i>	Dr Tamara Backović, docent, Kvantitativna ekonomija	
4		<i>Macroeconomics</i>	Prof. dr Maja Bačović, redovni profesor, Ekonomska analiza i politika	

5		<i>Fundamentals of Financial Analysis</i>	Prof. dr Jelena Janjušević, vanredni profesor, Finansije	
6		<i>Principles of Marketing</i>	Prof. dr Boban Melović, redovni profesor, Menadžment i marketing	
7		<i>Entrepreneurship</i>	Dr Mirjana Kuljak, docent, Ekonomika i organizacija	
8		<i>International Economics</i>	Prof. dr Danijela Jaćimović, redovni profesor, Ekonomska analiza i politika	
9		<i>Foreign language for Business and Economics</i>	Profesor sa Filološkog fakulteta	
TREĆA GODINA				
1		<i>Corporate Finance</i>	Dr Ana Mugoša, docent, Finansije	
2		<i>Public Finance</i>	Dr Milena Konatar, docent, Ekonomska analiza i politika	
3		<i>Financial Institutions and Markets</i>	Prof. dr Milijana Novović Burić, redovni profesor, Finansije	
4		<i>Digital Economy</i>	Prof. dr Vujica Lazović, redovni profesor, Informatička ekonomija	
5		<i>Environmental Economics</i>	Prof. dr Gordana Đurović, redovni profesor, Dr Milica Muhadinović, docent Ekonomska analiza i politika	
6		<i>Human Resource Management</i>	Dr Ivan Radević, docent, Menadžment i marketing	
7		<i>Organizational Behavior</i>	Prof. dr Milorad Jovović, redovni profesor, Menadžment i marketing	
8		<i>Taxes and Corporations</i>	Dr Damir Šehović, docent, Ekonomska analiza i politika	
9		<i>Profesional development VI</i>		

Tabela: Polazni bilans stanja – za 2024. godinu

I		Namjena sredstava	Vrijednost, €	II		Izvori prihoda	Vrijednost, €
A	Osnovna sredstva			1.	Budžet		910.108
1	Objekti	1.783.538		2.	Sopstvena sredstva		873.430
2	Oprema	213.541		3.	Sopstvena sredstva		213.541
3	Ostala ulaganja	332.174		4.	Sopstvena sredstva		332.174
B	Obrtna sredstva			5.	Sopstvena sredstva		1.234.136
		1.234.136					
UKUPNO (A+B)		3.563.389		UKUPNO			3.563.389

Tabela: Bilans uspjeha

Broj	Struktura	2022 godina	2023 godina	2024 godina
A	Ukupni prihodi	1.733.523	2.495.700	3.874.160
B	Ukupni rasodi (1+2)	1.784.117	2.465.878	2.751.957
1.	Poslovni rashodi (1.1+1.2+1.3)	1.784.117	2.465.878	2.751.957
1.1.	<i>Materijalni i nematerijalni troškovi</i>	620.647	987.612	1.164.736
1.2.	<i>Amortizacija</i>	/		
1.3.	<i>Zarade</i>	1163470	1478266	1587221
2.	Troškovi finansiranja	/		
C	Bilans (A-B)	-50.594	29.822	1.122.203

Tabela S6.1.1. Primjeri uporedivih implementiranih studijskih programa na drugim ustanovama visokog obrazovanja

Ustanova 1 (U1) Naziv	University of Ljubljana – School of Economics and Business (SEB)
Status	Akademske studije
Položaj u nacionalnom sistemu visokog obrazovanja (rang ukoliko je izvršeno rangiranje)	/
Naziv studijskog programa	Programme in English language University degree programme in Business and Economics – International Business
Ustanova 2 (U2) Naziv	SGH – Warsaw School of Economics
Status	Akademske studije
Položaj u nacionalnom sistemu visokog obrazovanja (rang ukoliko je izvršeno rangiranje)	/
Naziv studijskog programa	Bachelor Degree in Global Business, Finance and Governance

Tabela S6.1.2. Usaglašeni ciljevi studijskog programa

Ustanova-podnosilac zahtjeva	Ustanova 1	Ustanova 2
Univerzitet Crne Gore – Ekonomski fakultet Podgorica	University of Ljubljana – School of Economics and Business (SEB)	SGH – Warsaw School of Economics
Kratko objašnjenje značajnih razlika ciljeva studijskog programa		
u odnosu na ustanovu 1		u odnosu na ustanovu 2
<p>Osnovna razlika u ciljevima studijskih programa posmatranih ustanova ogleda se u tome što je na studijskom programu u Ljubljani veći fokus stavljen na sticanje znanja iz tzv. grupe aplikativnih predmeta, sa ciljem osposobljavanja studenata da na pravi način razumiju i rješavaju svakodnevne poslovne probleme kompanija u domenu radnog angažmana. Sa druge strane, na studijskom programu na Ekonomskom fakultetu u Podgorici jednaka pažnja se posvećuje kako razumijevanju makroekonomskih, tako i savladavanju praktičnih vještina.</p>		<p>Osnovna razlika u ciljevima studijskih programa posmatranih ustanova ogleda se u tome što je na studijskom programu u Varšavi veći fokus stavljen na sticanje praktičnih znanja, kao i na osposobljavanje studenata za poslove u organizacijama, kako na mikro tako i na makro nivou. Sa druge strane, na studijskom programu na Ekonomskom fakultetu u Podgorici jednaka pažnja se posvećuje kako razumijevanju makroekonomskih, tako i savladavanju praktičnih vještina.</p>

Tabela S6.1.3. Usaglašeni ishodi učenja studijskog programa

Ustanova-podnosilac zahtjeva	Ustanova 1	Ustanova 2
<p>Ishodi učenja predviđeni nastavnim programom za akademske studije ekonomije na engleskom jeziku su definisani na način da studentima omoguće sticanje znanja, vještina i kompetencija koje im omogućavaju da:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izrađuju model biznis plana (formu i sadržaj za konkretnu ideju tj. preduzeće); • vrše kvalitativnu i kvantitativnu analizu ekonomskih i poslovnih problema korišćenjem statističkih metoda i matematičkih modela; • analiziraju informacione tehnologije u poslovnoj praksi; • formulišu finansijske iskaze i analiziraju pojedinačne komponente izvještaja • analiziraju uticaj mjera makroekonomske politike na dohodak, zaposlenost i inflaciju; • izvrše istraživanje u cilju pripreme projekata za unaprjeđenje poslovanja u okviru postojećih preduzeća • analiziraju pravila za donošenje finansijskih odluka i izvode zaključke o budućim ulaganjima primjenom tehnika kapitalnog budžetiranja; • da sprovedu kvalitativnu i kvantitativnu analizu stavova zaposlenih koristeći 	<p>Program treba da osposobi studente da:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koriste najnaprednije upravljanje znanjem • Koriste analitičke alate za razvoj i obuku za zapošljavanje • Obavljaju najzahjevnije stručne poslove u industriji i javnoj upravi 	<p>Nakon sticanja diplome, studenti će moći da:</p> <ul style="list-style-type: none"> • steknu znanje u oblastima ekonomije, finansija, menadžment nauka, uključujući međunarodne finansije i tržišta kapitala, osnove finansija i računovodstva u međunarodnim transakcijama, kao i prakse međunarodnog menadžmenta i marketinga; • Steknu razumijevanje poslovnih i ekonomskih problema na međunarodnom i nacionalnom nivou, kao i faktora koji doprinose međunarodnoj konkurentnosti zemalja i kompanija; • Nauče metode prikupljanja podataka i analize koje se primjenjuju u oblasti globalnog poslovanja, finansija i upravljanja i kako ih koristiti u studijama svjetske ekonomije i nacionalnih ekonomija; • koriste stečeno znanje za sprovođenje međunarodnih transakcija i logističkih operacija, vođenje različitih poslovnih projekata i istraživačkih zadataka i rješavanje jednostavnih problema koji se tiču subjekata uključenih u međunarodne aktivnosti; • Postanu svjesni globalne dinamike trgovine i tržišta oblikovanog silama globalizacije i cijene kako one utiču i na pojedinačne organizacije i na ekonomije cijelih

<p>istraživačke tehnike organizacionog ponašanja;</p> <ul style="list-style-type: none"> • izračunaju cijene finansijskih instrumenata i primijene mehanizme trgovanja na tržištu novca, tržištu kapitala, tržištu finansijskih derivate; • analiziraju ključne karakteristike i principe javnih prihoda, javnih rashoda i budžetske politike i budžetskih procesa. 		zemalja.
Kratko objašnjenje značajnih razlika ishoda učenja studijskog programa		
u odnosu na ustanovu 1	u odnosu na ustanovu 2	
<p>Definisani ishodi učenja studijskog programa na engleskom jeziku, koji se realizuje na Ekonomskom fakultetu u Ljubljani, su postavljeni kao opšti ishodi uz akcent na obučavanju studenata za stručne poslove. Nasuprot tome, na Ekonomskom fakultetu u Podgorici, uloženi su napor da se ishodi konkretizuju, kako bi zainteresovanoj javnosti približili osnovne ciljeve učenja ovog studijskog programa.</p>	<p>Ishodi učenja na studijskom programu na u Varšavi definisani su nešto opširnije i zahtjevnije u domenu međunarodne ekonomije. Ovo je i očekivano, imajući u vidu specifičnost njihovog studijskog programa koji se odnosi na oblast globalnog poslovanja. Otuda se i ishodi učenja više odnose na međunarodnu ekonomiju, međunarodne transakcije i dinamiku trgovine u uslovima globalizacije.</p>	

Tabela S6.1.4. Usaglašenost broja studenata na studijskom programu

Ustanova-podnosilac zahtjeva	Ustanova 1	Ustanova 2
120 studenata	120	300
Kratko objašnjenje značajnih razlika broja studenata		
u odnosu na ustanovu 1	u odnosu na ustanovu 2	
<p>Učenici koji su srednje obrazovanje završili u inostranstvu ili srednju školu sa međunarodnim programom u Sloveniji mogu se odlučiti za englesku verziju prilikom upisa bez ograničenja. Učenici koji su završili srednju školu u Sloveniji upisuju se u prvu godinu slovenačke</p>	<p>Kvota za upis na studijski program Bachelor Degree in Global Business, Finance and Governance u Varšavi je znatno veća nego kvota za upis na studijski program na engleskom jeziku na Ekonomskom fakultetu u Podgorici. Međutim, razlog proizilazi iz činjenice što</p>	

<p>implementacije programa. Broj upisanih studenata (strani i slovenački državljani) na engleskoj realizaciji programa ograničen je na 120 mesta. Prilikom upisa 2. godine studenti se odlučuju za izbor smjera (International Business ili Marketing). Broj mesta na predmetima koji se predaju na engleskom jeziku je ograničen na ukupno 120, od čega na svakom predmetu ne više od 75. Prioritet u izboru ovih predmeta imaju studenti koji su upisani u prvoj godini studijskog programa na engleskom jeziku.</p>	<p>u školi SGH u Varšavi postoji mnogo veći izbor, kako akademskih, tako i primijenjenih studijskih programa, kao i četiri studijska programa na engleskom jeziku, na bachelor nivou, od 9 ponuđenih programa. Poređenja radi, SGH nudi 18 master programa, od kojih se pet izvodi na engleskom jeziku. Stoga, radi se o mnogo većoj obrazovnoj ustanovi u odnosu na naš fakultet, sa većim kadrom i kapacitetima.</p>
---	--

Tabela S.6.1.5. Usaglašenost odnosa broja nastavnika i studenata

Ustanova-podnosilac zahtjeva	Ustanova 1	Ustanova 2
34/120	50/120	633/300
Kratko objašnjenje značajnih razlika odnosa broja nastavnika i studenata		
u odnosu na ustanovu 1	u odnosu na ustanovu 2	
<p>Na studijskom programu na Ekonomskom fakultetu u Podgorici je nešto manji broj upisanih studenata i manji broj predmeta (do 2 predmeta na nivou studijske godine). Međutim, postoji značajna razlika u pogledu broja angažovanih profesora po predmetu, što upućuje na zaključak da je značajno veći stepen opterećenja akademskog osoblja na Ekonomskom fakultetu u Podgorici.</p>	<p>Opterećenje nastavnika na studijskom programu u Varšavi je značajno manje nego na Ekonomskom fakultetu u Podgorici, imajući u vidu broj nastavnika i studenata. Odnos ide u korist broja nastavnika, i radi se o mnogo većem sistemu od našeg.</p>	

Tabela S.6.1.6. Usaglašenost kurikuluma studijskog programa

Prikazati uporedno podatke za predmete koji su različiti kod podnosioca zahtjeva (PZ), ustanovu 1 (U1) i ustanovu 2 (U2), odnosno podnosilac zahtjeva je posmatrane predmete uvrstio u Nastavni plan, a ustanove sa kojima se upoređuju programi, nemaju posmatrane predmete. Podatke prikazati po semestrima. Na kraju prikazati podatke za ukupni broj časova nedjeljno i ukupni broj kredita koji se razlikuju kod ustanova (tabelu nastaviti tako da se prikažu svi predmeti u kurikulumu ustanova).

Semestar	Naziv predmeta	P	V	L	ECTS
U1	Principles of Economics (I)	2	2		6
	National Economy (III)	2	2		6
	Financial Institutions and Markets (VI)	2	2		6
U2	Business Informatics (II)	2	2		6
	National Economy (III)	2	2		6
	Operations Management (III)	2	2		6
	Entrepreneurship (IV)	2	2		6
	Digital Economy (V)	2	2		6
	Public Finance (V)	2	2		6
	Financial Institutions and Markets (V)	2	2		6
	Environmental Economics (VI)	2	2		6
	Organizational Behaviour (VI)	2	2		6
	Human Resource Management (VI)	2	2		6
	Taxes and Corporations (VI)	2	2		6
	U1	Ukupno časova nastave za predmete koji se razlikuju u odnosu na PZ	6	6	
U2	24		24		
U1	Ukupno ECTS kredita za predmete koji se razlikuju u odnosu na PZ				18
U2					72

Kratko objašnjenje za značajne razlike kurikuluma

u odnosu na ustanovu 1	u odnosu na ustanovu 2
<p>Na predloženom studijskom programu razlika u kurikulumu ogleda se u nešto većoj zastupljenosti predmeta koji su teorijskog karaktera i koji pripadaju oblasti makroekonomije. Sa druge strane, na studijskom programu na engleskom jeziku u Ljubljani više je aplikativnih predmeta koji su orijentisani na jačanje sposobnosti studenata da rešavaju praktične poslovne probleme.</p>	<p>Osnovna je razlika se ogleda u tome što studijski program u Varšavi ima veliki broj izbornih predmeta. Međutim, nastavni plan na Ekonomskom fakultetu u Podgorici se u određenoj mjeri poklapa sa nastavnim planom studijskog programa u Varšavi. Nastavni plan se uglavnom razlikuje u pogledu stepena zastupljenosti predmeta iz oblasti mikroekonomije i iz praktičnih vještina. Dok će ovakvi predmeti biti više zastupljeni na studijskom programu Ekonomskog fakulteta u Podgorici, u Varšavi je fokus više na oblast Makroekonomija i Međunarodna ekonomija.</p>